

Inkomstskillnader mellan kvinnor och män

Regeringsuppdrag till Medlingsinstitutet 2022–2023

Inkomstskillnader mellan kvinnor och män

En rapport från Medlingsinstitutet

Författare: John Ekberg och Peter Beijron, Medlingsinstitutet.

Kapitel 3, Fredrik W. Andersson, SCB.

Från SCB har även Johan Lindberg och Daniel Widegren bidragit.

Form: Maria Westberg/Ordförandet

Medlingsinstitutet

Box 1236

111 82 Stockholm

Telefon: 08-545 292 40

info@mi.se

Webbplats: www.mi.se

Förord

Ojämslällda löner har stått i fokus för Medlingsinstitutets arbete under lång tid. Samtidigt vet alla att det inte är lönen – utan inkomsten som betalar hyran och sätter maten på bordet.

I denna rapport avrapporteras ett regeringsuppdrag till Medlingsinstitutet som fokuserar på att beskriva inkomstskillnader mellan kvinnor och män. Och inte bara för arbetsinkomster, utan alla typer av inkomster. Medlingsinstitutet har i nära samverkan med Statistiska Centralbyrån använt bland annat inkomstuppgifter för hela befolkningen och den nya arbetsmarknadsstatistiken Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS). Det har gett stor precision i uppgifterna och en god möjlighet att analysera också mindre grupper.

Resultaten är intressanta och ibland paradoxala. Den viktigaste faktorn bakom de ojämställda inkomsterna är arbetsmarknaden. Det är framförallt kombinationen av lägre lön och kortare arbetstid som ger kvinnor mer än 20 procent lägre inkomst än män. Skillnaderna mellan olika sektorer på arbetsmarknaden är emellertid stora. Inom kommunerna är de mycket små, medan bland privatanställda arbetare – och i den gruppen finns vitt skilda branscher med helt olika villkor – är de som störst.

Kapitalinkomsterna bidrar också till en ojämslälld fördelning, men det är en mycket liten grupp som har stora sådana inkomster. En ökad ojämslälldhet i den översta percentilen har så stor inverkan på genomsnittet att den nästan döljer en ökad jämslälldhet när det gäller arbetsinkomsterna för stora delar av befolkningen.

Socialförsäkringar, bidrag och skatter bidrar till ökad jämslälldhet, med ett undantag – pensioner. Pensionsinkomsterna är mer ojämslällda än arbetsinkomsterna. Antagligen speglar det framförallt ett tidigare mer ojämslällt arbetsliv, men det behöver inte vara hela förklaringen.

I rapporten uppvisas också både generella skillnader och de som finns inom hushållet. Ojämslälldheten är större mellan de som lever i par och är kopplade till antalet barn och de åldrar där det är som mest arbetskrävande att kombinera arbete och familj. Familjebildning genererar ökade inkomstskillnader, men när barnen blir större minskar inkomstskillnaden igen.

Bland utlandsfödda är könsinkomstskillnaden mindre än bland de födda i Sverige. Samtidigt har utlandsfödda kvinnor i genomsnitt lägre inkomst i relation till sin partner än vad svenska kvinnor har. Det kan tyckas paradoxalt, men inkomstskillnader genereras av många olika faktorer och gruppen utlandsfödda är inte homogen.

Denna rapport är ett första försök att systematisera och visualisera inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män. Samarbetet mellan Medlingsinstitutet och Statistiska Centralbyrån har gjort det möjligt att studera löner och inkomster för olika grupper i samhället med stor säkerhet och precision. I kommande undersökningar skulle det vara möjligt att i detalj studera många olika företeelser när det gäller hur ojämslälldheten mellan män och kvinnor genereras.

Stockholm i juni 2023

Irene Wennemo
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Översiktlig beskrivning av rapporten och resultaten.....	7
1. Inkomstskillnader mellan kvinnor och män år 2020	15
1.1 Inledning.....	15
1.1.1 Uppdraget	15
1.1.2 Material.....	15
1.1.3 Disposition.....	16
1.2 Bakgrund	16
1.2.1 Jämställdhetspolitiska mål och indikatorer.....	16
1.2.2 Tidigare uppföljningar.....	18
1.2.3 Inkomstutvecklingen 2000–2020	19
1.3. Inkomstskillnader mellan kvinnor och män 2020	20
1.3.1 Genomsnittliga individuella disponibla inkomster i åldern 15–74 år.....	23
1.3.2 Marknadsinkomster	24
1.3.3 Välfärdsstaten.....	25
1.3.4 Negativa transfereringar (skatter).....	27
1.4 Fördelning av den individuella disponibla inkomsten	28
1.4.1 Kvinnor och mäns fördelning av olika typer av inkomstslag.....	31
1.5 Fördelning av disponibel inkomst för kvinnor och män 2010–2020.....	41
2. Inkomstskillnader mellan kvinnor och män år 2020 i olika grupper	45
2.1 Inkomstskillnader mellan kvinnor och män år 2020 i olika grupper – sammanfattning.....	45
2.2 Inkomstskillnader efter arbetsmarknadsstatus.....	47
2.2.1 Befolkningen efter arbetsmarknadsstatus 2020.....	47
2.2.2 Individuell disponibel inkomst efter arbetsmarknadsstatus	49
2.2.3 Vad består individuell disponibel inkomst av i olika grupper på arbetsmarknaden?	50
2.2.4 Inkomstfördelning efter arbetsmarknadsstatus i befolkningen 15–74 år	52
2.3 Inkomstskillnader bland sysselsatta	55
2.3.1 Anställda och företagare.....	55
2.3.2 Individuell disponibel inkomst uppdelad efter inkomsttyp bland sysselsatta.....	58
2.3.3 Anställda efter sektor	58
2.4 Inkomstskillnader bland sysselsatta och ej sysselsatta	63

2.5	Anställda – löneinkomst, lön och arbetad tid	65
2.5.1	Skillnader i faktisk arbetad tid mellan kvinnor och män.....	66
2.5.2	Månadslöner för kvinnor och män 2020.....	69
2.5.3	Fördelning av löneinkomst år 2020.....	70
2.5.4	Könsskillnader i lön, arbetad tid och löneinkomst	71
2.5.5	Fördelning av löneinkomst och lön.....	72
2.6	Inkomstskillnader efter ålder	74
2.7	Inkomstskillnader bland utrikes födda.....	78
2.7.1	Vistelsetid.....	83
2.7.2	Födelseregion.....	85
3.	Inkomstskillnader inom familjer och hushållstyper.....	88
3.1	Disposition av kapitlet.....	89
3.2	Befintlig jämställdhetsindikator – kort beskrivning och redovisning.....	89
3.2.1	Hushållstyper	89
3.3	Inkomstskillnader inom familjen	90
3.3.1	Nytt perspektiv på inkomstskillnader mellan könen.....	90
3.3.2	Undersökningspopulation	91
3.3.3	Marknadsinkomst och disponibel inkomst	91
3.3.4	Kvinnors andel av mäns inkomster inom familjen.....	92
3.3.5	Fördelningen av kvinnans andel av mannens inkomst.....	93
3.3.6	Familjers totala disponibla inkomst	94
3.4	Fördjupning – faktorer som påverkar inkomstskillnaderna inom familjen	96
3.4.1	Åldersskillnad inom familjen	96
3.4.2	Kvinnans ålder.....	96
3.4.3	Kvinnans utbildningsnivå.....	98
3.4.4	Mannens utbildningsnivå.....	100
3.4.5	Inrikes eller utrikes född kvinna	101
Appendix A.....	103	
A1.	Befolkningens Arbetsmarknadsstatus (BAS) – beskrivning.....	103
A2.	Beskrivning av vidare indelningar av grupper i BAS.....	107
A3.	Beskrivning av personer med olika status under året.....	108
A4.	Fördelningar av löneinkomster för anställda.....	109
Appendix B.....	110	
B1.	Marknadsinkomster som alternativ till disponibel inkomst.....	110

Sammanfattning

Kvinnor hade i genomsnitt 79,3 procent av mäns disponibla inkomster år 2020

- Skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män i åldern 15–74 år var 20,7 procent 2020. Inkomsterna är ojämnt fördelade i befolkningen och genomsnittet påverkas mycket av höginkomsttagarna. Jämför man istället medianen, det vill säga den mittersta observationen, var skillnaden 16,1 procent.
- En viktig förklaring till den ojämna fördelningen är skillnader i löneinkomst. Det är den viktigaste inkomstkällan för de flesta. Skillnaden mellan kvinnor och mäns löneinkomster är ett resultat av skillnader i såväl lön och som arbetad tid. Kvinnor har i genomsnitt både lägre lön och färre arbetade timmar.
- I gruppen som är 65 år eller äldre var kvinnors andel av mäns inkomster 71,7 procent. I och med att pensionsinkomsterna till del kan ses som uppskjuten lön så avspeglar inkomstskillnaden bland pensionärer de skillnader mellan kvinnor och män som genererats under ett arbetsliv som präglats av större skillnader än idag.
- En del av den disponibla inkomsten utgörs av kapitalvinster och inkomster från räntor och utdelningar. Dessa är särskilt ojämnt fördelade både bland män och bland kvinnor. Bland kvinnor gick 85 procent av de totala kapitalinkomsterna till den tiondelen med högst inkomster, motsvarande andel bland män var 91 procent.
- Under perioden 2010 till 2020 minskade den genomsnittliga skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män med 1,1 procentenheter. Jämförs istället medianvärdet var minskningen 3,8 procentenheter. I stora delar av befolkningen har skillnaderna mellan kvinnor och män minskat. Samtidigt har inkomsterna bland männen i den absoluta toppen av fördelningen ökat, vilket har haft en motsatt effekt på utvecklingen.
- Inkomstskillnaderna var generellt sett små i grupper med lägre inkomstnivåer, exempelvis arbetslösa och sjuka. Detta är i stor del en konsekvens av att dessa gruppers inkomster i huvudsak kommer från välfärdsstaten. Dessa typer av inkomster är antingen lika för alla i gruppen eller har ett övre tak.
- Det är en stor variation i inkomstskillnader mellan anställda i olika arbetsmarknadssektorer. I kommunerna var kvinnors andel av mäns inkomster högst, 96 procent. Bland privatanställda arbetare var den lägst, 77,6 procent. Bland egenföretagare var skillnaden ännu större.
- Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män skiljer sig åt mellan inrikes och utrikes födda. Bland utrikes födda var kvinnors andel av mäns disponibla inkomst 84,6 procent, jämfört med 78,6 procent bland inrikes födda. Även i denna uppdelning kan man notera samvariationen mellan inkomstnivå och storleken på inkomstskillnaden.
- Kvinnors disponibla inkomst var lägre än männens i alla olika typer av familjekonstellationer. Andelen var lägst i familjer med tre eller fler barn där den uppgick till 76,3 procent. I familjer utan hemmavarande barn hade kvinnan i genomsnitt 79,7 procent av mannens inkomst. Ju högre utbildningsnivå kvinnan i familjen hade desto mindre var inkomstskillnaden.
- I majoriteten av familjerna, 73 procent, hade mannen högre inkomster än kvinnan. Samtidigt var det relativt ovanligt med familjer där mannen mer eller mindre ensamt ansvarade för försörjningen, i 21 procent av alla familjer var kvinnans andel av mannens inkomst lägre än 50 procent.

Översiktlig beskrivning av rapporten och resultaten

Inledning

I juni 2022 lämnade kommissionen för jämställda livsinkomster in sitt slutbetänkande ”Minska Gapet”. Som ett resultat av kommissionens förslag fick Medlingsinstitutet i uppdrag att göra en rapport med jämställdhetsanalyser av inkomstskillnader mellan kvinnor och män. Analysen skulle beakta samtliga inkomster som påverkar individers disponibla inkomster och den skulle beskriva inkomstskillnader i olika grupper i befolkningen.

Denna rapport utgör den huvudsakliga avrapporteringen av det regeringsuppdrag Medlingsinstitutet fick år 2022. Analysen i rapporten bygger på ett nytt sätt att redovisa inkomstskillnader där olika statistikällor sammanförs. Det rör sig dels om inkomststatistiken (via inkomst- och taxeringsregistret) och dels om arbetsmarknadsstatistiken (via Befolkningens Arbetsmarknadsstatus). Genom att sammanföra dessa källor öppnas nya möjligheter för att göra en sammanhållen analys av inkomstskillnader mellan kvinnor och män. I och med att uppgifterna är totalräknade för den valda populationen finns det även möjlighet att med hög tillförlitlighet analysera inkomstskillnader inom och mellan olika grupper i befolkningen.

Det är viktigt att påpeka att de resultat som rapporten innehåller ska ses som en startpunkt och inte en slutpunkt. Resultaten ger en grundläggande beskrivning och en helhetsbild av hur inkomstskillnaderna såg ut i Sverige år 2020. De öppnar samtidigt upp för ett otal möjliga fördjupningar i ämnet. Många frågor återstår kring varför skillnader mellan könen uppstår och hur de kan minskas. Rapporten innehåller inte alla svar men förhoppningsvis kan den hjälpa till med att formulera rätt frågor för vidare kunskapsskapande.

Kvinnor hade i genomsnitt 79,3 procent av mäns disponibla inkomster 2020

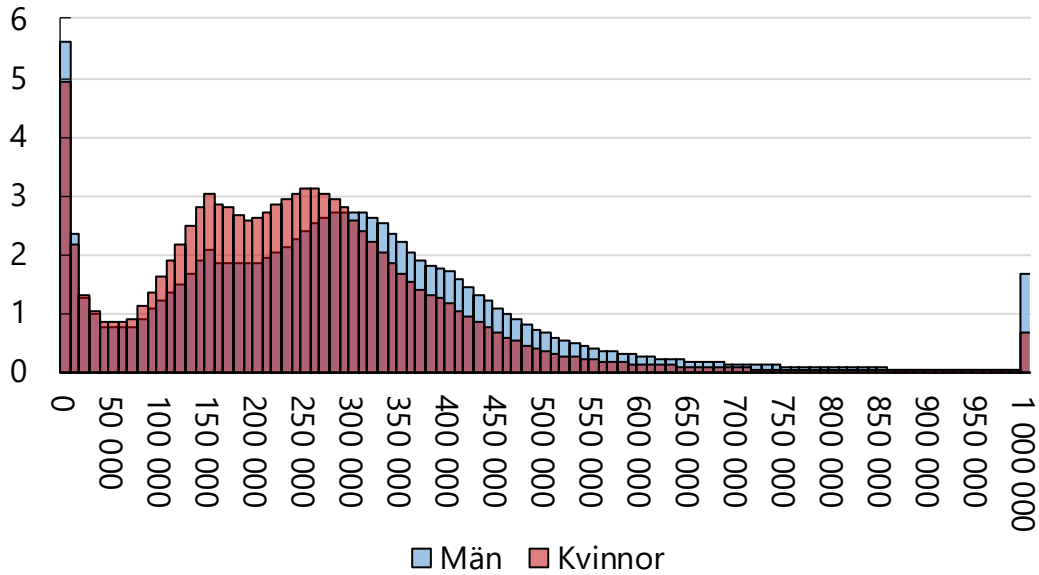
Skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män i åldern 15–74 år var 20,7 procent år 2020. Inkomsterna är inte jämnt fördelade i befolkningen och genomsnittsmåttet påverkas av de med de allra högsta inkomsterna. Ett annat mått som kan användas istället är medianen, det vill säga den mittersta observationen. Jämför man istället dessa värden för kvinnor och män var skillnaden 16,1 procent.

Den underliggande fördelningen som ligger bakom de olika beskrivande måtten är även viktig att beakta. Nedan visas fördelningen av den disponibla inkomsten för män och kvinnor i åldern 15–74 år för år 2020. Fördelningarna både för män och kvinnor är koncentrerade runt två tydliga toppar. Den vänstra som alltså ligger vid lägre inkomstnivåer utgörs av individer vars inkomster i huvudsak kommer från välfärdsstaten och pensioner. Den högra toppen utgörs av personer vars inkomster i huvudsak består av löneinkomster.

Vad som även framgår är att spridningen i männens blå staplar är större än spridningen bland kvinnor. Det är även en klar övervikt av män i stapeln som anger en disponibel inkomst på en miljon eller mer.

Fördelning av disponibel inkomst uppdelat efter kön, befolkningen 15–74 år, 2020

Andel av män respektive kvinnor i procent

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

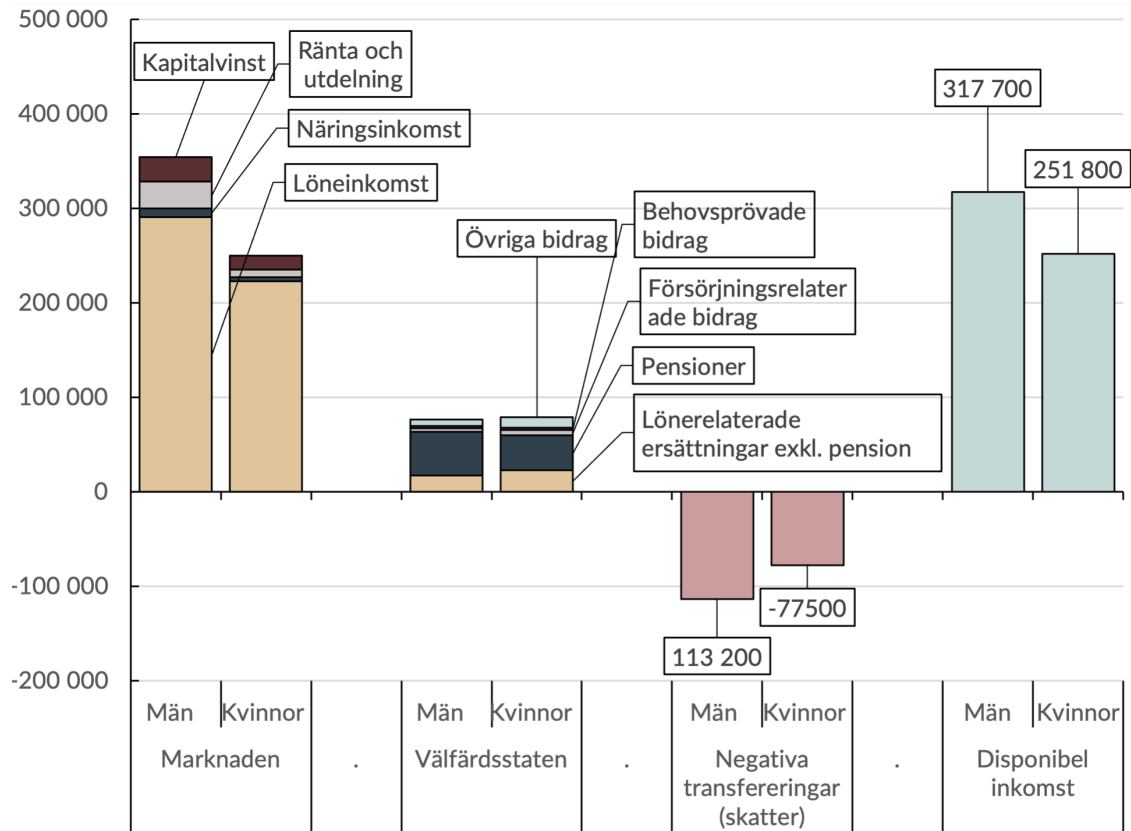
Källa: SCB, egna beräkningar

Kapitalinkomsternas ojämna fördelning påverkar skillnaderna

Löneinkomsterna var den vanligaste inkomstkällan för övervägande delen av befolkningen. Skillnaden mellan kvinnors och mäns löneinkomster är ett resultat av skillnader i såväl lön som arbetad tid. I och med att kvinnor i genomsnitt har både lägre lön och färre arbetade timmar förstärks skillnaderna så att skillnaderna i löneinkomst blir större än båda dessa faktorer var för sig.

Olika inkomstslag inom disponibel inkomst, uppdelat efter kön, befolkningen 15–74 år, 2020

Andel av män respektive kvinnor i procent

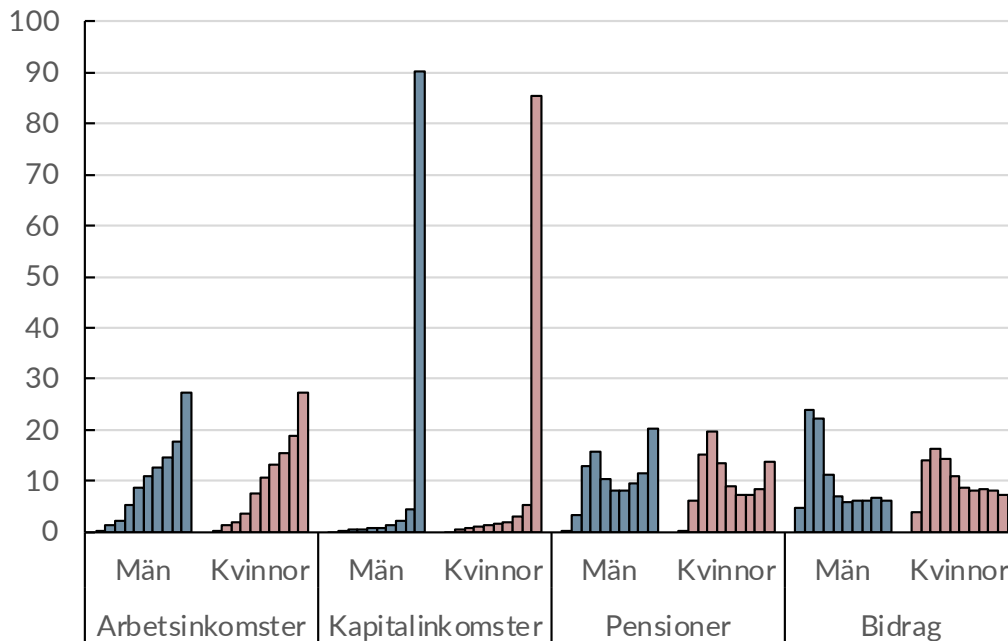

Källa: SCB, egna beräkningar

En del av den disponibla inkomsten utgörs av kapitalvinster och inkomster från räntor och utdelningar. Dessa är särskilt ojämnt fördelade i befolkningen. Bland kvinnor hade den tiondel med högst inkomster 85 procent av kapitalinkomsterna, medan motsvarande bland män var 91 procent. Dock finns stora skillnader även inom den översta tiondelen, de allra högsta inkomsterna är högre bland män än bland kvinnor.

Fördelning av inkomstsumma efter inkomsttyp och kön, befolkningen 15–74 år, 2020

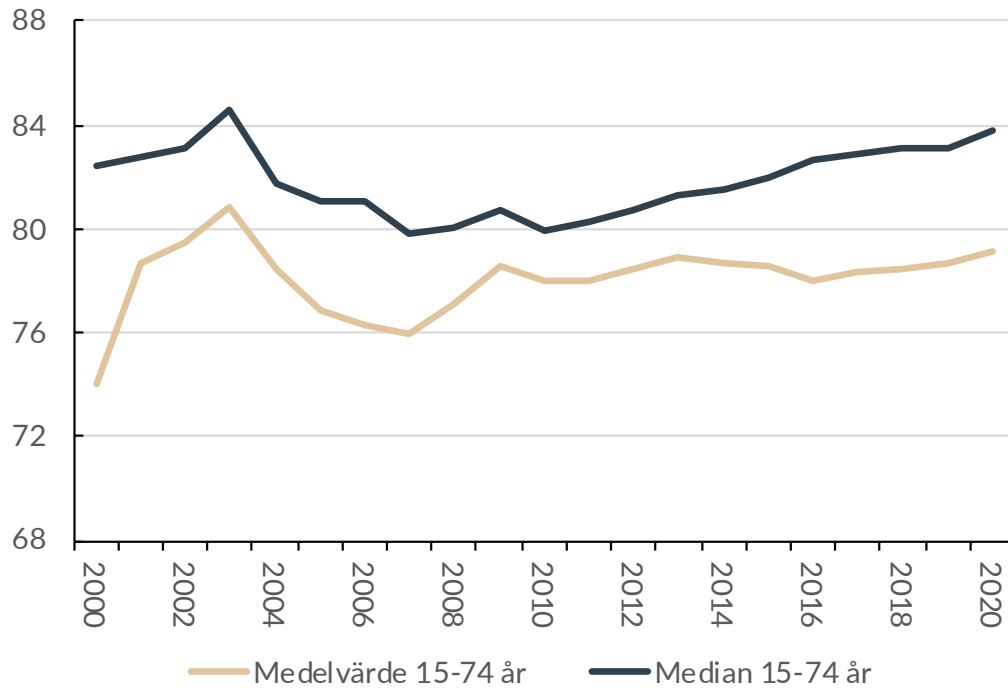
Andel av inkomstsumman som tillfaller respektive decilgrupp och kön i procent

Källa: SCB, egna beräkningar

Under perioden 2010 till 2020 minskade den genomsnittliga skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män med 1,1 procentenheter. Jämförs istället kvinnors och mäns medianvärden var minskningen 3,8 procentenheter. Skillnaderna mellan kvinnor och män har minskat i stora delar av befolkningen under perioden. Samtidigt har inkomsterna bland männen i den absoluta toppen av fördelningen ökat, vilket har haft en motsatt effekt på utvecklingen av skillnaden i genomsnitt.

Kvinnors andel av mäns inkomster (%), 2000–2020

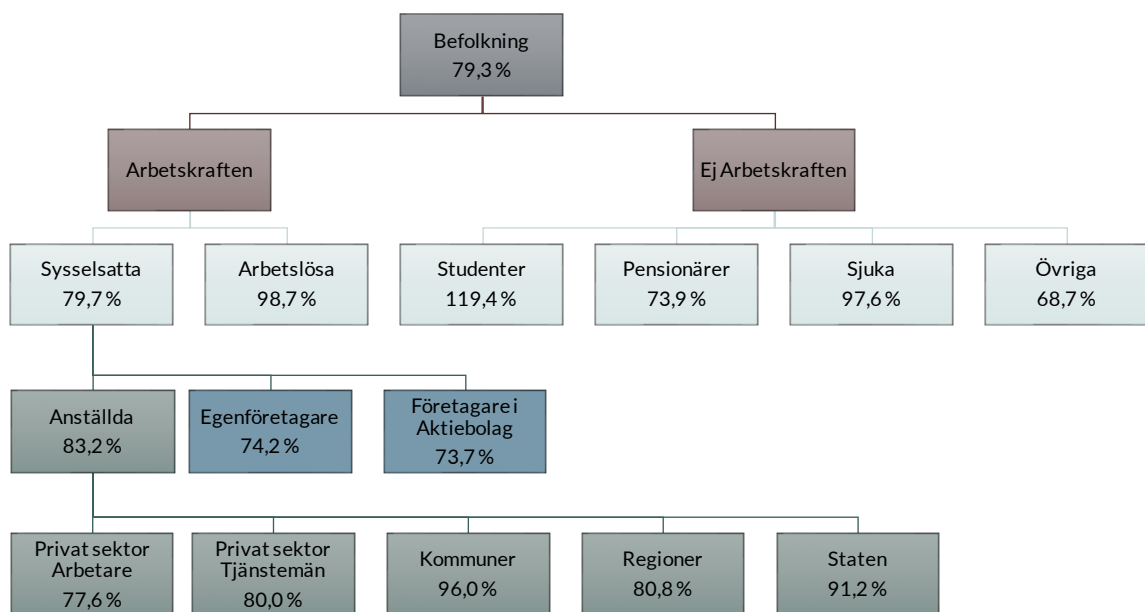

Källa: SCB, egna beräkningar

Storleken på inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor varierar mellan olika grupper på arbetsmarknaden

I rapporten beskrivs inkomstskillnader mellan kvinnor och män i olika grupper i befolkningen. Indelningen görs både utifrån arbetsmarknadsstatus och demografiska grunder. Inkomstskillnaderna var generellt sett små i grupper med lägre inkomstnivåer, exempelvis arbetslösa och sjuka. Detta är i stor del en konsekvens av att dessa gruppers inkomster i huvudsak kommer från välfärdsstaten. Dessa typer av inkomster är antingen lika för alla i gruppen eller har ett övre tak. I grupper där inkomstnivåerna var högre, exempelvis sysselsatta och pensionärer, var även skillnaderna mellan kvinnor och män större.

Kvinnors andel av mäns disponibla inkomst efter arbetsmarknadsstatus, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

Även inom gruppen sysselsatta fanns relativt stora skillnader, där en tolkning är att ju större möjlighet gruppen har att styra mängden arbetade timmar ju större blir skillnaderna. Som exempel hade företagare både en högre inkomstnivå och samtidigt större skillnader än anställda.

Även mellan olika grupper av anställda varierade skillnaden mellan kvinnor och män relativt kraftigt. Skillnaden var mindre bland anställda i offentlig sektor jämfört med anställda i privat sektor. Även här ses alltså mönstret att en högre inkomstnivå hänger ihop med en större skillnad mellan kvinnor och män. Ett visst undantag från detta mönster kan dock konstateras för arbetare i privat sektor där skillnaderna mellan kvinnor och män är relativt stora samtidigt som inkomstnivån är lägre än övriga sektorer.

Skillnaderna mellan kvinnor och män bland utrikes födda och äldre

Skillnaderna mellan kvinnor och män bland utrikes födda var generellt sett lägre än bland inrikes födda. I genomsnitt hade utrikes födda kvinnor 84,6 procent av mäns disponibla inkomster, medan motsvarande bland inrikes födda var 78,6 procent.

Även i denna uppdelning kan man notera en samvariation mellan inkomstnivå och storleken på skillnaden i disponibel inkomst. För utrikes födda kan noteras att de relativt sett lägre inkomstnivåerna till stor del förklaras av att de är överrepresenterade bland framförallt arbetslösa och i gruppen övriga.

Dock så bör det påpekas att både avseende arbetsmarknadsutfall och inkomster är utrikes födda inte en homogen grupp, utan stora skillnader finns beroende på exempelvis vistelse-tid och födelse-region.

	Båda Könen	Män	Kvinnor	Kvinnors andel (%) av mäns inkomster
Inrikes födda	300 900	336 300	264 200	78,6
Utrikes födda	228 400	247 300	209 200	84,6
Afrika	190 100	196 500	183 100	93,2
Amerika	254 800	274 400	235 800	85,9
Asien	201 200	218 300	183 200	83,9
Europa	261 200	287 700	235 600	81,9
Övriga	279 900	295 600	262 400	88,8

Källa: SCB, egna beräkningar

Inkomstskillnader mellan kvinnor och män i samma familj

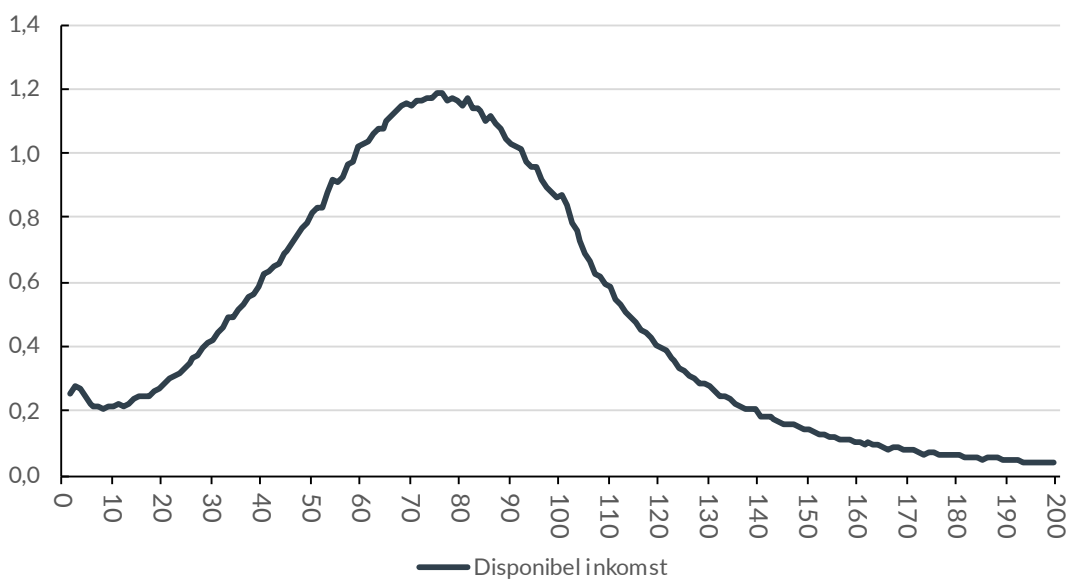
Skillnaderna mellan kvinnor och män var större inom familjer jämfört med skillnaderna mellan kvinnor och män i olika typer av hushåll.

Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män som bor i samma familj var större där det fanns hemmavarande barn. I dessa familjer hade kvinnan 75,6 procent av mannens inkomst. I familjer utan hemmavarande barn hade kvinnan i genomsnitt 79,7 procent av mannens inkomst.

Kvinnors disponibla inkomst var lägre än männens i alla olika typer av familjekonstellationer. Andelen var lägst i familjer med tre eller fler barn där den uppgick till 74,1 procent. Ju högre utbildningsnivå kvinnan i familjen hade desto mindre var inkomstskillnaden.

I majoriteten av familjerna, 73 procent, hade mannen högre inkomster än kvinnan. Samtidigt var det relativt ovanligt med familjer där mannen mer eller mindre ensamt ansvarade för försörjningen, i 21 procent av alla familjer var kvinnans andel av mannens inkomst lägre än 50 procent.

Fördelningen av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst, inom samma familj, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: observationerna som är noll respektive över 200 procent är exkluderade

1. Inkomstskillnader mellan kvinnor och män år 2020

1.1 Inledning

1.1.1 Uppdraget

I juni 2022 gav regeringen Medlingsinstitutet i uppdrag att göra jämställdhetsanalyser av löneinkomster och andra inkomster som påverkar individens disponibla inkomster över livet. I uppdraget ingår att analysera utvecklingen över tid, hur inkomstskillnader ser ut på olika delar av arbetsmarknaden samt hur inkomstgapet ser ut för olika grupper i befolkningen.

I regeringens beslut finns en beskrivning av uppdraget där analysens omfattning och innehåll preciseras. Analysen ska omfatta de inkomster och transfereringar som påverkar den disponibla inkomsten för män och kvinnor. Det innebär att såväl transfereringar som löne-, kapital- och näringsinkomster inkluderas.

I beskrivningen framgår att analysen av inkomstskillnader även ska göras för olika grupper av män och kvinnor. Dessa utgörs dels av olika grupper på arbetsmarknaden (ex. anställda, företagare, arbetslösa) dels av olika grupper i befolkningen (ex. ålder, utrikes födda). I uppdraget ingår även att analysera utvecklingen av inkomstskillnader över tid.

Vid utförande av uppdraget ska Medlingsinstitutet inhämta data och underlag från Statistiska centralbyrån (SCB) och andra myndigheter som har relevanta uppgifter.

Uppdraget redovisas i två delar:

- Den första delen utgörs av resultatet av de ovan nämnda analyserna. Dessa publiceras i denna rapport.
- Den andra delen utgörs av en avrapportering om hur jämställdhetsanalyser av inkomster kan göras på regelbunden basis.

1.1.2 Material

För att analysera löneinkomster och andra inkomster kommer rapporten ta sin utgångspunkt i "individuell disponibel inkomst". Den disponibla inkomsten består av inkomster från marknaden (löne- och näringsinkomst och kapitalinkomster) och välfärdsstaten (exempelvis sjuk/föräldrapenning och arbetsmarknadsstöd) minus negativa transfereringar (skatt och återbetalt studielån). Detta mått är väl etablerat vid jämställdhetsanalyser.

Jämfört med den redovisning av individuell disponibel inkomst som görs på SCB:s webbplats idag kommer denna rapport att utöka analysen på två sätt. Dels kommer inkomsterna att analyseras för en större del av befolkningen och dels kommer vi med hjälp av SCB:s nya registerbaserade produkt Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) analysera inkomstskillnaderna för olika grupper på arbetsmarknaden. Den huvudsakliga redovis-

ningsgruppen kommer utgöras av befolkningen 15–74 år, men denna kommer även kompletteras med en redovisning av inkomster för de i åldern 65+. Genom att vi använder oss av BAS tillsammans med inkomststatistiken kommer vi kunna genomföra en mer sammanhållen analys. Tidigare analyser har haft en utgångspunkt där de olika grupperna av indikatorer som används för att följa upp delmålet om ekonomisk jämställdhet analyserats separat.

Underlag till rapporten utgörs främst av två huvudsakliga källor framtagna av SCB. För inkomstuppgifterna används uppgifter från Inkomst- och Taxeringsregistret (IoT) 2020. Till dessa uppgifter har information från ett flertal andra källor kopplats på. Den mest centrala är informationen från databasen Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS), där uppgift om personens arbetsmarknadsstatus i december 2020 använts.

Utöver de två huvudsakliga källorna ovan har även ytterligare uppgifter hos SCB om exempelvis födelseregion hämtats från Registret över totalbefolkningen (RTB) och yrke från yrkesregistret (YREG). En närmare beskrivning av materialet finns i appendix A.

1.1.3 Disposition

I Kapitel 1 kommer inkomstskillnader för befolkningen 15–74 år analyseras. De olika inkomstslagen som summerar till disponibel inkomst kommer att presenteras, vidare kommer en analys av hur inkomstfördelningarna för kvinnor och män ser ut göras.

I Kapitel 2 delas befolkningen in i olika grupper utifrån deras arbetsmarknadsstatus enligt Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS). Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män i dessa olika grupper kommer sedan analyseras. I detta kapitel kommer även befolkningen delas in efter ett antal demografiska redovisningsvariabler. Inkomstskillnader kommer bland annat att analyseras efter ålder, födelseregion och vistelsetid.

I Kapitel 3 ändras perspektivet och inkomstskillnader mellan kvinnor och män kommer istället att analyseras efter hushållstyp. Ett fördjupningsavsnitt beskriver även inkomstskillnader mellan kvinnor och män som bor i samma hushåll.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Jämställdhetspolitiska mål och indikatorer

De mål som finns för jämställdhetspolitiken har sin grund i proposition 2005/06:155. I denna anges att det övergripande målet är att kvinnor och män skall ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Samtidigt formulerades fyra delmål för jämställdhetspolitiken för att lista de mest centrala jämställdhetsproblemen. Efter förslag lämnade av Jämställdhetsutredningen 2015¹ har de fyra ursprungliga delmålen kompletterats med nya delmål rörande utbildning (ingick tidigare i ekonomisk jämställdhet) och hälsa.

¹ Mål och myndighet – En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken (SOU 2015:86)

Nuvarande delmål för jämställdhetspolitiken är specificerade enligt nedan:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet i samhällets alla sektorer.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Redan vid formulerandet av målen listades även indikatorer som skulle kunna användas för att följa utvecklingen. För delmålet rörande ekonomisk jämställdhet nämns i SOU2005:66 bland annat kvinnors andel av mäns disponibla inkomster, kvinnors andel av mäns marknadsinkomster och kvinnors andel av mäns pensionsinkomster.

Jämställdhetsstatistiken har ingått som en del av den officiella statistiken sedan 1994 då även krav på könsuppdelning av individbaserad statistik infördes i förordningen om den officiella statistiken. Efter att de jämställdhetspolitiska delmålen fastställdes har indikatorer utvecklats för att kunna följa målen.

Under åren 2008–2011 genomförde SCB, på uppdrag av regeringen, ett arbete med att vidareutveckla jämställdhetsstatistiken. Resultatet av uppdraget lanserades på SCB:s webbplats under inledningen av 2012. För varje delmål finns ett antal indikatorer som presenteras i tabellform på webbplatsen. För delmålet avseende ekonomisk jämställdhet är dessa indikatorer indelade i fyra områden:

- Inkomster och löner
- Arbetskraftsdeltagande och löner
- Sjukdom och sjukfrånvaro
- Företagande

Det uppdrag som Medlingsinstitutet fått har indirekta kopplingar till flera av dessa områden, men en direkt koppling finns till området som rör inkomster och löner.

Utgångspunkten för analyserna i denna rapport är de indikatorer som SCB kallar 2.1 "Från löne- och näringsinkomst till nettoinkomst för personer i åldern 20–64 år" och 2.2 "Från löne- och näringsinkomst till nettoinkomst för personer 65 år och äldre".

1.2.2 Tidigare uppföljningar

Sedan de jämställdhetspolitiska målen formulerades har de följts upp ett flertal gånger. Här kommer tre av dessa uppföljningar refereras i kort för att ge en bakgrund till redovisningen i denna rapport.

I jämställdhetsutredningens betänkande **Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken (SOU 2015:86)** beskrivs utvecklingen av de jämställdhetspolitiska målen från 2005 till 2014. Där konstateras att utvecklingen har gått framåt under den tioårsperiod som behandlas. På flera områden har skillnaderna mellan könen minskat. I allt större utsträckning är kvinnor en del av arbetskraften och sysselsatta. Löneskillnaderna och skillnaderna i arbetad tid har också minskat under perioden. Även yrkessegregeringen på arbetsmarknaden ser ut att ha minskat något.

Samtidigt konstaterar utredningen att framstegen är små och att de sker i en långsam takt. Även om skillnaderna minskat något i omfattning återstår vid periodens slut i stort de förhållanden som rådde vid periodens början. Utredningen ser även ett antal orosmoln dra in över samhället: utrikes födda kvinnors svaga etablering på arbetsmarknaden, arbetsrelaterad fysisk ohälsa bland arbetarkvinnor och pojkars allt svagare skolprestationer.

I **Jämställdhetsmyndighetens rapport 2022:2 Ekonomisk Jämställdhet – en uppföljning av senare års utveckling av det jämställdhetspolitiska delmålet** ges en beskrivning av utvecklingen under perioden 2015 fram till 2020 samt ett antal fördjupningar som anknyter till delmålet på olika sätt. Slutsatserna i denna uppföljning är att mycket lite har hänt under den femårsperiod som uppföljningen behandlar. Det konstateras av kvinnor fortfarande har lägre inkomster än män. Under de senaste 20 åren har genomsnittet för kvinnors disponibla inkomster konsekvent varit omkring 20 procent lägre än genomsnittet för män. Detta trots att kvinnors andel av mäns löneinkomster ökat under perioden.

Som en förklaring nämns bland annat att kvinnor fortfarande arbetar mindre än vad män gör. Deltidsarbete, undersysselsättning och tillfälliga anställningar är vanligare i kvinnodominerade yrken. Kvinnodominerade yrken har också lägre löneläge. Även arbetsmarknadssituationen för utrikes födda kvinnor pekas ut som en bidragande orsak till jämställdhetsproblematiken.

I **Minska gapet – Åtgärder för jämställda livsinkomster (SOU 2022:4)** presenterade kommissionen för jämställda livsinkomster sitt betänkande. Kommissionen tillsattes i mars 2020 och hade i sitt uppdrag att lämna förslag med syfte att långsiktigt öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

Framförallt pekades jämställda löner, jämställda livsinkomster, jämställd fördelning av det offentliga stödåtgärder samt jämställda arbetsplatser ut som områden där utredningen skulle lämna förslag. Dock med förbehållet att förslagen inte skulle påverka den svenska arbetsmarknadsmodellen och arbetsmarknadens parter ansvar för lönebildningen.

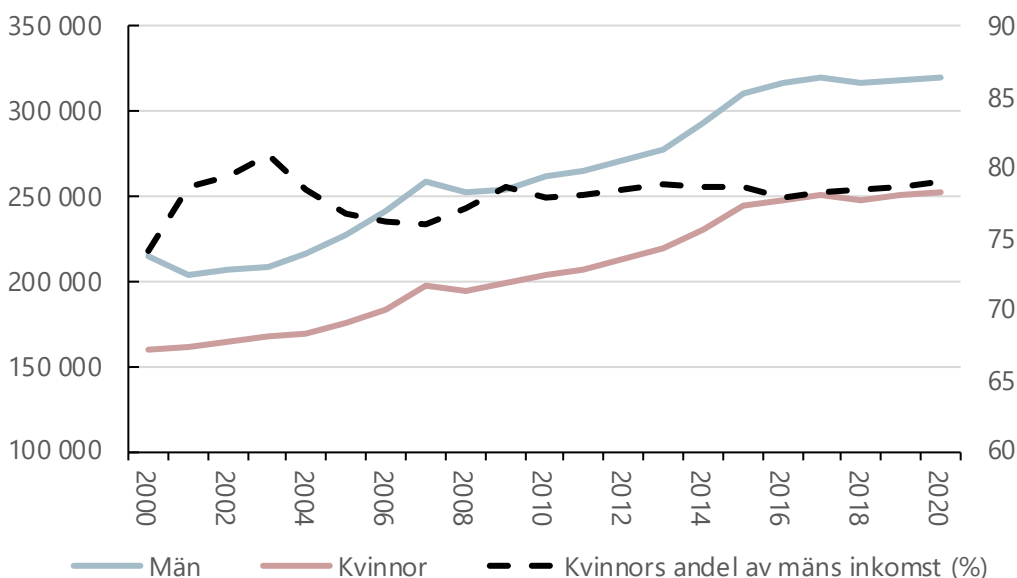
I utredningens betänkande fanns två förslag rörande uppföljning av löne- och inkomstskillnader. Det ena förslaget innebar att jämställdhetsanalyser av inkomstskillnader skulle genomföras vart fjärde år, det förslaget blev grunden för det regeringsuppdrag som lett fram till denna rapport. Det andra förslaget fokuserade på uppföljningen av ekonomisk jämställdhet för personer med funktionsnedsättning och ledde fram till att SCB:s uppdrag avseende funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden kompletterades med en jämställdhetsanalys. Det uppdraget ska SCB redovisa i december 2024.

1.2.3 Inkomstutvecklingen 2000–2020

Den huvudsakliga redovisningen i denna rapport kommer röra inkomstskillnader 2020. Detta eftersom det är första året som material från BAS finns tillgängligt. På lång sikt är målet att BAS ska kunna användas för att visa på skillnader över tid. I och med att utvecklingen av inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män är av särskilt intresse, både enligt uppdraget och rent allmänt görs här en kort sammanfattning av hur skillnaden utvecklats under perioden 2000 till 2020.

I **diagram 1.1** visas genomsnittlig real disponibel inkomst för kvinnor och män samt kvinnors andel av mäns disponibla inkomst under perioden 2000 till 2020. Sedan 2001 har den reala disponibla inkomsten ökat med 115 800 kr för män respektive 92 400 för kvinnor, mätt i 2020 års priser. Detta innebär att den reala disponibla inkomsten under perioden ökat med ca 57 procent för både kvinnor och män. Som konstaterats i tidigare uppföljningar sker inga större förändringar mellan könen över tid när disponibel inkomst analyseras, utan kvinnors andel ligger konstant kring 80 procent av mäns disponibla inkomst.

DIAGRAM 1.1 Real disponibel inkomst efter kön samt kvinnors andel av mäns disponibla inkomst 2000–2020

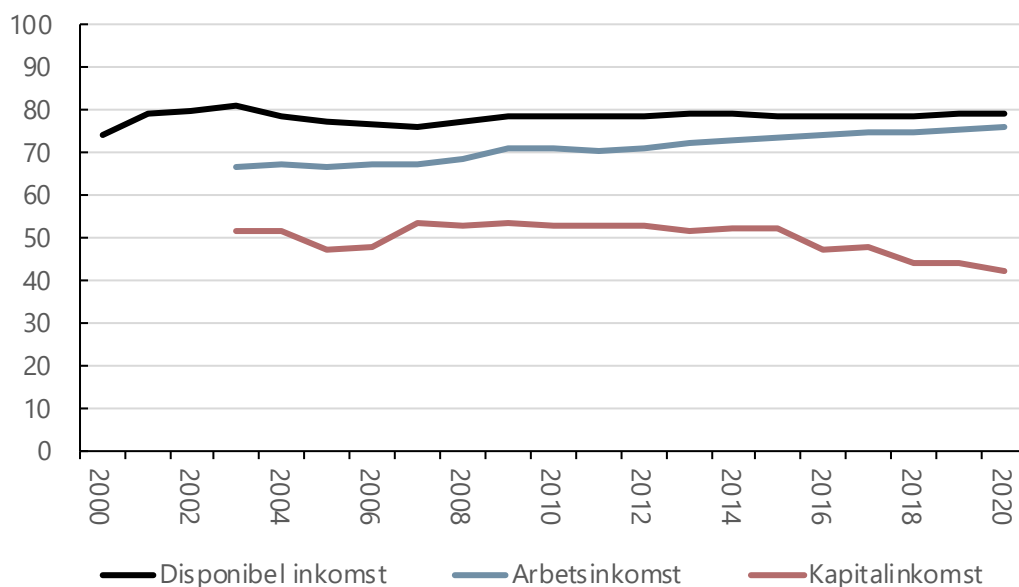

Anmärkning: Samtliga inkomster i 2020 års priser.

Källa: SCB, egna beräkningar

Under perioden har samtidigt de uppföljningar som gjorts kunnat konstatera att löneskillnaderna mellan kvinnor och män minskat och kvinnors arbetstid närmat sig mäns. Trots detta minskar alltså inte skillnaden i disponibel inkomst nämnvärt. En förklaring som ofta lyfts fram är effekten från kapitalinkomsterna. I **diagram 1.2** visas kvinnors andel av mäns disponibla inkomst samt arbets- och kapitalinkomster under perioden 2000–2020. I diagrammet framgår som förväntat att kvinnors andel av mäns arbetsinkomster ökat relativt tydligt under perioden, från 66 till 75 procent. Samtidigt har dock kvinnors andel av mäns kapitalinkomster minskat från 52 till 42 procent. Att skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst inte minskat under perioden är alltså till stor del en konsekvens av den allt större skillnaden mellan kvinnors och mäns kapitalinkomster.

DIAGRAM 1.2 Kvinnors andel av mäns inkomster 2000–2020²

Anmärkning: Samtliga inkomster i 2020 års priser.
Källa: SCB, egna beräkningar

1.3 Inkomstskillnader mellan kvinnor och män 2020

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. SCB redovisar kontinuerligt statistik som kan användas för uppföljning av jämställdhetspolitiken. Dessa indikatorer redovisas på SCB:s webbplats och omfattar ett antal tabeller och diagram. För att följa upp det andra jämställdhetspolitiska delmålet; ”*Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.*” publiceras bland annat en tabell som beskriver inkomster och transfereringar uppdelat efter kön för personer i åldern 20–64 år³. De indikatorer som publiceras avseende detta delmål är bearbetningar av den officiella inkomststatistiken.

Ett av de mest centrala måtten vid jämställdhetsanalys av inkomster är den individuella disponibla inkomsten (ibland även benämnd som nettoinkomst). Detta mått speglar den inkomst som varje individ har att tillgå. Måttet är summan av marknadsinkomsterna samt nettot av positiva och negativa transfereringar. Rapporten kommer att fokusera på den individuella disponibla inkomsten för att kunna analysera skillnader mellan kvinnor och män.

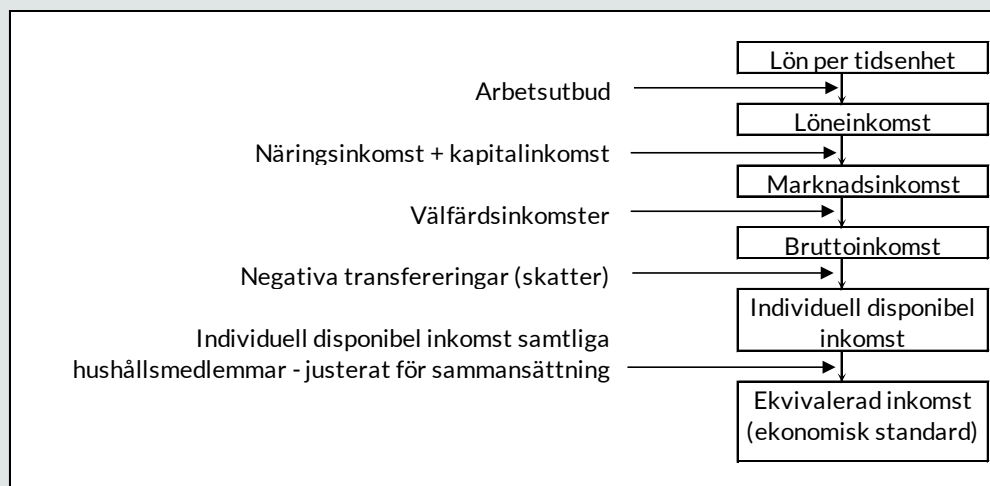
² För år 2000–2002 saknas vissa av de ingående variablerna i IoT för korrekt härledning av arbetsinkomst och kapitalinkomst, varför det inte är möjligt att göra den uppdelningen de aktuella åren.

³ <https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/jamstallldhet/ekonomisk-jamstallldhet/inkomster-och-loner/>

Inkomstbildningsprocessen – från individ till hushåll

I figur 1.1 nedan illustreras inkomstbildningsprocessen översiktligt. Figuren är något förenklad, men illustrerar på ett konceptuellt plan hur olika inkomstbegrepp är konstruerade. Den visar stegvis först hur individens inkomster summeras och slutligen hur inkomsten för ett hushåll konstrueras.

Figur 1.1. Inkomstbildningsprocessen

Källa: Justerad från förlaga i Långtidsutredningen 2019

Överst i figuren har vi **lön per tidsenhet**. Lönen multiplicerat med **arbetsutbudet** ger oss nästa steg, **löneinkomsten**.

Kompletterar vi löneinkomsten med **näringsinkomster** och **kapitalinkomster** kan vi skapa en summa av de inkomster som utgår från **marknaden**. (Dessa benämns även ofta som faktorinkomster).

Utöver de marknadsmässiga inkomsterna har vi de inkomster som utgår från transfereringssystemet. Dessa kommer i rapporten benämnas som inkomster från välfärdsstaten (benämns ofta som positiva transfereringar).

Inkomsterna från marknaden och välfärdsstaten kan summeras till en individs **bruttoinkomst**.

För att komma fram till den individuella disponibla inkomsten (även kallad nettoinkomst) dras skatter och andra negativa transfereringar bort.

Vidare kan en disponibel inkomst för hushållet (konsumtionsenheten) beräknas genom att summera de individuella disponibla inkomsterna som sedan justeras med en konsumtionsvikt baserad på exempelvis antalet barn i hushållet.

1.3.1 Genomsnittliga individuella disponibla inkomster i åldern 15–74 år

I **tabell 1.1** sammanfattas de olika inkomster och transfereringar som ingår i beräkningen för individuell disponibel inkomst för kvinnor och män i åldern 15–74 år för 2020. Denna tabell utgör utgångspunkten för redovisningen i denna analys och utgår från uppgifter hämtade från Inkomst och taxeringsregistret (IoT) som utgör källan för den officiella inkomststatistiken vilken SCB ansvarar för.

Inkomststatistiken – IoT

Inkomstuppgifterna som ligger till grund för tabellerna i denna rapport är hämtade från SCB:s Inkomst- och taxeringsregister (IoT).

Grunddata till IoT hämtas främst från Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, men även från andra myndigheter såsom Socialstyrelsen och CSN. Primärt är det respektive myndighet som samlar in och registrerar uppgifterna. Statistikens kvalitet bestäms huvudsakligen av kvaliteten på dessa myndigheters register och administrativa system.

Statistiken publiceras på årsbasis och den slutliga inkomst- och skattestatistiken offentliggörs i slutet av januari cirka 13 månader efter inkomståret.

Till skillnad från de av SCB publicerade tabellerna kommer här befolkningen i åldern 15–74 år användas. Det finns flera anledningar till att detta alternativ valts. Dels för att få med en större del av befolkningen när vi pratar om skillnader mellan kvinnor och män i det bredaste perspektivet. Dels för att vi i senare avsnitt kommer använda oss av den registerbaserade produkten Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS), som redovisas för befolkningen 15–74 år, för att dela in befolkningen utifrån den arbetsmarknadsstatus de har.

Kvinnors andel av mäns disponibla inkomst uppgick till 79,3 procent 2020, den genomsnittliga skillnaden i individuell disponibel inkomst mellan kvinnor och män 2020 var alltså 20,7 procent.

Den disponibla inkomsten kan grovt delas upp i tre olika delar: marknadsinkomster, inkomster från välfärdssystemet och negativa transfereringar. Sammantaget utgör dessa komponenter individens disponibla inkomst eller nettoinkomst. Det är alltså ett mått på individens totala utbetalda inkomster under året.

Marknadsinkomsterna utgör den största posten. Kvinnors andel av mäns marknadsinkomster uppgick till 70,6 procent 2020. Därefter tillkommer inkomsterna från välfärdsstaten, som utgörs av de positiva bidragen från transfereringssystemet. Dessa inkomster är 3,5 procent större för kvinnor än för män. Slutligen dras de negativa transfereringarna ifrån. Den största posten utgörs av skatter, där män betalar 31,6 procent mer än kvinnor. Det förklaras av mäns högre marknadsinkomster. Sammantaget ser vi att skillnaden mellan män och kvinnor är större om man endast studerar marknadsinkomster och att transfereringssystemet bidrar till att minska skillnaderna i den disponibla inkomsten.

TABELL 1.1 Individuell disponibel inkomst efter inkomstslag och kön, personer i åldern 15–74 år, 2020

Kronor respektive procent

Kod	Inkomstslag	Båda Könen	Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (%) av män
	Antal Personer	7 431 100	3 774 000	3 657 100	
A	MARKNADEN	303 100	354 500	250 200	70,6
A01	+ löneinkomst	257 700	291 100	223 200	76,7
A02	+ näringsinkomst	6 400	8 700	4 000	45,4
A03	+ ränta och utdelning	18 500	28 500	8 200	28,9
A04	+ kapitalvinst	20 600	26 100	14 800	56,7
B	VÄLFÄRDSSTATEN	77 800	76 500	79 100	103,5
B01	Lönerelaterade ersättningar exkl. pension	20 100	17 300	23 000	132,9
B02	+ sjukpenning	5 300	3 900	6 700	170,5
B03	+ sjuk- och aktivitetsersättning	4 200	3 700	4 800	128,8
B04	+ föräldrapenning	5 500	4 100	7 000	170,4
B05	+ arbetsmarknadsstöd	5 000	5 600	4 500	81,5
B06	Pensioner				
B07	+ pensioner	41 500	46 200	36 700	79,4
B08	Lönerelaterade ersättningar inkl. pension	61 600	63 400	59 600	94,0
B09	Försörjningsrelaterade bidrag	5 000	4 000	6 000	148,4
B10	+ barnbidrag	4 400	3 800	5 100	135,4
B11	+ underhållsbidrag	500	200	800	354,1
B12	Behovsprövade bidrag	2 300	2 100	2 400	116,5
B13	+ bostadsbidrag	800	600	900	138,5
B14	+ ekonomiskt bistånd	1 500	1 500	1 600	106,9
B15	Övriga bidrag	8 900	6 900	11 100	160,7
B16	+ skattepliktigt och skattefritt studiestöd (inkl. lån)	5 600	4 600	6 500	139,6
B17	+ övriga skattepliktiga och skattefria bidrag	3 400	2 200	4 600	204,4
C	NEGATIVA TRANSFERERINGAR	95 700	113 200	77 500	68,4
C01	- skatt	93 100	110 700	75 000	67,8
C02	- återbetalt studielån	1 800	1 400	2 200	154,3
C03	- givet underhållsbidrag	500	800	200	27,8
C04	- övriga negativa transfereringar	2 500	2 600	2 500	96,5
D	INDIVIDUELL DISPONIBEL INKOMST	285 200	317 700	251 800	79,3

Källa: SCB, egna beräkningar

För att öka förståelsen för hur denna skillnad uppstått kommer vi fördjupa bilden och beskriva de ingående komponenterna inom respektive inkomstslag (marknadsinkomster, inkomster från välfärdssystemet samt de negativa transfereringarna).

1.3.2 Marknadsinkomster

Till marknadsinkomsterna hör löneinkomster, näringsinkomster samt inkomster från kapital, räntor och utdelningar. I **tabell 1.2a** redovisas hur dessa är fördelade. I genomsnitt uppgick mäns marknadsinkomster 2020 till 354 500 kr medan genomsnittet för kvinnor var 250 200 kr. Det innebär att kvinnors inkomster från marknaden motsvarade 70,6 procent av männens.

TABELL 1.2A Marknadsinkomster fördelat efter inkomstslag och kön, 2020

Procent

		Båda Könen	Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (%) av män
A	MARKNADEN	100%	100%	100%	70,6
A01	+ löneinkomst	85,0	82,1	89,2	76,7
A02	+ näringsinkomst	2,1	2,5	1,6	45,4
A03	+ ränta och utdelning	6,1	8,0	3,3	28,9
A04	+ kapitalvinst	6,8	7,4	5,9	56,7

Källa: SCB, egna beräkningar

Både bland kvinnor och bland män utgjorde löneinkomster den största delen av marknadsinkomsterna 2020. Bland män var andelen 82,1 procent och bland kvinnorna 89,2 procent. Framförallt inkomster från ränta och utdelning samt kapitalvinster utgjorde en större del av marknadsinkomsterna bland män jämfört med kvinnor. Näringsinkomsterna utgör i genomsnitt en relativt liten andel av marknadsinkomsterna. För män var andelen 2,5 procent och för kvinnor 1,6 procent.

Jämför man skillnaderna mellan män och kvinnor för de olika inkomstslagen som ingår i marknadsinkomsterna framgår att skillnaden är minst för löneinkomsterna, där kvinnors andel av männens inkomster uppgick till 76,7 procent. För de övriga inkomstslagen är skillnaderna markant mycket större. Störst var skillnaden avseende inkomster från räntor och utdelningar där kvinnors inkomster i genomsnitt utgjorde 28,9 procent av mäns inkomster. För såväl näringsinkomster och kapitalvinster var kvinnors andel av mäns inkomster kring 50 procent 2020. Samtidigt är det värt att poängtera det som diskuteras ovan, att bidraget från dessa typer av inkomster till den disponibla inkomsten i genomsnitt är relativt litet.

Inkomstslag i marknadsinkomster

Löneinkomster

Löneinkomst är summan av löneutbetalningar under året. I begreppet lön ingår skattepliktiga förmåner och traktamenten som redovisas under lön i taxeringen. Den resekostnadsersättning som överstiger det begränsade avdraget ingår också. Även sjuklön (den sjukersättning arbetsgivaren har ansvar för) ingår i löneinkomsten.

Näringsinkomster

Näringsinkomster (kan även kallas även företagarkomst), beräknas som inkomst/underskott av näringsverksamhet (inkluderar även inkomst från fåmansföretag).

Räntor och utdelningar

Räntor och utdelningar som används i rapporten är desamma som ingår i den officiella inkomstfördelningsstatistiken, och är summan av följande komponenter: räntor, utdelningar schablonintäkter och intäkter från uthyrning av privatbostad. Här ingår exempelvis schablonintäkter som härrör från sparande i investeringssparkonto, investeringsfonder samt bostadsuppskov.

Kapitalinkomster

Kapitalinkomster är den vinst (eller förlust) som uppkommer vid försäljning (realisering) av tillgångar, t.ex. aktier, fonder eller fastigheter.

1.3.3 Valfärdsstaten

Till kategorin inkomster från valfärdsstaten hör olika ersättningar och bidrag som individen tar del av. I **tabell 1.2b** redovisas hur dessa är fördelade. Mäns inkomster från valfärdsstaten uppgick 2020 till 76 500 kr medan kvinnors uppgick till 79 100. Det innebär att kvinnors inkomster från valfärdsstaten var 3,5 procent större än för män.

TABELL 1.2B Valfärdsinkomster fördelat efter inkomstslag och kön, 2020

Procent

		Båda Könen	Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (%) av män
B	VÄLFÄRDSSTATEN	100%	100%	100%	103,5
B01	Lönerelaterade ersättningar exkl. pension	25,8	22,6	29,1	132,9
B07	Pensioner	53,3	60,4	46,4	79,4
B09	Försörjningsrelaterade bidrag	6,4	5,2	7,6	148,4
B12	Behovsprövade bidrag	3,0	2,7	3,0	116,5
B15	Övriga bidrag	11,4	9,0	14,0	160,7

Källa: SCB, egna beräkningar

Både bland kvinnor och bland män utgörs den största andelen av inkomsterna från valfärdsstaten av pensioner. Bland män uppgick pensionernas andel av inkomster från valfärdsstaten till 60,4 procent och bland kvinnorna var andelen 46,4 procent.

Näst efter pensionerna är det inkomstslag som utgör störst del av välfärdsinkomsterna lönerelaterade ersättningar exklusive pensioner. Detta är de ersättningar som är konstruerade för att kompensera individen för inkomstbortfall vid frånvaro från arbetet på grund av exempelvis sjukdom. Andelen av välfärdsinkomsterna från dessa inkomstslag uppgick till 22,6 procent bland män och 29,1 procent bland kvinnor. Man kan notera att inkomsterna från välfärdsstaten i stor utsträckning alltså återspeglar löneinkomsternas andel av marknadsinkomsterna, vilket redovisades i tabell 1.2a.

Utöver de ersättningar som är relaterade till lön består välfärdsinkomsterna av ett antal olika bidrag (B09, B12 och B15 ovan i tabell 1.2b). Dessa utgör tillsammans 16,9 procent av välfärdsinkomsterna bland män och 24,6 procent bland kvinnor.

Skillnaderna mellan män och kvinnor ser för många av inkomstslagen från välfärdsstaten annorlunda ut jämfört med marknadsinkomsterna. Kvinnors inkomster från välfärdsstaten är i genomsnitt 3,5 procent högre än männens. Det är dock stora skillnader mellan de olika inkomstslagen. För den största inkomsttypen, pensioner, är kvinnors andel 79,4 procent av mäns inkomster. Detta kan jämföras med de lönerelaterade ersättningarna där kvinnors andel uppgick till 132,9 procent. Att kvinnors inkomster är högre för detta inkomstslag är framförallt relaterat till att de i större utsträckning än män har sjuk- och föräldrapenning. Även bland de olika bidragstyperna är kvinnors inkomster i genomsnitt större än männens⁴.

Generellt sett kan man alltså konstatera att transfereringssystemet i någon mån bidrar till att minska skillnaderna som finns mellan kvinnors och mäns marknadsinkomster.

Inkomstslag från välfärdsstaten

Lönerelaterade ersättningar exklusive pension

Lönerelaterade ersättningar är transfereringar som har till uppgift att ersätta inkomstbortfall under arbetslivet när individen inte kan arbeta på grund av till exempel sjukdom eller vård av barn. Exempel på dessa ersättningar är sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning, arbetsmarknadsstöd och föräldrapenning.

Pension

Pension är skattepliktiga pensioner och består av allmän pension, tjänstepension, privat pensionsförsäkring, arbetsskadelivränta och livränta.

Försörjningsrelaterade bidrag

Försörjningsrelaterade bidrag är relaterade till individens eventuella försörjningsansvar för barn. Här ingår barnbidrag och underhållsbidrag.

Behovsprövade bidrag

Behovsprövade bidrag består av transfereringar som har till uppgift att öka inkomsten för hushåll med låga inkomster. Här ingår bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd

Övriga bidrag

Här ingår studiestöd och övriga skattepliktiga och skattefria bidrag.

⁴ Barnbidrag, underhållsbidrag, bostadsbidrag, ekonomiskt bistånd och studiestöd är alla individualiserade, dvs dessa bidrag har fördelats lika mellan de ingående individerna i ett hushåll.

1.3.4 Negativa transfereringar (skatter)

Negativa transfereringar utgörs av de inbetalningar individen gör till välfärdssystemet. I **tabell 1.2c** redovisas hur dessa är fördelade. De negativa transfereringarna består till sin absolut största del av de skatter som individen betalat in under året. Bland män utgjorde skatter 97,8 procent av de negativa transfereringarna och för kvinnorna 96,8 procent. I genomsnitt var kvinnors negativa transfereringar 68,4 procent av männens. Precis som var fallet för de välfärdsinkomster (de positiva transfereringarna) som diskuterats ovan är skillnaden i de negativa transfereringarna en återspeglning av fördelningen av marknadsinkomsterna som visats i tabell 1.2a.

Utöver skatterna det finns ett antal mindre poster, däribland återbetalningar av studielån.

TABELL 1.2C Negativa transfereringar fördelat efter inkomstslag och kön, 2020

Procent

	Båda Könen	Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (%) av män
C NEGATIVA TRANSFERERINGAR	100%	100%	100%	68,4
C01 - skatt	97,3	97,8	96,8	67,8
C02 - återbetalt studielån	1,9	1,2	2,8	154,3
C03 - givet underhållsbidrag	0,5	0,7	0,3	27,8
C04 - övriga negativa transfereringar	2,6	2,3	3,2	96,5

Källa: SCB, egna beräkningar

Poster i negativa transfereringar

Skatt

Redovisas som slutlig skatt och här ingår statlig och kommunal inkomstskatt på förvärvsinkomster, statlig inkomstskatt på kapitalinkomster, fastighetsavgift, fastighetsskatt, allmän pensionsavgift, egenavgifter, kyrkoavgift samt begravningsavgift, skatter för näringsverksamma och avdrag för skattereduktioner.

Återbetalt studielån

Återbetalt belopp för studielån

Givet underhållsbidrag

Givet underhållsbidrag är betalt underhållsbidrag, beräknat enligt SCBs modell.

Övriga negativa transfereringar

Övriga negativa transfereringar är exempelvis allmänt avdrag för pensionsförsäkringar och periodiskt understöd samt pensionsförsäkringspremie.

1.4 Fördelning av den individuella disponibla inkomsten

I detta avsnitt följer en analys av de olika inkomster och transfereringar som ingår i beräkningen för individuell disponibel inkomst. Ett första steg i analysen är att beskriva hur de olika inkomsterna och transfereringarna är fördelade. Detta görs med hjälp av figurer (såsom stapeldiagram och histogram) eller olika lägesmått.

Medelvärden är ett vanligt sätt att jämföra olika gruppers utfall, men dessa kan vara mer eller mindre representativa för gruppen beroende på hur fördelningen ser ut. För att komplettera analysen kommer även beräkningar utifrån andra beskrivande mått såsom median eller inkomsten i olika percentiler att redovisas.

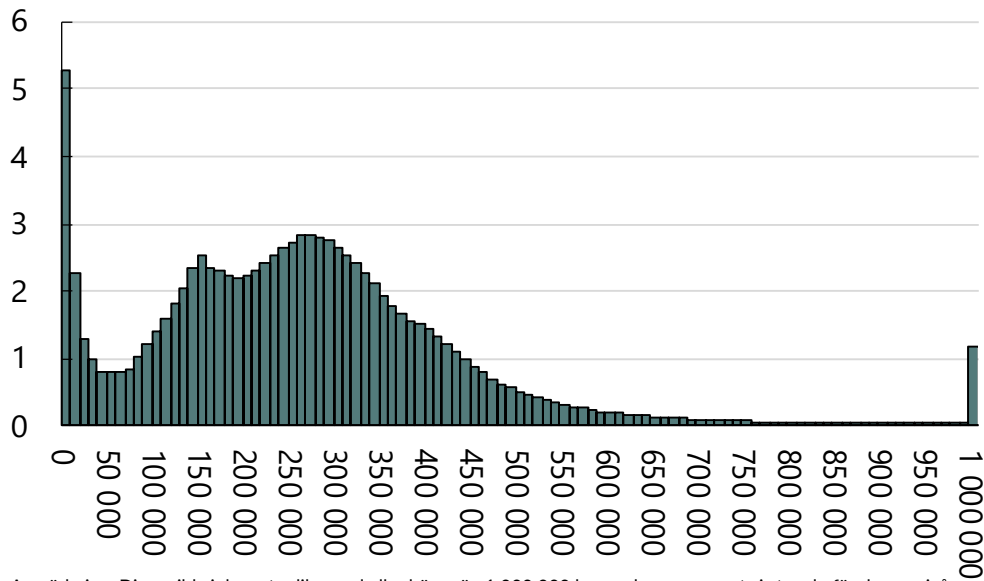
Diagram 1.3 visar fördelningen av disponibel inkomst i befolkningen mellan 15–74 år, 2020. I fördelningen syns ett flertal olika ”toppar”. Det mest frekventa värdet, även kallat typvärdet, är noll disponibel inkomst (ca 5 procent av befolkningen). Att typvärdet är noll beror framförallt på att de i yngre åldrar inte har några inkomster utan försörjs av andra vuxna i hushållet. Ytterligare två toppar finns vid 150 000 kr respektive 270 000 kr. Toppen vid 150 000 kronor består till hälften av pensionärer medan toppen vid 270 000 i huvudsak består av personer som är sysselsatta.

Medianvärdet, det vill säga percentil 50, anger den nivå av disponibel inkomst som den ena hälften av befolkningen har mindre än och den andra hälften har mer än. Det kan även sägas vara den disponibla inkomstnivån för den mittersta individen, när alla individer sorterats efter nivå på disponibel inkomst. Medianen uppgick till 256 562 kronor 2020. Det var 28 350 kronor mindre än den genomsnittliga disponibla inkomsten samma år (se tabell 1). Skillnaden beror på att spridningen av disponibel inkomst är större bland de inkomster som ligger över medianinkomsten än spridningen bland de disponibla inkomster som ligger under medianinkomsten.

Värdet i den 10:e percentilen (P10) anger att 10 procent av befolkningen har en disponibel inkomst lika med eller lägre än 42 870 kr, och på motsvarande sätt anger den 90:e percentilen (P90) att 10 procent av befolkningen har en disponibel inkomst lika med eller högre än 464 429 kr. Andelen med en disponibel inkomst högre än eller lika med 1 000 000 kr i diagrammet har summerats i stapeln för just denna nivå.

DIAGRAM 1.3 Fördelning av disponibel inkomst, befolkningen 15–74 år, 2020

Andel av befolkningen i procent

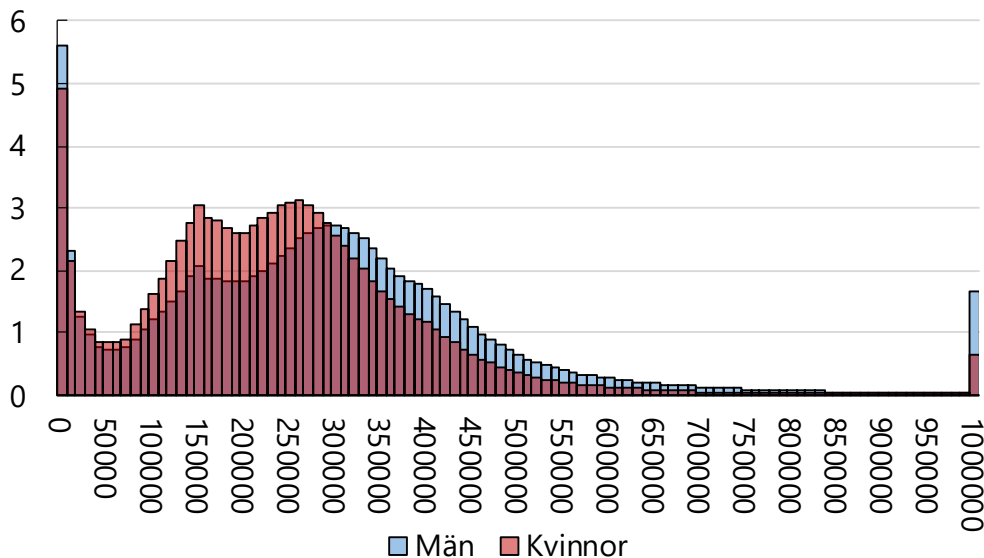
Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

Diagram 1.4 visar fördelningen av disponibel inkomst i befolkningen mellan 15–74 år, uppdelat efter kön. I diagrammet är kvinnors och mäns fördelningar lagda ovanpå varandra och överlappande områden är markerade i mörkrött. I diagrammet syns att det finns en skillnad mellan kvinnors och mäns fördelning av disponibel inkomst. Män har en högre representation vid låga respektive höga inkomster. Kvinnor har en högre förekomst i inkomstläget 80 000 till 280 000 kr, över denna nivå har männen en högre förekomst.

DIAGRAM 1.4 Fördelning av disponibel inkomst uppdelat efter kön, befolkningen 15–74 år, 2020

Andel av män respektive kvinnor i procent

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

Att det finns en skillnad mellan kvinnors och mäns fördelning av disponibel inkomst bekräftas även av de olika statistiska måtten som presenteras i **tabell 1.3**. Både median och medelvärde är högre för män än kvinnor. Skillnaden mellan medianvärden, alltså mellan de mittersta observationerna av disponibel inkomst för män respektive kvinnor, uppgår till 45 300 kr.⁵ Utryckt i procent uppgår kvinnors medianvärde i (%) av mäns till 83,9 procent.⁶

Vid den 10:e percentilen (P10) har kvinnor högre disponibel inkomst än män. Utryckt i procent är kvinnors disponibla inkomst i P10 22,1 procent högre än mäns. En jämförelse av den tiondel av kvinnor respektive män som har högst disponibel inkomst (90:e percentilen) visar att skillnaden där uppgår till 84 200 kr. Utryckt i procent uppgår kvinnors disponibla inkomst i P90 i (%) av mäns till 83,3 procent. Att skillnaden mellan kvinnor och mäns genomsnittliga disponibla inkomst är större än skillnaden i både den 50:e och 90:e percentilen beror på att det är en större andel män i gruppen med de allra högsta disponibla inkomsterna.

TABELL 1.3 Beskrivande mått för disponibel inkomst efter kön, befolkningen 15–74 år, 2020

Kronor respektive procent

	P10	Median	P90	Medelvärde
Kvinnor	46 000	235 200	420 600	251 800
Män	37 700	280 500	504 800	317 700
Skillnad, kr	8 300	-45 300	-84 200	-65 900
Kvinnors andel (%)	122,1	83,9	83,3	79,3

Källa: SCB, egna beräkningar

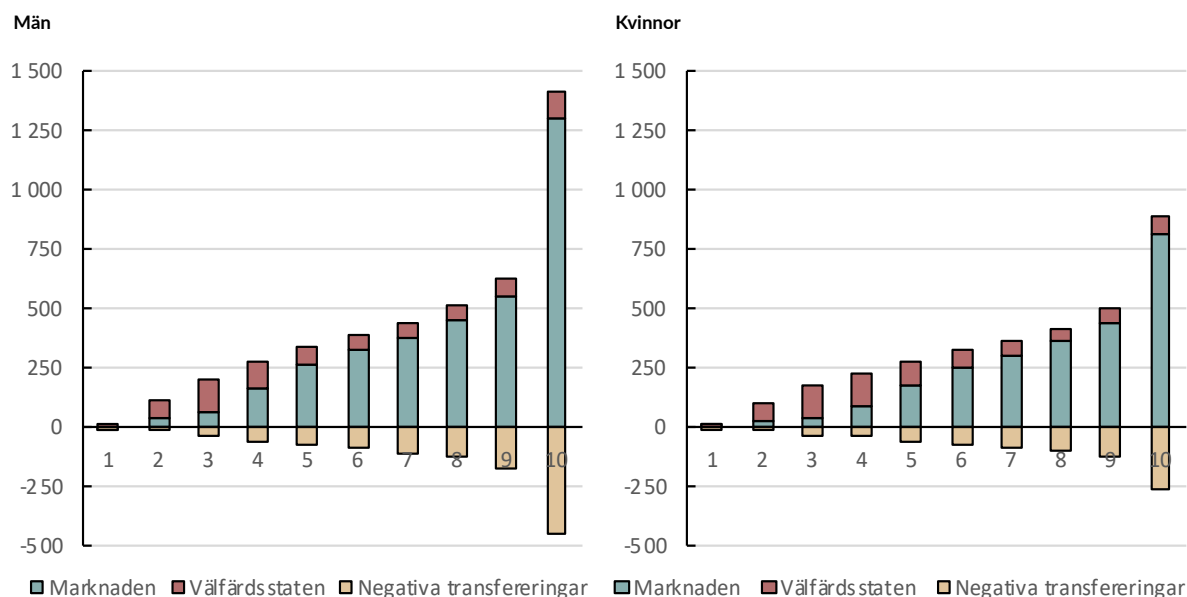
Ett sätt att visualisera skevheten i fördelningarna av disponibel inkomst för kvinnor och män är att redovisa genomsnittlig disponibel inkomst efter delgrupper. I **diagram 1.5** redovisas inkomster för respektive kvinnor och män uppdelad efter deciler (i tiondelar). Inom varje decilgrupp har sedan medelvärden för inkomster respektive transfereringar beräknats.⁷

⁵ (280 500 - 235 200) = 45 300

⁶ Kvinnors inkomst delat med mäns inkomst. Observera att uträkningen är gjord på icke-avrundade värden, medan tabellen innehåller värden avrundade till närmaste hundratal.

⁷ Att redovisa decilgruppernas medelvärden eller att redovisa var tionde percentil är två alternativ med i grunden samma syfte. Båda sätten ger en bra översikt hur inkomststandarden fördelar sig mellan individerna i en befolkningsgrupp. Men det kan vara bra att se upp lite med begreppen. Ordet decil kan också betyda percentil, så att till exempel andra decilen betyder 20:e percentilen. Ibland redovisas medelvärden över percentilgrupper, och då består till exempel 75:e percentilgruppen av dem som ligger mellan 74:e och 75:e percentilen.

DIAGRAM 1.5 Genomsnittlig disponibel inkomst efter inkomstslag och decilgrupp, 15–74 år, 2000, män respektive kvinnor. 1000-tals kronor

Källa: SCB, egna beräkningar

Att sammansättningen och nivån mellan olika inkomstslag varierar syns tydligt i de olika diagrammen. I de lägre decilgrupperna dominerar inkomster från välfärdsstaten över marknadsinkomsterna, både för kvinnor och män. De negativa transfereringarna ökar med placeringen i inkomstfördelningen. Spridningen av inkomster är större bland män än kvinnor. Den tiondel av männen som har högst inkomster har mer än dubbelt så hög marknadsinkomst i genomsnitt jämfört med näst högsta decilgruppen.

1.4.1 Kvinnor och mäns fördelning av olika typer av inkomstslag

I diagram 1.3 som visade fördelningen av disponibel inkomst i befolkningen syntes ett flertal olika ”toppar” i fördelningen. I och med att den individuella disponibla inkomsten består av olika inkomstslag i olika grupper av befolkningen beroende på ett antal olika faktorer som exempelvis individens ålder och arbetsmarknadsstatus är det troligt att dessa toppar representerar olika inkomstslag och olika grupper av individer. För att fördjupa bilden av hur inkomstfördelningen ser ut kommer detta avsnitt att redovisa inkomstfördelningen för kvinnor och män för olika typer av inkomstslag.

Till att börja med är det viktigt att återigen notera att de inkomstslag som utgör den disponibla inkomsten är olika för olika grupper i samhället. I **tabell 1.4** redovisas antalet personer i befolkningen 15–74 år som haft respektive inkomstslag under 2020.

I tabellen framgår att det är en relativt stor andel av befolkningen som haft löneinkomster (75,6 procent av männen respektive 74,1 procent av kvinnorna) under 2020 medan det är klart färre som haft exempelvis kapitalinkomster (14,1 procent av männen och 10,8 procent av kvinnorna). Även skillnaderna mellan könen varierar relativt kraftigt mellan inkomstslagen. Exempelvis är det relativt stora skillnader i andelen kvinnor och andelen män som haft kapitalinkomster och andelen som haft näringsinkomst 2020, medan skillnaden inte är lika stor för exempelvis andelen med löneinkomst under året.

TABELL 1.4 Antalet kvinnor och män med respektive inkomstslag under 2020, 15–74 år

	Män antal	Män andel (%)	Kvinnor antal	Kvinnor andel (%)
Löneinkomst	2 855 000	75,6	2 712 000	74,1
Näringsinkomst	251 000	6,6	151 000	4,1
Ränta och utdelning	2 314 000	61,3	2 194 000	60
Kapitalinkomster	531 000	14,1	394 000	10,8
Lönerelaterade ersättningar exklusive pension	1 427 000	37,8	1 735 000	47,4
Pensioner	709 000	18,8	744 000	20,3
Bidrag	1 648 000	43,7	1 831 000	50,1
Befolkningen	3 774 000	100	3 657 000	100

Anmärkning: Antal och andel personer som haft olika inkomstslag någon gång under året. Flera inkomstslag är möjliga, vilket gör att summan av antalet och andelen personer för respektive inkomstslag överstiger befolkningen.

Källa: SCB, egna beräkningar

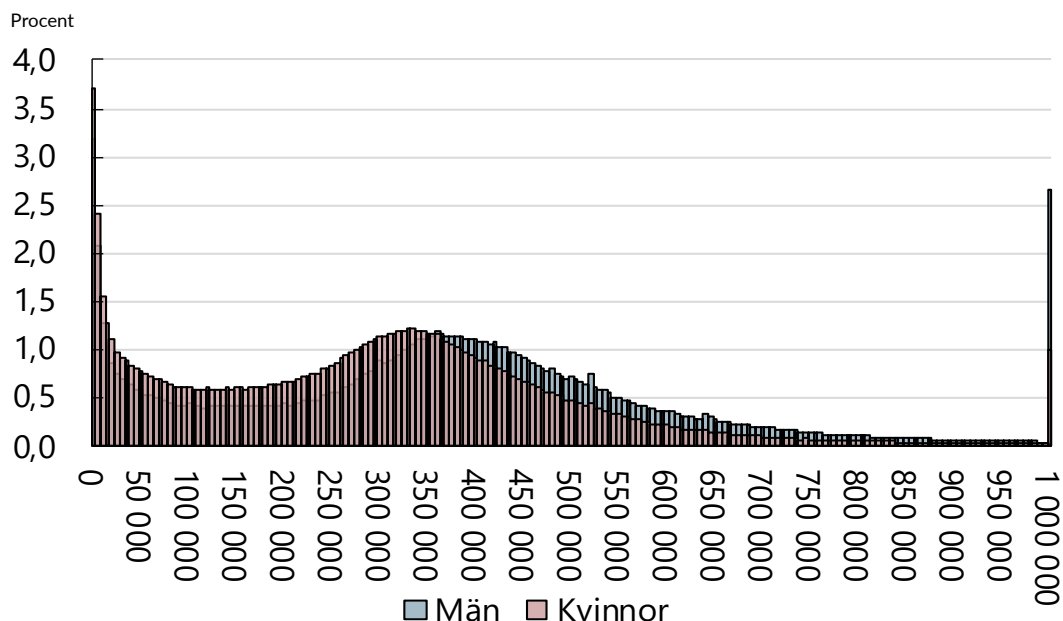
Som visats i genomgången av inkomstslagen ovan är löneinkomsten det inkomstslag som utgör den överlägset största andelen av den disponibla inkomsten både bland kvinnor och bland män. Bland män utgjorde den 82,1 procent av marknadsinkomsterna och för kvinnorna 89,2 procent under 2020. **Diagram 1.6** visar fördelningen av löneinkomster för de kvinnor och män som har haft en löneinkomst under 2020. Varje stapel i diagrammet anger hur stor andel av antalet individer med löneinkomst som befinner sig inom ett intervall på 5 000 kr. Av diagramtekniska skäl har andelen med en löneinkomst högre än eller lika med 1 000 000 kr i diagrammet har summerats i stapeln för just denna nivå.

Av diagram 1.6 kan vi utläsa ett antal kännetecken för löneinkomsternas fördelning. Till att börja med har vi en del av fördelningen där löneinkomsterna är relativt små, under 25 000 per år. Där återfinner vi framförallt yngre personer som inte arbetat heltid under året och i vissa fall försörjs av andra personer i hushållet (feriearbetande ungdomar till exempel). Andelen kvinnor är tydligt högre i detta intervall med låga inkomster.

Samtidigt ser vi att de röda staplarna är fortsatt högre i hela den vänstra delen av diagrammet fram till löneinkomster på cirka 360 000 kr per år. Detta visar att det generellt sett är en större andel kvinnor än män med relativt låga löneinkomster. Bland kvinnor var andelen med löneinkomster under 300 000 cirka 49 procent medan motsvarande andel bland männen var 35 procent. På motsvarande sätt ser vi att andelen män i den högra delen av fördelningen, där löneinkomsterna är högre, är större än andelen kvinnor.

I den stapel som ligger längst till höger ser vi andelen med löneinkomster på 1 000 000 kr eller mer. Andelen män uppgick till 2,7 procent medan andelen kvinnor var 1 procent. Samtidigt är skillnaden mellan könen inom denna grupp relativt stor, männen i gruppen har större inkomster än kvinnorna i gruppen.

DIAGRAM 1.6 Fördelning av män och kvinnor efter löneinkomst, befolkningen 15–74 år, 2020

	Spridningsmått				
	Median	P10	P90	P95	P99
Män	367 300	35 800	660 100	815 800	1 399 600
Kvinnor	298 900	24 800	539 500	644 400	996 400
Kvinnors inkomst (%) av män	81,4	69,2	81,7	79,0	71,2

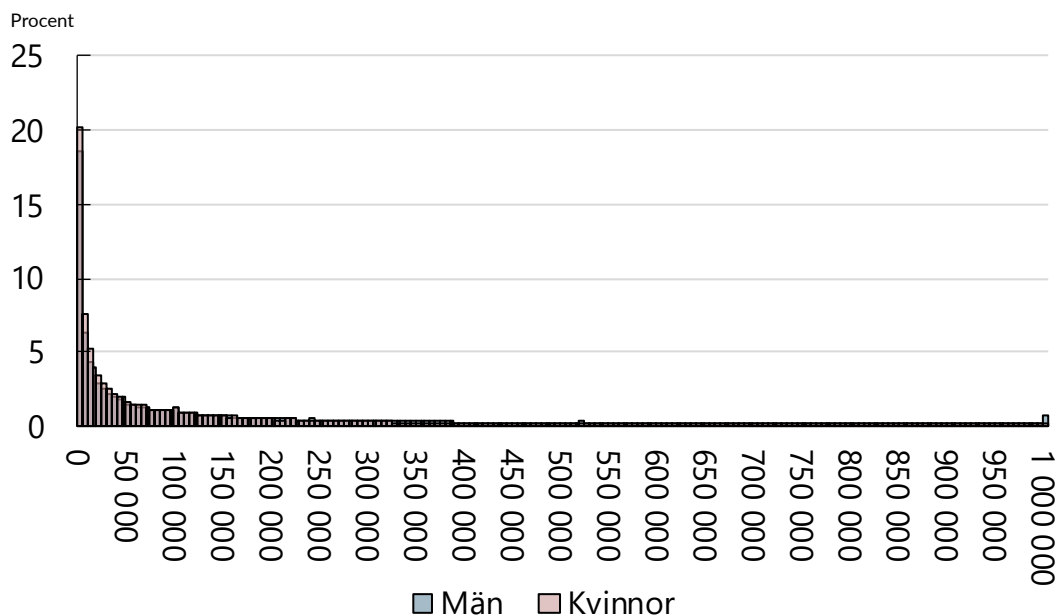
Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 1.7** redovisas fördelningen av näringsinkomster för kvinnor och män. Som framgick i tabell 1.4 är detta ett inkomstslag som är relativt ovanligt förekommande sett till hela befolkningen. Det innebär att de genomsnittsvärden som visas i tabell 1 blir väldigt låga. Fördelningen kan dock ge oss en bättre bild av storleksordningen på näringsinkomsterna för personer med sådana inkomster. I diagram 1.7 framgår att även bland de som hade någon näringsinkomst 2020 var denna relativt liten. Bland de män som hade någon näringsinkomst under 2020 var det 39 procent som hade en näringsinkomst som understeg 50 000. Bland kvinnor var andelen 45,8 procent.

I stora delar av fördelningen är skillnaderna mellan män och kvinnor inte särskilt stora. Däremot är det en tydlig skillnad bland de med näringsinkomster på 1 000 000 eller mer. Andelen män uppgick där till 0,8 procent. Under 2020 förekommer dock ingen kvinna överhuvudtaget med näringsinkomster i den storleksordningen. Fördelningen av näringsinkomster visar på större skillnader **bland** män och kvinnor än **mellan** män och kvinnor.

DIAGRAM 1.7 Fördelning av män och kvinnor efter näringsinkomst, befolkningen 15–74 år, 2020

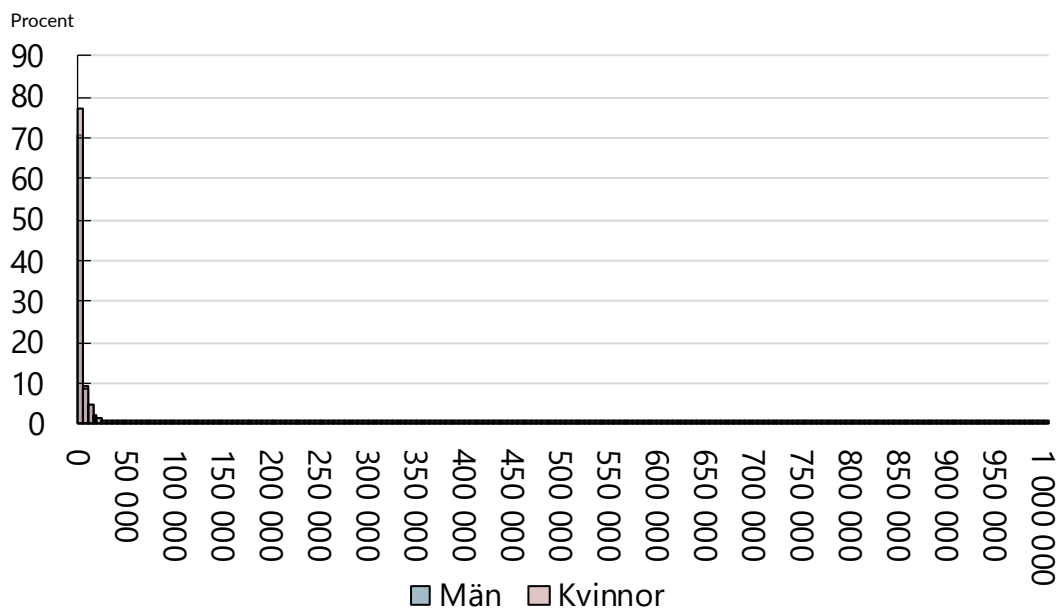
	Spridningsmått				
	Median	P10	P90	P95	P99
Män	64 000	1 200	399 600	509 200	850 600
Kvinnor	44 600	1 200	314 900	416 200	638 700
Kvinnors inkomst (%) av män	69,8	95,8	78,8	81,7	75,1

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.
Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 1.8** visas fördelningen av inkomster från ränta och utdelning. Dessa redovisas ofta tillsammans med kapitalvinster som kapitalinkomster. I jämställdhetsstatistiken delas dock kapitalinkomsterna upp för att kunna särskilja de olika källorna. Enkelt uttryckt kan man säga att ränta och utdelningar är inkomster från tillgångar som ej avyttrats under året, till exempel schablonintäkter från sparande i investeringssparkonto (ISK). Det är en relativt stor andel av befolkningen som har inkomster från ränta och utdelning, däremot är fördelningen av dessa mycket ojämn. För nästan hälften av männen som hade denna typ av inkomst 2020 uppgick beloppet till 5 000 kr eller mindre. Bland kvinnor var motsvarande andel 57 procent. Bland männen hade 90 procent inkomster från ränta och utdelning som understeg 110 000 under 2020. Bland kvinnor hade 90 procent mindre än 35 000 i inkomst från ränta och utdelning.

På motsvarande sätt som för näringsinkomsterna är skillnaderna mellan kvinnor och män i stora delar av fördelningen inte särskilt påtagliga. Däremot är det en stor skillnad i andelen med 1 000 000 eller mer i inkomst från ränta och utdelning. Bland män var andelen 1,22 procent och bland kvinnor 0,27 procent. Det är alltså skillnaden i den övre delen av fördelningen som skapar de stora skillnader i genomsnittsvärden för inkomstslaget som redovisas i tabell 1.1.

DIAGRAM 1.8 Fördelning av män och kvinnor efter inkomst från ränta och utdelning, befolkningen 15–74 år, 2020

	Spridningsmått				
	Median	P10	P90	P95	P99
Män	1 200	0	32 500	120 700	614 800
Kvinnor	900	0	14 000	30 700	190 100
Kvinnors inkomst (%) av män	73,3	100,0	43,1	25,4	30,9

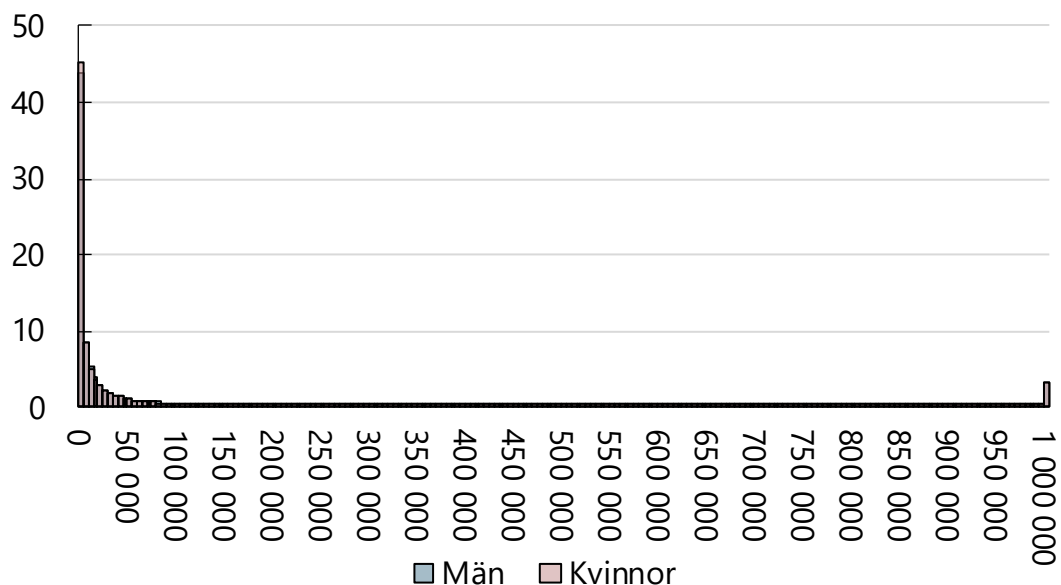
Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 1.9** visas fördelningen av kapitalvinster för män och kvinnor 2020. Kapitalvinsterna utgörs alltså av inkomster som uppstått vid avyttring av tillgångar. En stor del av kapitalvinsterna uppstår vid försäljning av bostäder, även om det är en förhållandevis liten andel av befolkningen som säljer en bostad ett givet år. Både bland män och bland kvinnor med kapitalvinster hade 48 procent mindre än 25 000 i inkomst från kapitalvinster under 2020. Jämfört med ränta och utdelning är fördelningen ännu mer likartad mellan män och kvinnor.

DIAGRAM 1.9 Fördelning av män och kvinnor efter kapitalvinster, befolkningen 15–74 år, 2020

Andel av män respektive kvinnor med kapitalvinst i procent

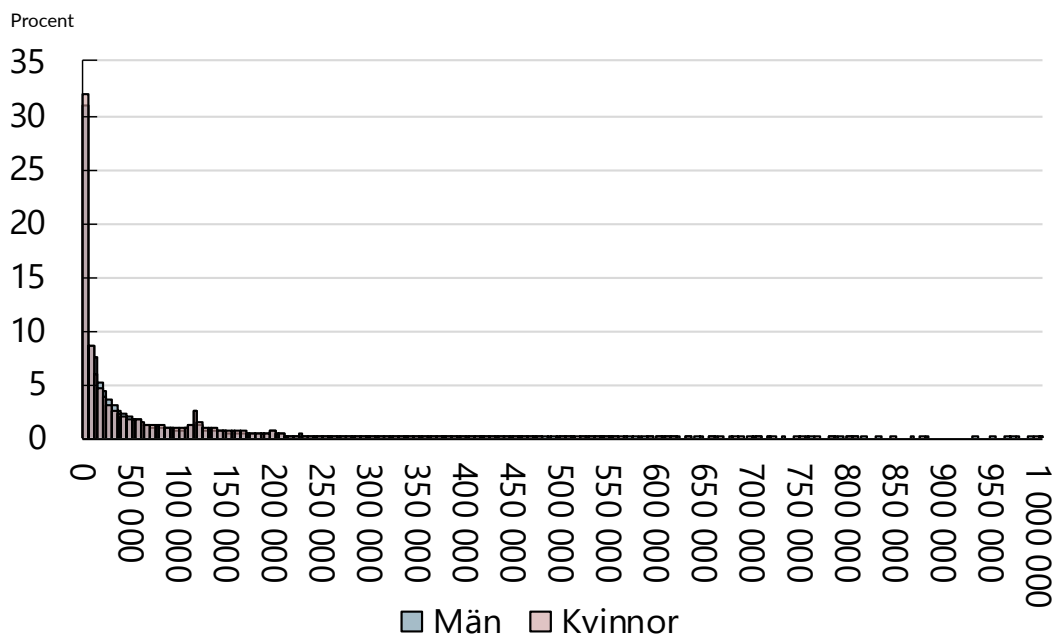
	Spridningsmått				
	Median	P10	P90	P95	P99
Män	8 200	100	311 300	694 300	2 491 700
Kvinnor	7 500	100	317 800	683 300	2 102 800
Kvinnors inkomst (%) av män	91,6	85,5	102,1	98,4	84,4

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 1.10** visas fördelningen av de lönerelaterade ersättningarna (exklusive pension) efter kön. Värt att nämna är att det är relativt stora skillnader i hur många män respektive kvinnor som har inkomster av detta slag 2020 (se tabell 1.4). Fördelningen ser dock relativt likartad ut mellan könen. Jämfört med marknadsinkomsterna uppvisar fördelningen inte samma spridning. Det vanligaste både bland kvinnor och män är förhållandevis små inkomster av denna typ, både bland män och bland kvinnor har varannan person som fått en lönerelaterad ersättning under 2020 en summa av dessa inkomster på 25 000 kr eller mindre.

DIAGRAM 1.10 Fördelning av män och kvinnor efter lönerelaterade ersättningar (ex. pension), befolkningen 15–74 år, 2020

	Spridningsmått				
	Median	P10	P90	P95	P99
Män	17 700	800	135 100	180 200	230 600
Kvinnor	18 600	800	141 700	179 800	235 600
Kvinnors inkomst (%) av män	104,6	100,0	104,8	99,8	102,2

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.
Källa: SCB, egna beräkningar

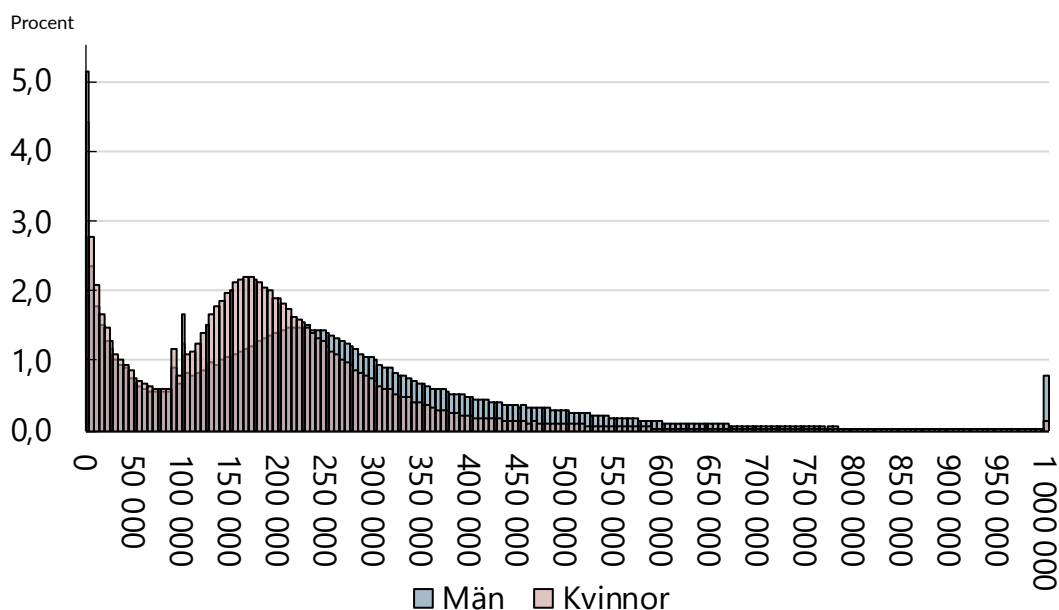
Bland de inkomstslag som ryms under kategori B, alltså välfärdsstaten, är pensioner den överlägset största. Pensionerna kan i mångt och mycket ses som en spegling av historiska löneinkomster. I **diagram 1.11** visas fördelningen av pensionsinkomsterna 2020. De staplar med låga pensioner som förekommer längst till vänster i diagrammet består sannolikt främst av personer som befinner sig i övergången mellan arbete och pension, antingen genom att de fortfarande arbetar men kompletterar med delpension eller genom att de gått i pension under året. I pensionärsavsnittet kommer pensionsinkomsterna analyseras mer ingående och då även för den del av befolkningen som ligger över den åldersavgränsning på 74 år som används i övrigt i rapporten.

Både bland män och kvinnor har vi toppar i fördelningen vid inkomster på 95 000 kr och 105 000 kr. Dessa utgörs av individer med garantipension, där det lägre beloppet utgår till personer som är gifta medan det högre utgår till individer som är ogifta⁸. Därefter framgår det tydligt i diagrammet att fördelningen skiljer sig åt mellan män och kvinnor. Spridningen är klart mindre bland kvinnors pensionsinkomster och de ligger generellt sett på

⁸ Så blir pensionen 2020 – Pensionsmyndigheten
<https://www.pensionsmyndigheten.se/content/dam/pensionsmyndigheten/blanketter---broschyren---faktablad/nyheter-och-press/pressmeddelande/S%C3%A5%20blir%20pensionen%202020.pdf>

en lägre nivå. Medianvärdet bland männen var 225 000 kr medan det bland kvinnor var 175 000 kr. Från den inkomstnivån är det en större andel män i varje enskilt intervall. Det är även stora skillnader vad gäller de allra högsta inkomsterna. Det är mer än sex gånger så stor andel män med pensionsinkomster som överstiger 1 000 000 kr jämfört med kvinnor.

DIAGRAM 1.11 Fördelning av män och kvinnor efter pensionsinkomster, befolkningen 15-74 år, 2020

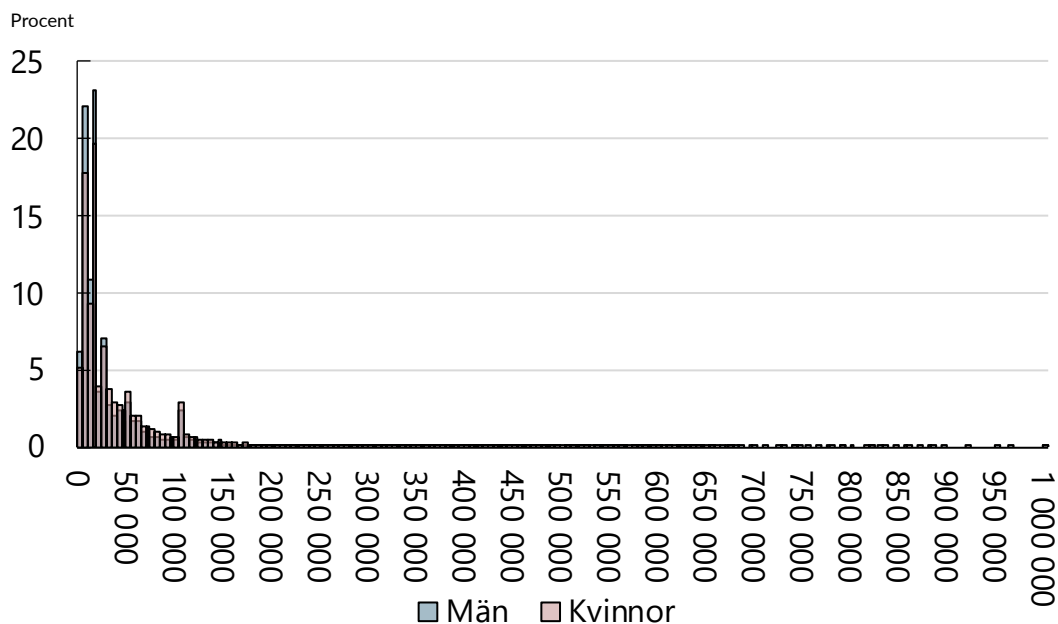
	Spridningsmått				
	Median	P10	P90	P95	P99
Män	220 900	19 800	472 300	581 300	933 000
Kvinnor	171 700	15 000	325 800	399 200	605 300
Kvinnors inkomst (%) av män	77,7	75,6	69,0	68,7	64,9

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 1.12** visas fördelningen av de olika bidrag som ingår bland välfärdsinkomsterna. Staplarna är högre för män i de staplarna som ligger längst till vänster i diagrammet. Både bland män och bland kvinnor är inkomsterna från bidrag generellt sett låga, det var mindre än hälften av de som fått bidrag som hade en summerad inkomst från bidrag som översteg 20 000 kronor under 2020.

DIAGRAM 1.12 Fördelning av män och kvinnor efter bidrag efter kön, befolkningen 15–74 år, 2020

	Spridningsmått				
	Median	P10	P90	P95	P99
Män	15 900	6 900	75 900	108 600	155 500
Kvinnor	18 000	7 500	108 600	129 000	212 500
Kvinnors inkomst (%) av män	112,9	109,1	143,0	118,7	136,7

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

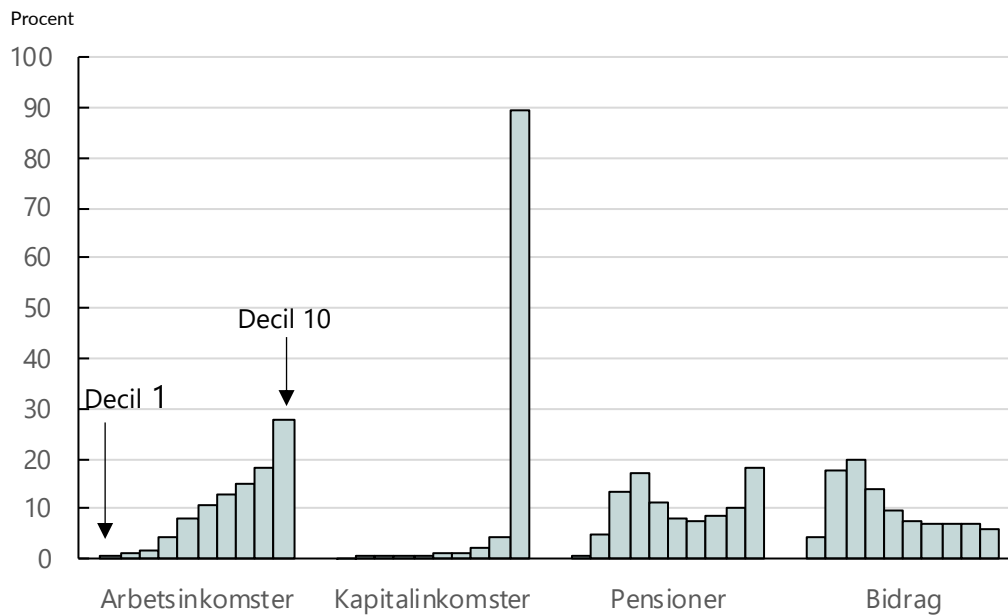
Källa: SCB, egna beräkningar

Ett annat sätt att visa hur fördelningen av inkomsterna ser ut är att räkna ut hur stor andel av totalsumman av inkomsterna som tillfaller en viss del av befolkningen. I **diagram 1.13** visas fördelningen av olika inkomster i decilgrupper.

Först har inkomstsummor räknats ut för fyra inkomstslag. Pensioner och bidrag har redovisats ovan, medan **arbetsinkomsterna** utgörs av summan av löne- och näringsinkomster. **kapitalinkomsterna** är summan av ränta och utdelning samt kapitalvinster. Sedan har vi rangordnat befolkningen efter disponibel inkomst och delat upp den i tio grupper från den tiondel med lägst disponibel inkomst till den tiondel med högst disponibel inkomst. Staplarna i diagrammet anger hur stor andel av den totala inkomstsumman som tillfaller den aktuella tiondelen av befolkningen.

I diagram 1.13 framgår att fördelningen av de olika inkomsterna skiljer sig markant åt. Framförallt kapitalinkomsterna är väldigt ojämnt fördelade i befolkningen. Den tiondel med högst disponibel inkomst har nästan 90 procent av de totala kapitalinkomsterna. Detta kan jämföras med exempelvis arbetsinkomsterna där den översta decilgruppen har 27 procent av de totala arbetsinkomsterna.

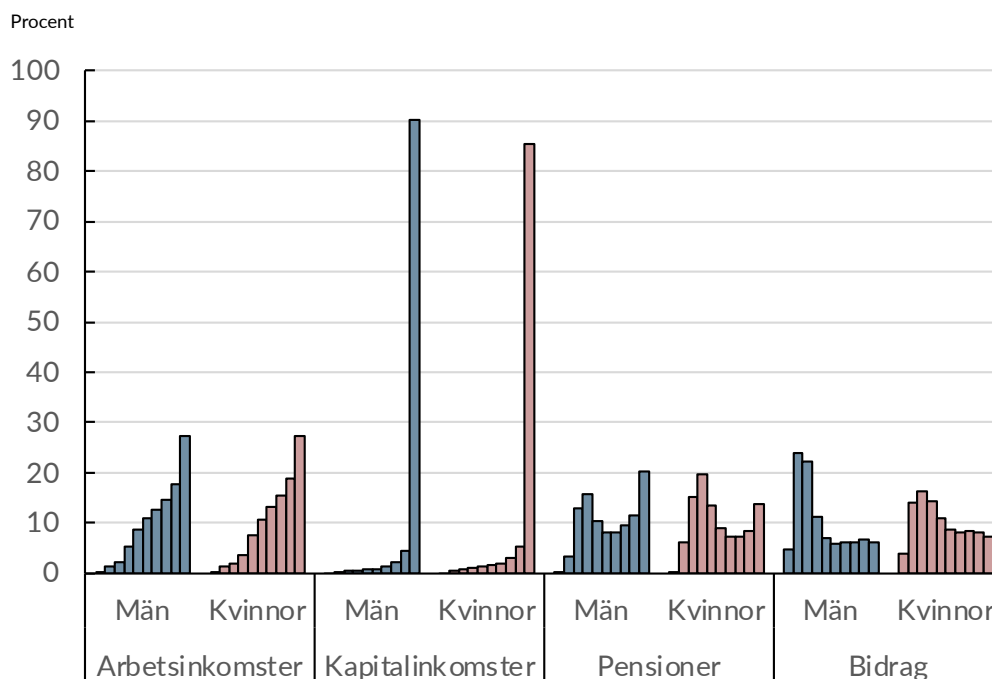
DIAGRAM 1.13 Fördelning av total inkomstsumma efter decilgrupp för olika inkomstslag, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

I diagrammet ovan konstaterades att det är stora skillnader mellan olika inkomstslag. I **diagram 1.14** görs en uppdelning även efter kön. Med denna uppdelning går det att jämföra inkomstsummornas fördelning för kvinnor respektive män, även om inkomstsummornas nivå skiljer sig åt. Diagram 1.14 visar att skillnaderna mellan kvinnor och män i hur inkomstsummorna är fördelade är små avseende arbets- och kapitalinkomster. Bland både män och kvinnor finns en skevhet i fördelningen som innebär att de med höga inkomster har en större andel av inkomsterna relativt sett. Vad gäller pensionerna och bidragen ser bilden något annorlunda ut mellan könen. För pensionsinkomsterna är det en markant större andel som går till den översta decilgruppen bland män jämfört med kvinnor.

DIAGRAM 1.14 Fördelning av total inkomstsumma efter decilgrupp för olika inkomstslag och kön, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

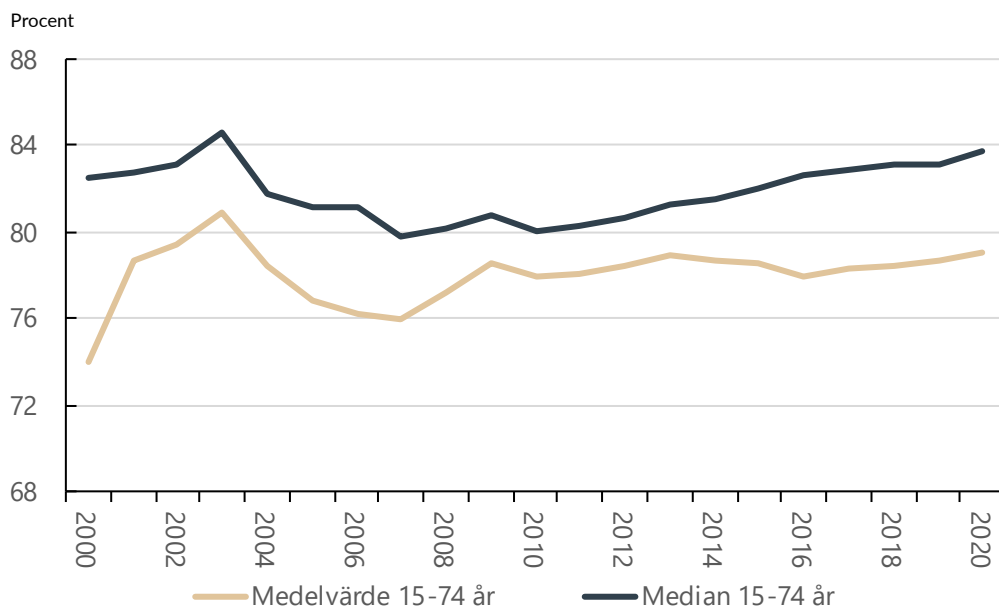
1.5 Fördelning av disponibel inkomst för kvinnor och män 2010–2020

Ett sätt att granska hur kvinnors och mäns disponibla inkomster har utvecklats är att studera hur förhållandet mellan respektive köns inkomstfördelning förändras över tid. Detta kan göras genom att dela upp befolkningen efter disponibel inkomst i hundra lika stora delar, så kallade percentiler. Med hjälp av denna uppdelning kan förhållandet mellan kvinnors och mäns fördelningar studeras och jämföras mellan olika tidpunkter.

Bakgrunden till denna analys är att utvecklingen av kvinnors disponibla inkomst i procent av mäns, mätt med median och medelvärden, delvis visar olika utveckling över tid. I **diagram 1.15** visas kvinnors andel av mäns disponibla inkomster (%) i genomsnitt och i medianen för perioden 2000–2020. Skillnaden i disponibel inkomst är mindre i median jämfört med i genomsnitt. Detta beror på att skevheten i fördelningen av disponibel inkomst för män är större än för kvinnor. Utvecklingen av de två måtten följer varandra fram till år 2010, därefter divergerar utvecklingen. Under perioden 2010–2020 har skillnaden i genomsnittlig disponibel inkomst minskat med 1,1 procentenheter. Om medianvärdet jämförs har skillnaden minskat med 3,8 procentenheter under samma period.

Att måtten skiljer sig åt beror på att kvinnors andel av mäns arbetsinkomster har ökat under perioden (5 procentenheter), samtidigt som kvinnors andel av mäns kapitalinkomster minskat (-10,5 procentenheter). Det är dock en liten grupp män med extremt höga kapitalinkomster som har påverkat den ökade skillnaden i kapitalinkomster.

DIAGRAM 1.15 Kvinnors genomsnittliga inkomst respektive medianinkomst som andel av mäns genomsnittliga inkomst respektive medianinkomst, 2000–2020, 15–74 år

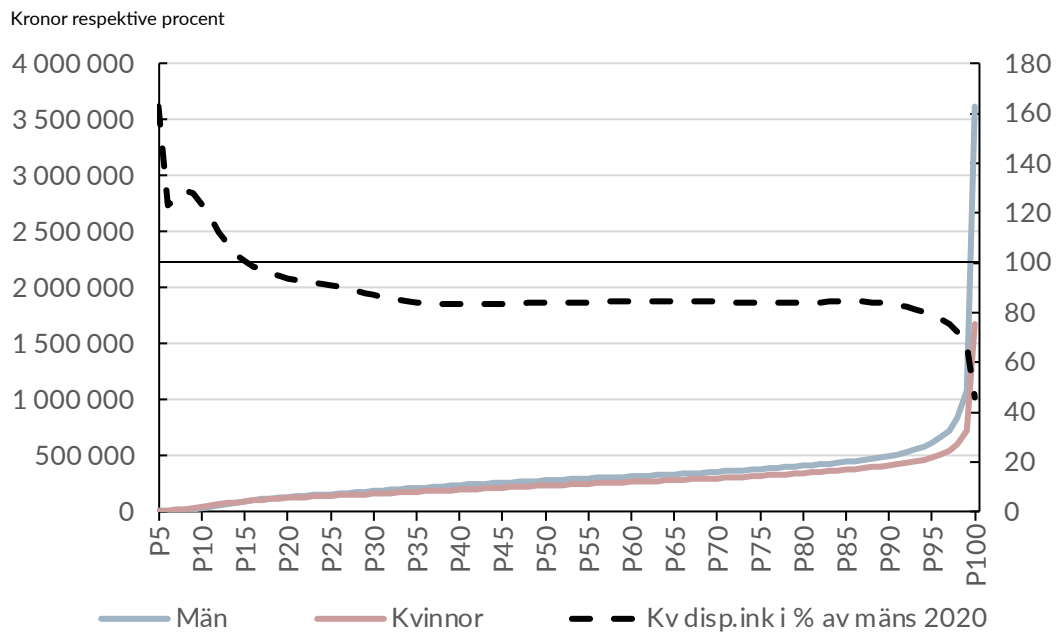
Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 1.16** har kvinnors respektive mäns disponibla inkomst för år 2020 delats in i 100 lika stora grupper efter storleksordning, så kallade percentiler. För varje percentilgrupp har sedan kvinnors och mäns genomsnittliga disponibla inkomst beräknats. För att jämföra hur kvinnors respektive mäns fördelning av disponibla inkomster skiljer sig åt har även kvinnors andel av mäns disponibla inkomster beräknats i varje percentilgrupp (5–100).⁹

Diagrammet visar att skillnaden i disponibel inkomst mellan könen varierar beroende på läge i fördelningen. I de nedersta delarna av fördelningen har kvinnor en högre disponibel inkomst än män. Från och med den 16:e percentilen har män en högre disponibel inkomst och skillnaden mellan könen ökar därefter upp till den 36:e percentilen. Mellan den 36:e och 90:e percentilen är skillnaden relativt konstant där kvinnors disponibla inkomst i procent av mäns uppgår till ca 84 procent, alltså en skillnad runt 16 procent. I den övre tiondelen av inkomstfördelningen ökar skillnaderna markant, kvinnors andel av mäns inkomster minskar från 83,6 procent i den 90:e percentilen till 79,1 procent i den 95:e percentilen. I den 99:e percentilen har andelen minskat ytterligare till 67,1 procent och i den översta percentilen är skillnaden som störst, där är kvinnors andel endast 46,2 procent.

⁹ Av diagramtekniska skäl visas kvinnors disponibla inkomst i procent av mäns från percentil 5 och uppåt.

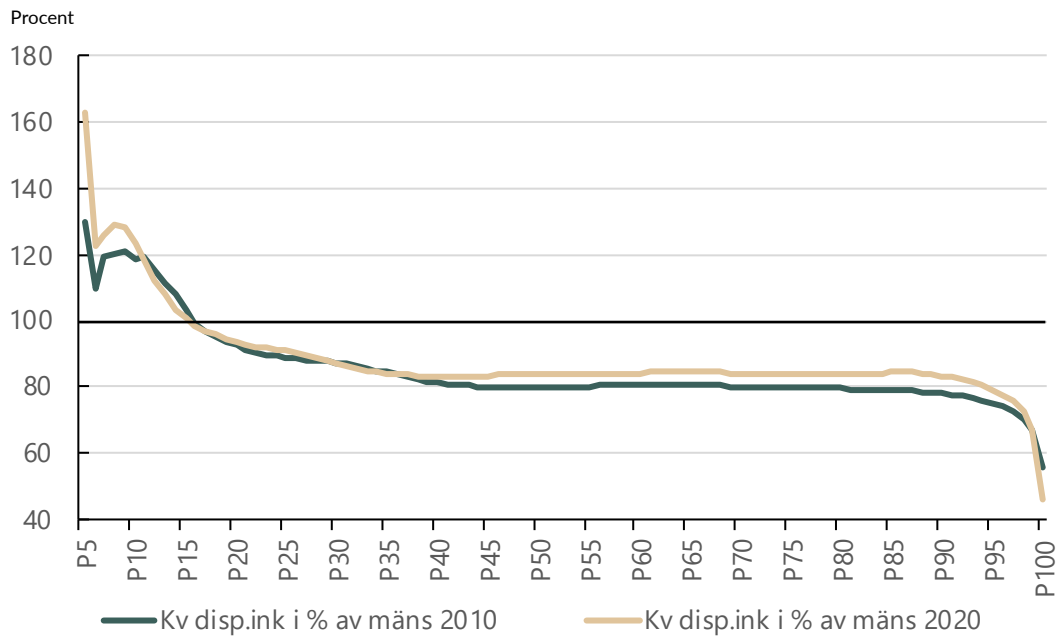
DIAGRAM 1.16 Disponibel inkomst uppdelat efter kön respektive kvinnors andel av mäns inkomst, efter percentil, 15-74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

Med hjälp av percentilkvoter kan fördelningar även jämföras mellan olika tidpunkter för att se var förändringar sker över tid. **Diagram 1.17** illustrerar skillnaden mellan kvinnors och mäns fördelningar av disponibel inkomst för år 2010 och 2020. Diagrammet anger kvinnors disponibla inkomst i procent av mäns vid respektive percentil.

DIAGRAM 1.17 Kvinnors disponibla inkomst i procent av mäns efter percentilgrupp och år

Källa: SCB, egna beräkningar

En jämförelse mellan linjerna i diagrammet visar att skillnaden mellan kvinnor och mäns disponibla inkomster har minskat i större delen av befolkningen. I genomsnitt så har skillnaden minskat med 1,1 procent. Kvinnors disponibla medianinkomst i procent av mäns medianinkomst, alltså den 50:e percentilen, var 83,9 procent år 2020, en ökning med 3,9 procentenheter jämfört med 2010.

Av diagrammet framgår att skillnaden har minskat från den 40:e percentilen och uppåt (de delar där linjen för 2020 ligger ovanför linjen för 2010). I den 90:e percentilen var skillnaden 16,4 procent, en minskning med 5,4 procentenheter sedan år 2010. Motsvarande minskning för den 95:e percentilen var 3,9 procentenheter. I den 100:e percentilen har dock skillnaden ökat jämfört med 2010, kvinnors andel av mäns inkomster var 56,1 procent 2010 och 46,2 procent 2020.

2. Inkomstskillnader mellan kvinnor och män år 2020 i olika grupper

2.1 Inkomstskillnader mellan kvinnor och män år 2020 i olika grupper – sammanfattning

I detta kapitel redovisas inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män uppdelat efter olika grupper i befolkningen. Skillnaden mellan könen i disponibel inkomst varierar bland annat beroende på anknytning till arbetsmarknaden, sektor, ålder och födelse land.

I **tabell 2.1** och **tabell 2.2** nedan sammanfattas inkomstskillnaderna i olika grupper i befolkningen. Det finns ett samband där grupper med högre inkomstnivåer generellt också präglas av större inkomstskillnader mellan kvinnor och män. Exempelvis är inkomstskillnaderna som störst för tjänstemän och företagare i privat sektor. Vidare är inkomstskillnaderna större för personer i åldern 55 år och uppåt än bland yngre. Inrikes födda har generellt högre inkomster än utrikes födda, och även detta samvarierar med att inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor är högre bland inrikes födda än för utrikes födda.

TABELL 2.1 Kvinnors disponibla inkomst i procent av mäns i olika grupper på arbetsmarknaden, 2020

	Kvinnors inkomst (%) av mäns		Kvinnors inkomst (%) av mäns
Befolkningen	79,3		
Sysselsatta	79,7	Ej Sysselsatta	83,2
Anställda	83,2	Arbetslösa	98,7
Privat sektor	82,5	Studera nde	119,4
Arbetare	77,6	Pensionärer	73,9
Tjänstemän	80,0	Sjuka	97,6
Offentlig sektor	88,6	Övriga	68,7
Kommuner	96,0		
Regioner	80,8		
Staten	91,2		
Företagare	68,4		
Egenföretagare	74,2		
Företagare i AB	73,7		

Källa: SCB, egna beräkningar

TABELL 2.2 Kvinnors disponibla inkomst i procent av mäns i olika demografiska grupper, 2020

	Kvinnors inkomst (%) av mäns		Kvinnors inkomst (%) av mäns
Befolkningen efter födelse-land		Befolkningen efter ålder	
Inrikes Födda	78,2	15-74 år	79,3
Utrikes födda	84,6	20-64 år	80,5
Utrikes födda		25-54 år	80,6
Vistelse-tid		55-74	73,6
0-9 år	75,3	65+	71,7
10-19 år	86,6	15-19	105,3
20-29 år	88,1	20-24	92,3
30 + år	85,1		
Födelse-region			
Afrika	93,2		
Amerika	85,9		
Asien	83,9		
Europa	81,9		
Övrigt	88,8		

Källa: SCB, egna beräkningar

Kapitlet är upplagt enligt följande. Först redovisas inkomstskillnaderna för befolkningen utifrån anknytning till arbetsmarknaden. Det inkluderar sysselsatta men även arbetslösa, studerande, sjuka, pensionärer, och övriga. Sedan analyseras inkomstskillnaderna för anställda och företagare separat, följt av en sammanfattande bild av inkomstskillnaderna anställda, företagare, och övriga grupper. På det följer en analys av hur faktisk arbetade tid och lön samverkar för att förklara inkomstskillnaderna mellan anställda kvinnor och män. Sedan fokuserar två avsnitt på demografiska faktorer: dels de totala inkomstskillnaderna uppdelat efter ålder, dels födelse-land.

Sist i rapporten finns ett antal bilagor som innehåller detaljerade beskrivningar av hur uppdelningen efter arbetsmarknadsstatus görs i SCB:s nya produkt Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) samt hur matchningen mellan de olika statistikkällorna gjorts. Även vissa fördjupande beskrivningar som exempelvis inkomstfördelningar bland anställda och hur personer med varierande arbetsmarknadsstatus hanterats återfinns i bilagorna.

2.2 Inkomstskillnader efter arbetsmarknadsstatus

I uppdraget ingår att analysera inkomstskillnader för olika grupper i befolkningen. Med tanke på sammansättningen av den disponibla inkomsten och arbetsinkomstens andel av denna, vilket presenterades i kapitel 1, är utgångspunkten i detta avsnitt att beskriva skillnader i disponibel inkomst mellan könen efter att befolkningen delats in efter grupper som knyter an till status på arbetsmarknaden.

I detta kapitel kommer vi använda oss av SCB:s nya statistikprodukt Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) för att dela in befolkningen efter arbetsmarknadsstatus. Produkten utgår från administrativ information och delar in befolkningen i sex olika kategorier utifrån deras position på arbetsmarknaden: sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionär, sjuk och övrig. I kapitlet används genomgående klassificeringen avseende december 2020. Inkomstuppgifterna som används är samma som i kapitel 1, alltså inkomster för hela år 2020. En detaljerad beskrivning av hur de olika grupperna definieras presenteras i appendix A.

Inledningsvis beskrivs i detta kapitel storleksordningarna för de olika grupperna i befolkningen. Därefter beskrivs disponibel inkomst och skillnader mellan kvinnor och män i grupperna samt en redovisning av hur olika inkomsttyper spelar in. Avslutningsvis kommer skillnader mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst i olika demografiska indelningar att beskrivas.

2.2.1 Befolkningen efter arbetsmarknadsstatus 2020

I tabell 2.3 redovisas befolkningen i åldern 15–74 år uppdelad efter arbetsmarknadsstatus i antal och efter andel. Det bör noteras att skattningar av arbetsmarknadsstatus för 2020 kan vara något mer osäkra än normalt på grund av covid-19 pandemins utbrott under våren 2020, även om korttidsarbete och andra åtgärder som vidtogs sannolikt bidragit till att effekterna på personers status är mindre än vad de annars hade varit (på bekostnad av antalet arbetade timmar).

TABELL 2.3 Befolkningen i åldern 15–74 år uppdelad efter arbetsmarknadsstatus, 2020

Antal 1000-tal samt andel, procent

	Antal, 1000-tal			Andel, procent			Disponibel inkomst kronor		
	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor
Sysselsatta	4 908	2 532	2 377	66,0	67,1	65,0	349 000	387 100	308 400
Arbetslösa	338	181	157	4,5	4,8	4,3	150 700	151 600	149 700
Studerande	577	291	286	7,8	7,7	7,8	53 700	49 000	58 500
Pensionärer	900	421	479	12,1	11,2	13,1	250 800	291 300	215 200
Sjuka	223	99	124	3,0	2,6	3,4	158 000	160 200	156 300
Övriga	485	250	235	6,5	6,6	6,4	131 300	154 700	106 200
Befolkningen	7 431	3 774	3 657	100,0	100,0	100,0	285 200	317 700	251 800

Källa: SCB, egna beräkningar

Ett vanligt sätt att presentera arbetsmarknadsstatus är efter en gruppering i form av ett träd, för att tydliggöra den hierarkiska strukturen. I **figur 2.1** redovisas ett arbetsmarknadsträd för befolkningen i åldern 15–74 år där BAS för december 2020 använts för att skapa arbetsmarknadsstatus.

Den mest övergripande indelningen i arbetsmarknadsträdet är grupperingen av befolkningen i dels de som är i arbetskraften och dels de som är utanför arbetskraften. Gruppen i arbetskraften består av personer som klassats som antingen sysselsatta eller arbetslösa. Av kvinnorna så var 69,3 procent i arbetskraften 2020 medan motsvarande andel bland männen var 71,9 procent. Det innebär att andelen utanför var 30,7 respektive 28,1 procent.

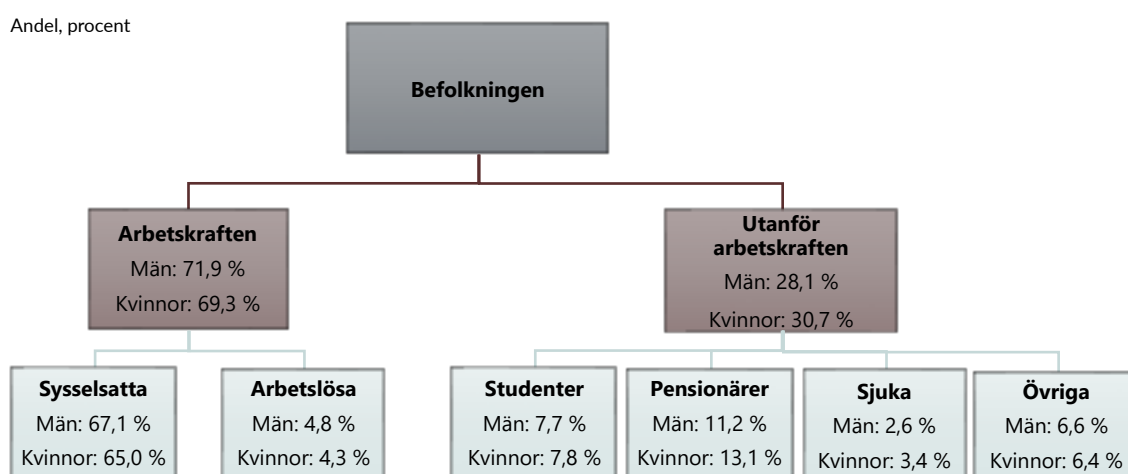
Skillnaden i arbetskraftsdeltagande kommer sig av att män i större utsträckning är både sysselsatta och arbetslösa. Mäns sysselsättningsgrad uppgick till 67,1 procent 2020 medan kvinnors var 65,0 procent. Andelen arbetslösa män var 4,8 procent och andelen arbetslösa kvinnor 4,3 procent.

Gruppen utanför arbetskraften utgörs av studenter, pensionärer, sjuka och övriga. Av dessa är pensionärerna den största gruppen där andelen bland män var 11,2 procent och bland kvinnor 13,1 procent. Näst i storleksordning var de studerande som uppgick till knappt 8 procent både bland män och bland kvinnor. Noterbart är att dessa två grupper har en stark samvariation med ålder och att en annan åldersavgränsning än 15–74 år skulle påverka storleken på dessa grupper relativt kraftigt.

De sjuka, alltså individer som varit oförmögna att arbeta under minst ett år (kortvarig sjukfrånvaro innebär klassificering som sysselsatt) utgjorde 3 procent av befolkningen. Bland män var antalet i gruppen 99 000 medan antalet kvinnor var 124 000, vilket motsvarar 2,6 respektive 3,4 procent av befolkningen.

Gruppen övriga utgör en restpost där de som inte kunnat klassas i någon annan grupp hamnar. Där hamnade 6,5 procent av befolkningen, vilket innebär att nästan 500 000 personer inte kunde klassificeras med hjälp av tillgänglig registerdata. Det ska dock poängteras att en delmängd av dessa utgörs av personer där uppgifter som är tillgängliga på årsbasis kan användas för att göra klassningen, exempelvis företagare och utlandssysselsatta. Den version av BAS som varit tillgänglig för denna rapport är preliminär och kommer alltså justeras något när ytterligare uppgifter blir tillgängliga.

FIGUR 2.1 Befolkningen i åldern 15–74 år uppdelad efter arbetsmarknadsstatus, 2020

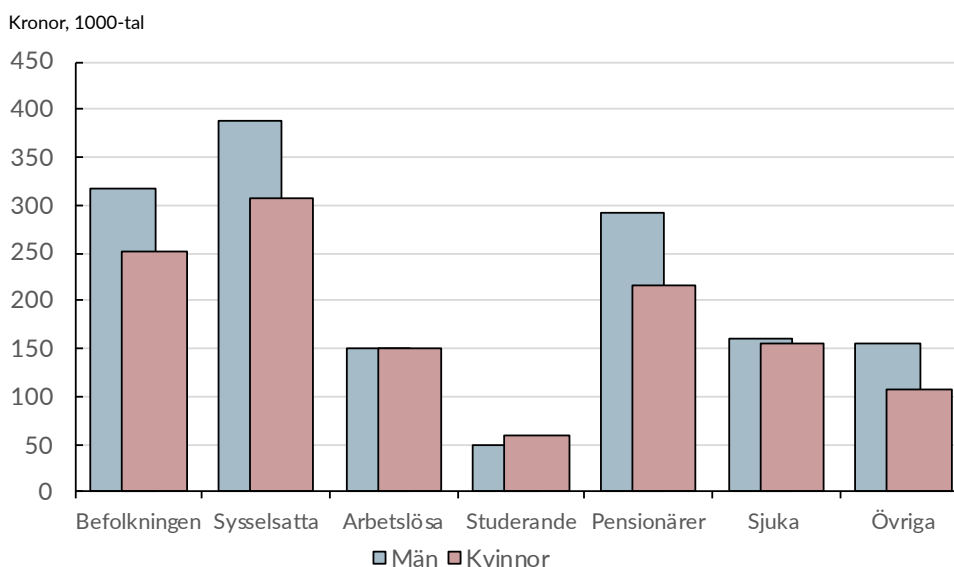
Källa: SCB, egna beräkningar

2.2.2 Individuell disponibel inkomst efter arbetsmarknadsstatus

I **diagram 2.1** redovisas den disponibla inkomsten för befolkningen uppdelat efter arbetsmarknadsstatus. Som förväntat så var inkomsterna för såväl män som kvinnor störst bland de som var sysselsatta. Bland sysselsatta män så var den disponibla inkomsten 387 000 kronor 2020, medan den var 308 000 kronor bland kvinnor. Därefter så var det gruppen pensionärer i åldern 15–74 år som hade de högsta inkomsterna. Det var även i dessa grupper som skillnaderna mellan män och kvinnor var som störst (undantaget gruppen övriga).

Bland de grupper som inte arbetade (undantaget pensionärer) så var inkomsterna på klart lägre nivåer både bland kvinnor och bland män. Det bör dock noteras att gruppen studerande i praktiken består av ett antal undergrupper som skiljer sig åt i sin relation till arbetsmarknaden. En av dessa grupper är personer som är 15–16 år gamla som går i grundskola/gymnasium och inte försörjer sig själva. En annan är personer som är några år äldre och som studerar på högskola.

DIAGRAM 2.1 Disponibel inkomst befolkningen 15–74 år, uppdelat efter kön och arbetsmarknadsstatus, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

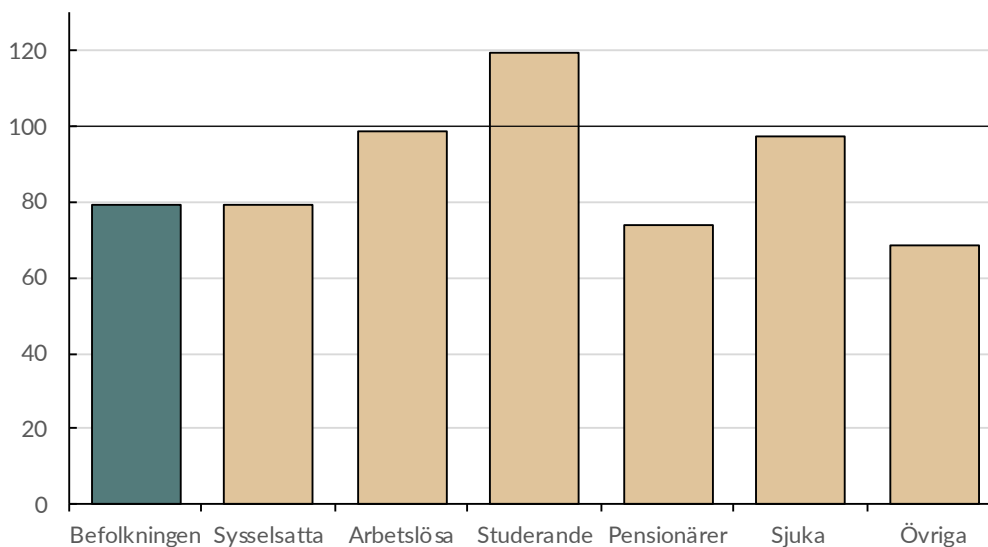
För att förstå vad som ligger bakom inkomstskillnaden mellan kvinnor och män i befolkningen är det av intresse att både titta på skillnader mellan och inom olika grupper. I diagrammet ovan framgick att skillnaden mellan könen varierade efter arbetsmarknadsstatus. I vilken utsträckning dessa skillnader i undergrupperna får genomslag på den totala inkomstskillnaden beror på gruppens storlek. I **diagram 2.2** visas kvinnors disponibla inkomst som procent av mäns uppdelat efter arbetsmarknadsstatus, alltså skillnaden mellan staplarna ovan. Som jämförelse ligger andelen för hela befolkningen på 79,3 procent.

Kvinnors inkomster som andel av mäns inkomster var något högre bland sysselsatta än i befolkningen som helhet, men skillnaden var relativt liten (79,7 procent jämfört med 79,3). Bland pensionärer och gruppen övriga var kvinnors andel av mäns disponibla inkomster klart lägre jämfört med befolkningen som helhet. Bland pensionärer uppgick kvinnors andel av mäns disponibla inkomst till 73,9 procent, och i gruppen övriga var andelen 68,7 procent.

I grupperna arbetslösa och sjuka så var skillnaderna betydligt mindre än i befolkningen som helhet. Dock så var dessa grupper relativt små till antalet och inkomstnivåerna var dessutom relativt låga jämfört med sysselsatta och pensionärer. Det innebär att den effekt som inkomstskillnader i dessa grupper kan ha på den totala inkomstskillnaden bör vara begränsad.

Bland studerande kan vi notera att kvinnors andel av mäns inkomster uppgick till 119,4 procent. Som tidigare nämnts är genomsnittsvärden för denna grupp svåra att tolka då den i praktiken är sammansatt av flera olika undergrupper där inkomstnivåerna skiljer sig åt.

DIAGRAM 2.2 Kvinnors disponibla inkomst i % av mäns, efter arbetsmarknadsstatus, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

2.2.3 Vad består individuell disponibel inkomst av i olika grupper på arbetsmarknaden?

Utöver det faktum att nivån på den disponibla inkomsten skiljde sig åt mellan grupper med olika arbetsmarknadsstatus så var det stora skillnader mellan grupperna med avseende på vilka inkomsttyper som den disponibla inkomsten består av. I **diagram 2.3** visas hur stor andel av den disponibla inkomsten som utgjordes av arbetsinkomster, kapitalinkomster, lönerelaterade ersättningar, pensioner och bidrag uppdelat efter män och kvinnor samt arbetsmarknadsstatus.

Från diagram 2.3 framgår tydligt att skillnaderna mellan grupper med olika arbetsmarknadsstatus var stora. Bland de sysselsatta så utgjorde arbetsinkomsterna den absolut största delen av inkomsterna för både kvinnor och män, över 80 procent. Skillnaderna mellan könen var dock större avseende kapitalinkomsterna, dessa utgjorde en dubbelt så stor andel av inkomsterna bland sysselsatta män än bland sysselsatta kvinnor. I genomsnitt hade de män som var sysselsatta i december 2020 haft 60 100 kronor i kapitalinkomst under året, medan motsvarande siffra bland sysselsatta kvinnor var 23 400 kronor.

Som förväntat så utgjorde arbetsinkomsterna en klart mindre andel av de totala årsinkomsterna för övriga grupper som alltså inte var sysselsatta i december 2020¹⁰. Att dessa grupper överhuvudtaget hade arbetsinkomster förklaras av att de inte haft samma arbetsmarknadsstatus under året. Många av de som i december 2020 klassificerades som exempelvis studerande eller arbetslösa hade i relativt stor utsträckning arbetat någon gång under året, även om de inte gjorde det just under december.

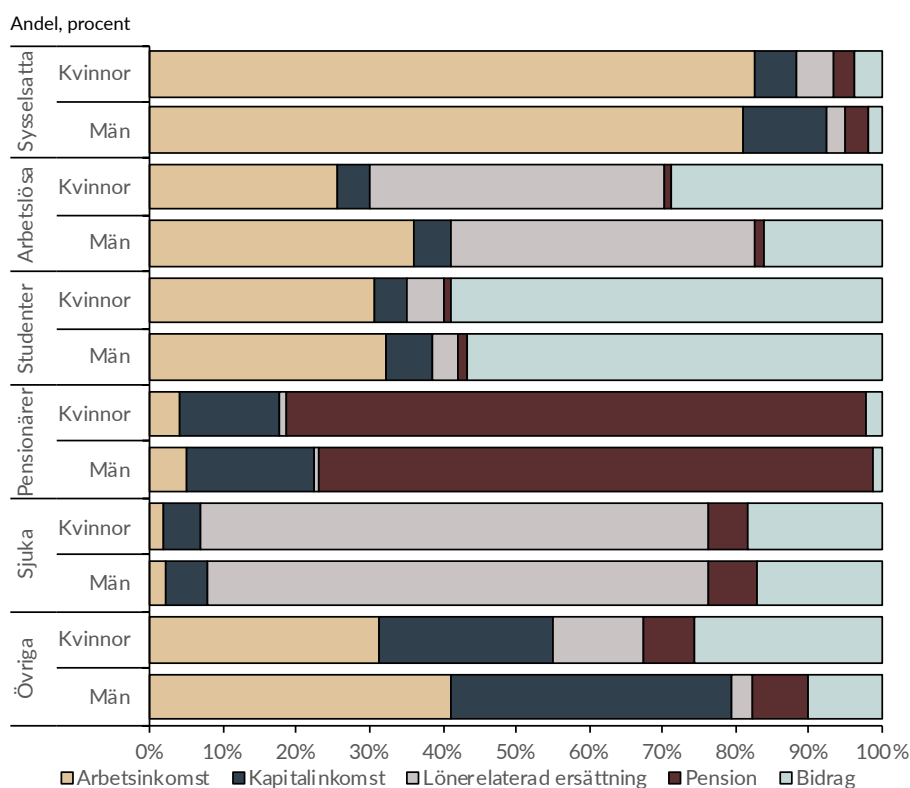
Generellt kan man säga att arbetsmarknadsstatus verkar fånga det faktum att befolkningen sett ur ett inkomstperspektiv består av ett antal undergrupper. En sådan utgörs av de sysselsatta och arbetslösa, som är fullt etablerade på arbetsmarknaden och vars inkomster i huvudsak består antingen av arbetsinkomster eller lönerelaterade ersättningar som utgått på grund av kortvariga hinder från att arbeta under året.

En annan är de grupper av studerande och pensionärer som är på väg in eller ut ur arbetslivet och som visserligen arbetat i mindre utsträckning under året, men vars huvudsakliga inkomstkälla utgörs av antingen studiebidrag eller pensioner.

De långvarigt sjuka har i princip obefintliga arbetsinkomster då de på grund av sin sjukdom varit förhindrade att arbeta. Den huvudsakliga inkomstkällan för denna grupp är lönerelaterade ersättningar, som utgör knappt 70 procent av den disponibla inkomsten.

Av diagram 2.3 framgår även att gruppen övriga är en väldigt heterogen grupp där ingen huvudsaklig inkomstkälla för gruppen som helhet framgår, utan den ser ut att bestå av en mängd mindre subgrupper som inte enkelt kan identifieras med tillgänglig data.

DIAGRAM 2.3 Sammanräknad förvärvsinkomst efter arbetsmarknadsstatus och kön, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

¹⁰ För en utförlig beskrivning av hur klassificeringen gjorts, se appendix A.

2.2.4 Inkomstfördelning efter arbetsmarknadsstatus i befolkningen 15–74 år

Som noterats ovan så skiljer sig grupperna på arbetsmarknaden åt, både vad gäller medelvärden avseende den individuella disponibla inkomstens nivå och även vad gäller vilka inkomstslag som den disponibla inkomsten består av.

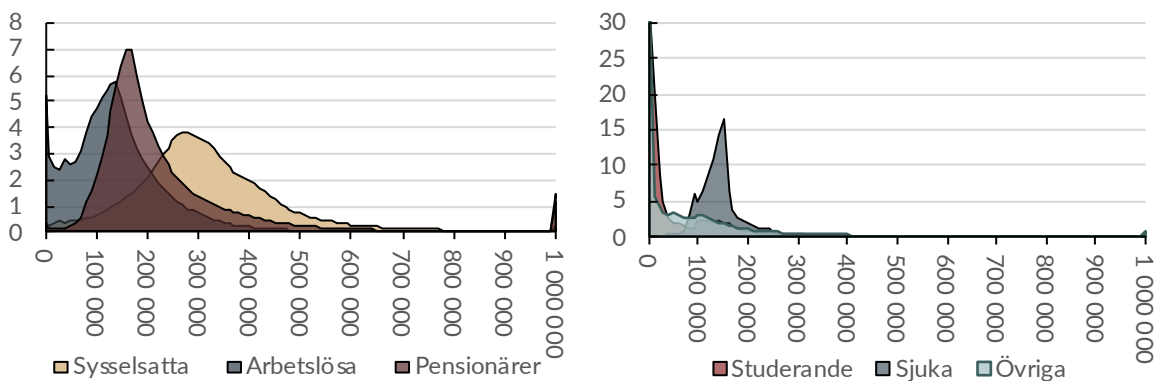
Som diskuterats i kapitel 1 så kan skillnader i medelvärden vara mer eller mindre tolkningsbara utifrån de olikheter som finns i de underliggande fördelningarna. I **diagram 2.4** redovisas fördelningen av disponibel inkomst i de olika grupperna i befolkningen utifrån BAS i december 2020. Uppdelningen i två paneler görs på grund av att fördelningarna för grupperna sjuka, studerande och övriga skiljer sig så pass kraftigt åt från grupperna sysselsatta och arbetslösa att det blir svårt att tolka visuellt i ett och samma diagram.

Fördelningarna för de olika grupperna har olika särdrag. Exempelvis kan man notera att fördelningen för de som klassificerats som långvarigt sjuka i december 2020 är centrerad runt en årsinkomst på 150 000 kronor. Totalt ligger 90 procent av de långvarigt sjuka i intervallet 80 000 till 220 000 kronor. Eftersom inkomsterna för denna grupp i huvudsak kommer från välfärdsstaten (lönerelaterade ersättningar och bidrag) och att det där finns inbyggda gränser för hur stora inkomsterna kan vara så är det naturligt att spridningen är relativt liten.

För grupperna sysselsatta, pensionärer och arbetslösa visar fördelningarna på en mycket större spridning av inkomsterna. Samtidigt återspeglas de nivåskillnader som visats ovan tydligt, där fördelningen för de sysselsatta ligger klart förskjuten mot högre inkomstnivåer jämfört med pensionärernas och de arbetslösas fördelningar.

Bland sysselsatta, pensionärer och i gruppen övriga finns en tydlig ansamling av individer som hade inkomster på en miljon eller mer under 2020, dessa uppgick till mellan 1,4 och 0,9 procent av gruppen. I resterande grupper var det endast en marginell grupp som hade inkomster som var på den nivån.

DIAGRAM 2.4 Fördelning disponibel inkomst efter arbetsmarknadsstatus

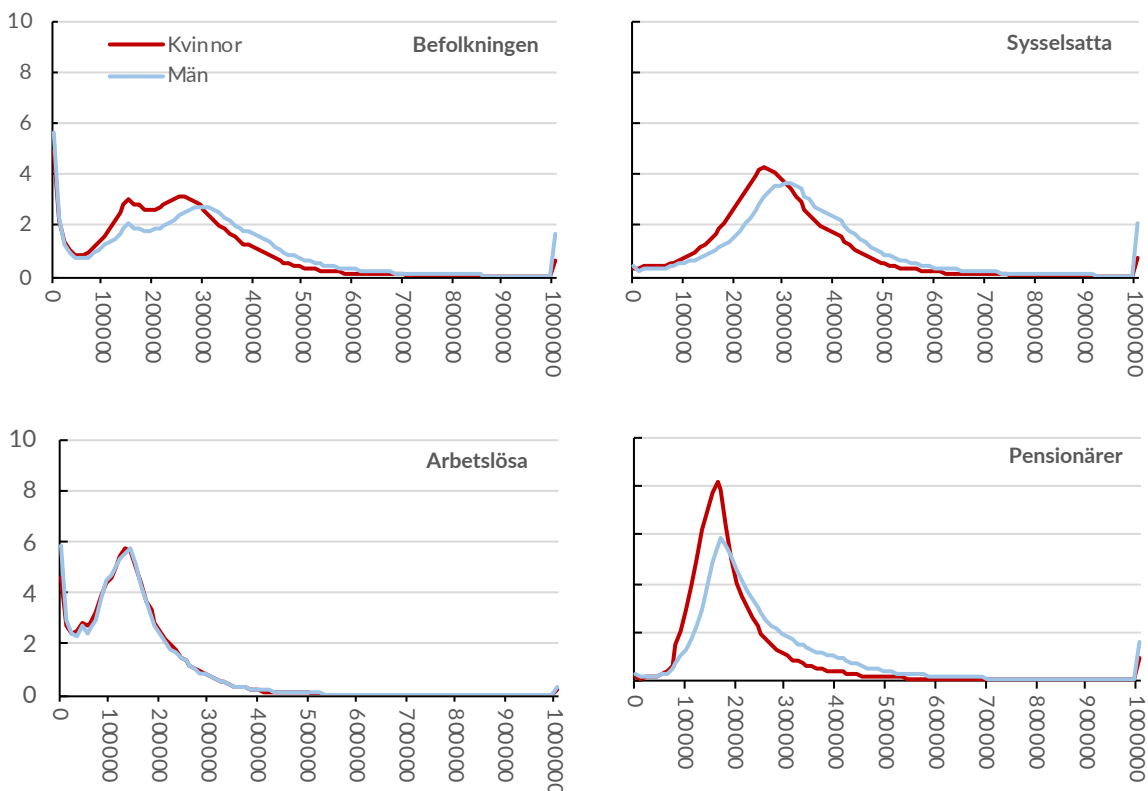
Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

Nedan i **diagram 2.5** redovisas fördelningen av befolkningen uppdelat efter kön och arbetsmarknadsstatus samt disponibel inkomst. I och med att fördelningarna ser så pass olika ut kommer de delas upp i två grupper. Den första är de grupper där inkomsterna till stor del är arbetsrelaterade (sysselsatta, arbetslösa och pensionärer).

Vad gäller befolkningen som helhet har män i högre grad än kvinnor inkomster över 300 000, medan det är vanligare bland kvinnor med inkomster i spannet 100 000-300 000. Denna skillnad i inkomstfördelningen beror som diagrammen visar på inkomstskillnader som har direkt koppling till förvärvsarbete, det vill säga inkomster för sysselsatta och pensionärer. Inkomstfördelningarna för de andra grupperna – arbetslösa, sjuka, studerande och sjuka – är däremot nästan identiska för män respektive kvinnor för större delen av inkomstspannet.

DIAGRAM 2.5 Fördelning av befolkningen efter arbetsmarknadsstatus och disponibel inkomst, efter kön

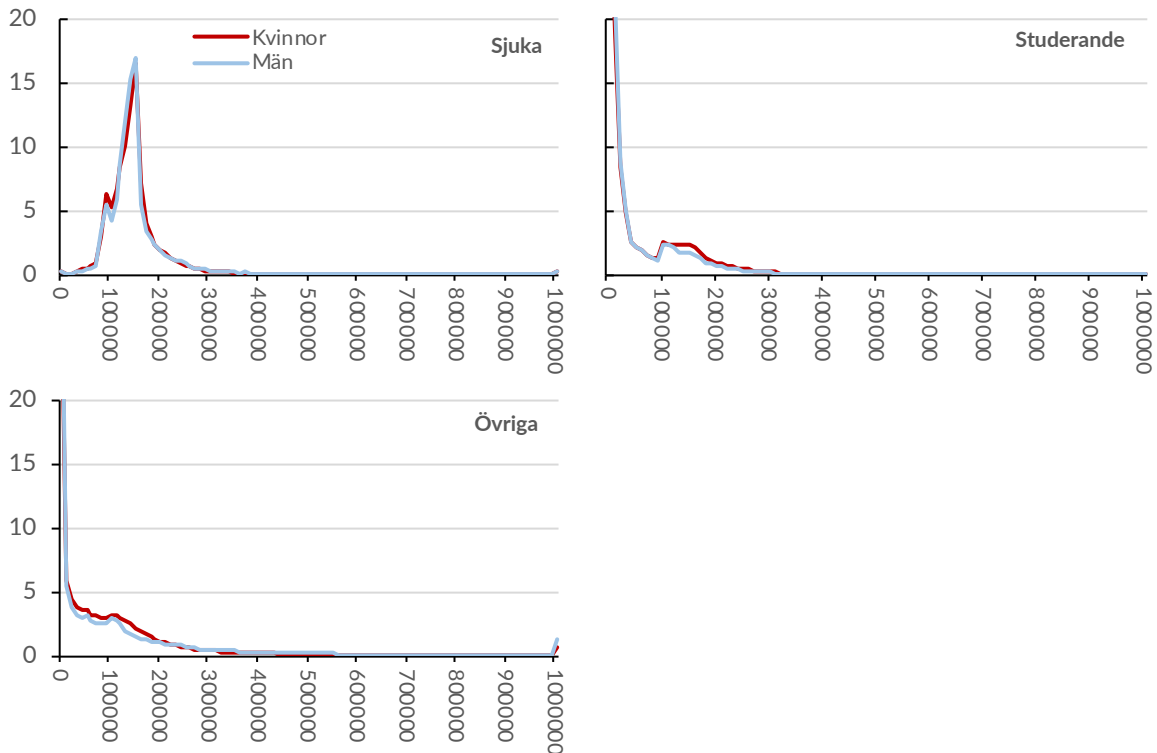

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.6** nedan visas de resterande gruppernas fördelningar, vi ser här att det framför allt är grupperna studerande och övriga som återfinns i den del av befolkningen som har väldigt låga inkomster (andelen med 0–10 000 kronor i årsinkomst var 32,7 procent bland studerande och 33,8 procent bland de övriga). Skillnaderna mellan mäns och kvinnors fördelningar är även generellt sett små jämfört med grupperna som diskuterats ovan.

DIAGRAM 2.6 Fördelning av befolkningen efter arbetsmarknadsstatus och disponibel inkomst, efter kön

Anmärkning: Disponibla inkomster lika med eller högre än 1 000 000 kronor har summerats i stapeln för denna nivå.

Källa: SCB, egna beräkningar

Fördelningen av inkomster inom respektive kön påverkar jämförelserna mellan kvinnor och män. Den genomsnittliga inkomsten, som är det huvudsakliga jämförelsemåttet, beräknas genom att ta summan av alla individers inkomster och dela den med antalet individer. Medelinkomsten påverkas dock starkt av extremt höga inkomster. Om det då är vanligare med extremt höga inkomster i den ena gruppen kommer medelinkomsten påverkas mer än i den andra gruppen där det inte är lika vanligt.

I **tabell 2.4** redovisas därför utöver medelinkomster även ett antal spridningsmått för fördelningarna i diagram 2.5 och 2.6. I jämförelser av medianinkomsten (den inkomstnivå där hälften av individer i en population har högre inkomst och hälften har lägre inkomst) spelar extrema avvikelser mindre roll. Eftersom det i regel är vanligare bland män med extremt höga inkomster än vad det är för kvinnor kan vi notera att i samtliga dessa grupper var kvinnors andel av mäns inkomster högre om medianvärden jämförs än om medelvärden jämförs. Skillnaden mellan måtten när vi utgår från hela befolkningen uppgick till 4,6 procentenheter. Bland de sysselsatta och bland pensionärer så var skillnaden 6,5 respektive 6,6 procentenheter, vilket alltså innebär att det i dessa grupper är en större skevhet i den underliggande fördelningen.

I tabell 2.4 redovisas även den disponibla inkomsten vid percentilgränserna för den 10:e, den 90:e samt den 99:e percentilen. I samtliga grupper så minskar kvinnors andel av mäns inkomster ju högre inkomstnivån blir. Vid den 99:e percentilen så var kvinnors andel av mäns inkomster 64,0 procent för hela befolkningen. Bland sysselsatta var motsvarande andel 61,8 procent.

TABELL 2.4 Beskrivande mått disponibel inkomst efter arbetsmarknadsstatus

	Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (%) av män		Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (%) av män
	Befolkningen				Sysselsatta		
Medelvärde	317 700	251 800	79,3	Medelvärde	387 100	308 400	79,7
Median	280 500	235 200	83,9	Median	328 800	283 500	86,2
P10	37 700	46 000	122,1	P10	179 000	153 300	85,7
P90	504 800	420 600	83,3	P90	548 800	454 300	82,8
P99	1 306 300	836 100	64,0	P99	1 447 100	894 300	61,8
	Arbetslösa				Studenter		
Medelvärde	151 600	149 700	98,7	Medelvärde	49 000	58 500	119,4
Median	133 700	134 600	100,7	Median	16 300	19 800	121,7
P10	24 700	30 900	125,0	P10	0	0	...
P90	269 500	263 500	97,8	P90	151 800	169 500	111,6
P99	589 600	506 100	85,8	P99	284 300	294 700	103,7
	Pensionärer				Sjuka		
Medelvärde	291 300	215 200	73,9	Medelvärde	160 200	156 300	97,6
Median	216 800	174 500	80,5	Median	145 900	146 100	100,2
P10	134 300	114 400	85,2	P10	97 600	95 900	98,3
P90	445 700	317 600	71,3	P90	214 300	209 600	97,8
P99	1 289 200	917 100	71,1	P99	472 700	421 100	89,1
	Övriga						
Medelvärde	154 700	106 200	68,7				
Median	45 300	52 600	116,3				
P10	0	0	...				
P90	306 000	225 900	73,8				
P99	1 187 700	686 600	57,8				

Källa: SCB, egna beräkningar

2.3 Inkomstskillnader bland sysselsatta

I föregående avsnitt delades befolkningen upp i sex olika grupper utifrån klassningen av arbetsmarknadsstatus i BAS. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män kan dock variera även inom dessa grupper. I detta avsnitt kommer inkomstskillnaden beskrivas för olika grupper av sysselsatta. För en beskrivning av vilka källor som använts och hur klassificeringen gjorts, se appendix A.

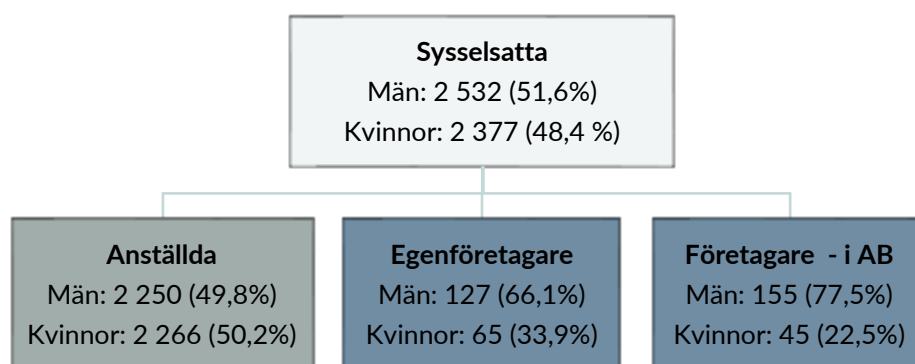
2.3.1 Anställda och företagare

I ett första steg kan de sysselsatta delas upp i två grupper, dels de som är anställda och dels de som är företagare.

Under december 2020 var 392 000 personer av de sysselsatta klassificerade som företagare. Det motsvarar 12,5 procent av de sysselsatta. Om vi delar upp företagarna så var 200 000 företagare i bolagsformen aktiebolag (AB) medan 192 000 bedrev verksamhet i någon annan form av bolag än aktiebolag, se **figur 2.2**.

Könsfördelningen skiljde sig relativt kraftigt åt mellan anställda och företagare. Av de sysselsatta totalt så var 48,4 procent kvinnor. Bland anställda så var fördelningen i princip helt jämn i december 2020, av de anställda var 50,2 procent kvinnor och 49,8 procent män. Bland företagarna så var dock skillnaderna stora, endast 28,1 procent av företagarna var kvinnor. Skillnaderna var störst i företag som bedrevs i aktiebolagsform, där uppgick andelen kvinnor i december 2020 till 22,5 procent.

FIGUR 2.2 Sysselsatta efter yrkesställning, befolkningen 15–74 år, antal 1000-tal, december 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

Den disponibla inkomsten skiljde sig relativt kraftigt åt mellan grupperna som redovisas i trädet ovan. I tabell 2.5 framgår att den genomsnittliga disponibla inkomsten bland anställda män var 366 800 kronor. Kvinnors genomsnittliga inkomst i procent av mäns uppgick till 83,2 procent. Bland egenföretagare var mäns genomsnittliga disponibla inkomsten något högre, 388 600 kronor, och kvinnors andel av mäns inkomst klart lägre. I medelvärde uppgick kvinnors andel av mäns disponibla inkomst till 74,2 procent.

De klart högsta inkomsterna fanns dock bland de företagare som bedrev sitt företag i aktiebolagsform. Den genomsnittliga disponibla inkomsten för män i denna grupp uppgick till 680 800 kronor under 2020. Om man utgår från medelvärden så var kvinnors inkomster som andel av mäns inkomster ungefär på samma nivå som för övriga företagare. Däremot kan man notera att skillnaden var större i den övre delen av fördelningen. I den 90:e percentilen har skillnaden ökat markant, och bland de med de allra högsta inkomsterna i gruppen så var skillnaderna stora. I den 99:e percentilen var kvinnors inkomster endast 60,9 procent av männens.

TABELL 2.5 Disponibel inkomst uppdelat efter kön och yrkesställning, 2020

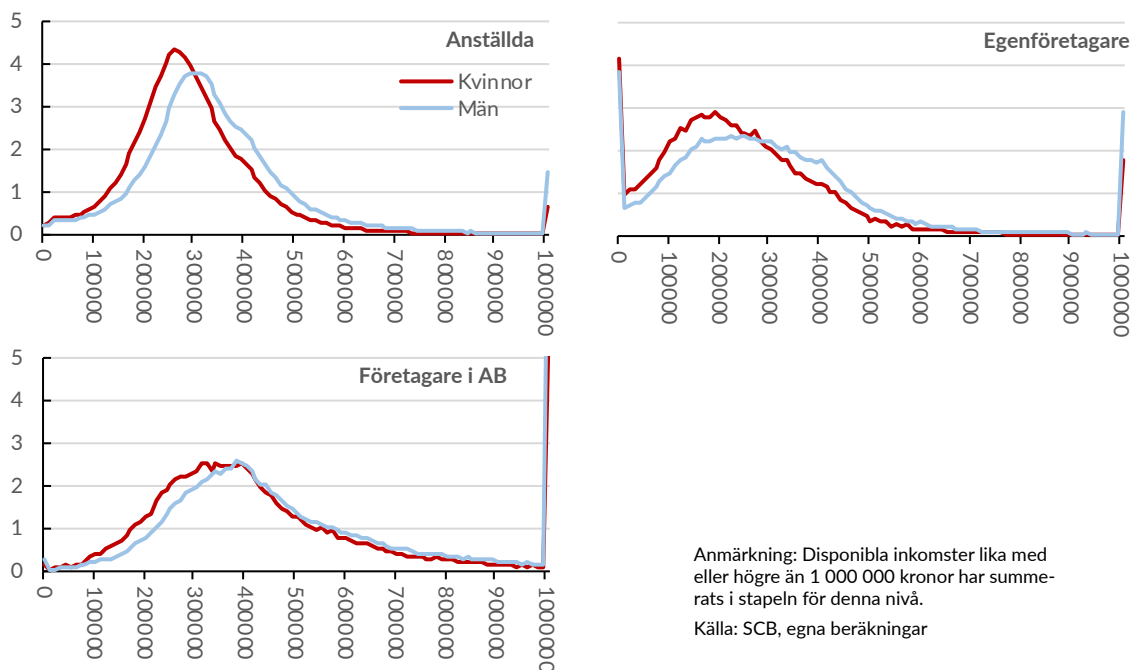
Kronor respektive procent

	Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (% av män)		Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (% av män)
Anställda				Egenföretagare (ej AB)			
Medelvärde	366 800	305 200	83,2	Medelvärde	388 600	288 300	74,2
Median	326 000	283 200	86,9	Median	275 100	224 700	81,7
P10	183 900	156 600	85,1	P10	80 900	60 400	74,6
P90	524 600	448 900	85,6	P90	542 500	458 600	84,5
P99	1 194 600	840 700	70,4	P99	2 021 400	1 421 300	70,3
				Företagare (AB)			
				Medelvärde	680 800	501 600	73,7
				Median	432 900	388 600	89,8
				P10	244 200	207 300	84,9
				P90	1 004 600	773 200	77,0
				P99	4 193 600	2 555 100	60,9

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.7** nedan visas fördelningarna av disponibel inkomst för grupperna ovan. Fördelningen för de anställda är väldigt lik den fördelning som visats ovan för de sysselsatta, vilket i sig inte är förvånande då merparten av de sysselsatta utgörs av anställda. För båda grupperna av företagare ser fördelningen ut på ett annat sätt då spridningen är klart större än bland anställda. Jämfört med anställda var det även bland företagare både en större andel med inkomster på 1 000 000 eller mer och högre inkomster inom den gruppen.

DIAGRAM 2.7 Fördelningen av disponibel inkomst bland sysselsatta, uppdelat efter yrkesställning och kön, befolkningen 15-74 år, 2020

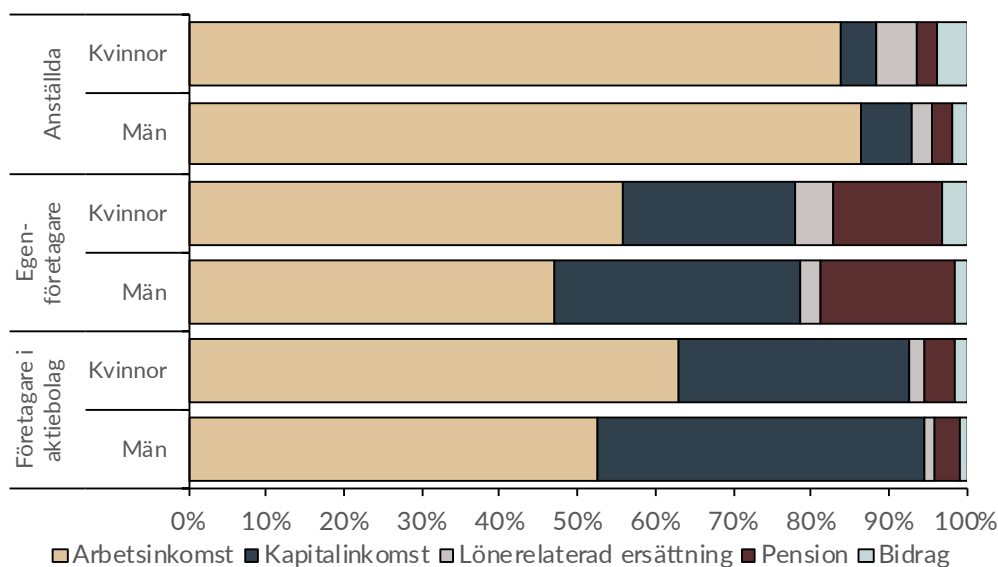
2.3.2 Individuell disponibel inkomst uppdelad efter inkomsttyp bland sysselsatta

I **diagram 2.8** visas den disponibla inkomsten uppdelad i olika inkomsttyper för anställda, egenföretagare och företagare i aktiebolag. Bland de anställda så utgjorde arbetsinkomsterna den absolut största delen av inkomsterna för både kvinnor och män, cirka 85 procent.

Bland egenföretagarna var arbetsinkomsterna en klart mindre del av den disponibla inkomsten medan både kapitalinkomster och pensionsinkomst utgjorde väsentliga delar av den totala inkomsten.

För företagare med eget aktiebolag utgjorde kapitalinkomsterna en relativt stor andel av den disponibla inkomsten, bland kvinnor cirka 30 procent och bland män drygt 40 procent.

DIAGRAM 2.8 Inkomsttyper bland sysselsatta uppdelat efter yrkesställning och kön, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

2.3.3 Anställda efter sektor

Utifrån information från olika källor går det även att dela in gruppen anställda efter vilken sektor de är anställda i samt även dela upp gruppen anställda inom privat sektor efter personalkategori.¹¹

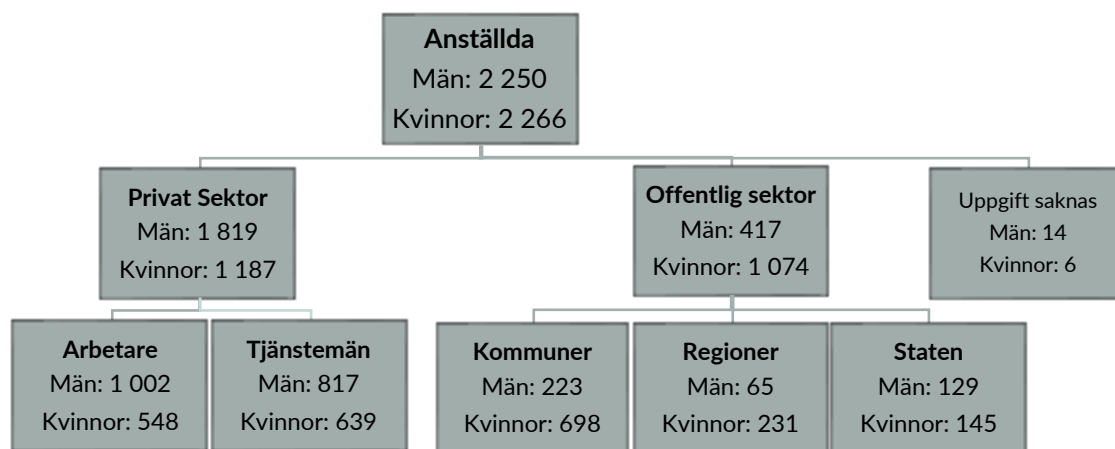
Totalt var 4 516 000 personer anställda i december 2020. Merparten av de anställda, 3 006 000 personer, var anställda i privat sektor medan 1 491 000 var anställda i offentlig sektor. Inom privat sektor var andelen anställda som klassificerades som arbetare 51,6 procent, vilket innebär att 48,4 procent klassificerades som tjänstemän. Inom offentlig sektor återfanns 61,8 procent av de anställda inom kommunerna, medan andelen var 19,9 procent inom regionerna och resterande 18,3 procent var anställda inom staten, se **figur 2.3**.

¹¹ Se appendix A för beskrivning av hur indelningen av anställda efter sektor och personalkategori gjorts.

Könsfördelningen inom undergrupperna skiljde sig markant åt. Inom privat sektor var andelen kvinnliga anställda 39,5 procent, medan motsvarande andel inom offentlig sektor var 72,0 procent. Om man tillämpar gränsen 60 procent av endera män eller kvinnor för en jämn könsfördelning så var alltså offentlig sektor kvinnligt dominerad medan privat sektor var manligt dominerad.

Inom privat sektor var andelen kvinnor bland arbetare 35,4 procent och bland tjänstemän 43,9. Inom offentlig sektor var kvinnor i majoritet i alla tre undergrupper. Obalansen var störst inom kommunerna och regionerna där mer än 75 procent av de anställda var kvinnor. I staten var andelen kvinnor 53 procent.

FIGUR 2.3 Anställda uppdelade efter sektor och personalkategori, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

Även de disponibla inkomsterna skiljer sig åt mellan de olika grupperna. De genomsnittliga disponibla inkomsterna presenteras tillsammans med ett antal kompletterande lägesmått i **tabell 2.6**. Både bland män och bland kvinnor var den disponibla inkomsten i genomsnitt högre i privat sektor jämfört med offentlig sektor. Skillnaderna var dock stora mellan arbetare och tjänstemän. Den genomsnittliga disponibla inkomsten bland män och kvinnor var lägst bland arbetare i privat sektor, medan den var högst bland tjänstemän i privat sektor.

Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män var större i privat sektor än i offentlig sektor. Kvinnors inkomst i procent av mäns inkomster varierade mellan de olika undergrupperna. Lägst var andelen bland arbetare i privat sektor 77,6 procent och högst var den bland anställda i kommunerna där andelen uppgick till 96,0 procent.

TABELL 2.6 Disponibel inkomst, kronor bland anställda uppdelat efter sektor, personalkategori och kön, befolkningen 15–74 år, 2020

Kronor respektive procent

	Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (%) av män		Män	Kvinnor	Kvinnors inkomst (%) av män
	Privat Sektor				Offentlig Sektor		
Medelvärde	371 500	306 400	82,5	Medelvärde	342 600	303 400	88,6
Median	327 000	278 800	85,3	Median	319 600	286 800	89,7
P10	185 300	137 300	74,1	P10	181 400	179 000	98,7
P90	527 800	469 100	88,9	P90	499 800	427 900	85,6
P99	1 253 900	930 600	74,2	P99	920 800	722 600	78,5
	Privat sektor – Arbetare				Privat sektor – Tjänstemän		
Medelvärde	292 700	227 100	77,6	Medelvärde	468 100	374 500	80,0
Median	291 200	227 100	78,0	Median	400 300	336 600	84,1
P10	151 100	87 700	58,0	P10	244 400	204 400	83,6
P90	402 500	338 500	84,1	P90	646 000	536 200	83,0
P99	659 100	532 800	80,8	P99	1 745 100	1 148 200	65,8
	Kommuner				Regioner		
Medelvärde	294 600	282 800	96,0	Medelvärde	411 500	332 500	80,8
Median	285 700	273 500	95,7	Median	362 500	306 700	84,6
P10	156 800	167 300	106,7	P10	215 100	201 600	93,7
P90	426 500	396 400	92,9	P90	670 900	471 100	70,2
P99	678 700	603 900	89,0	P99	1 161 600	834 400	71,8
	Staten						
Medelvärde	390 800	356 300	91,2				
Median	369 600	332 000	89,8				
P10	244 000	222 000	91,0				
P90	536 800	492 800	91,8				
P99	1 000 100	873 200	87,3				

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.9** ser vi fördelningar för grupperna ovan. Jämförs privat och offentlig sektor kan man konstatera att fördelningarnas utseende skiljer sig åt. I privat sektor har mäns och kvinnors fördelning ett likartat utseende, samtidigt som männens fördelning är klart förskjuten åt höger, vilket alltså innebär att det är en större andel män i de högre inkomstnivåerna. Vid varje inkomstintervall från och med en disponibel inkomst på 280 000 kronor är andelen män större än andelen kvinnor.

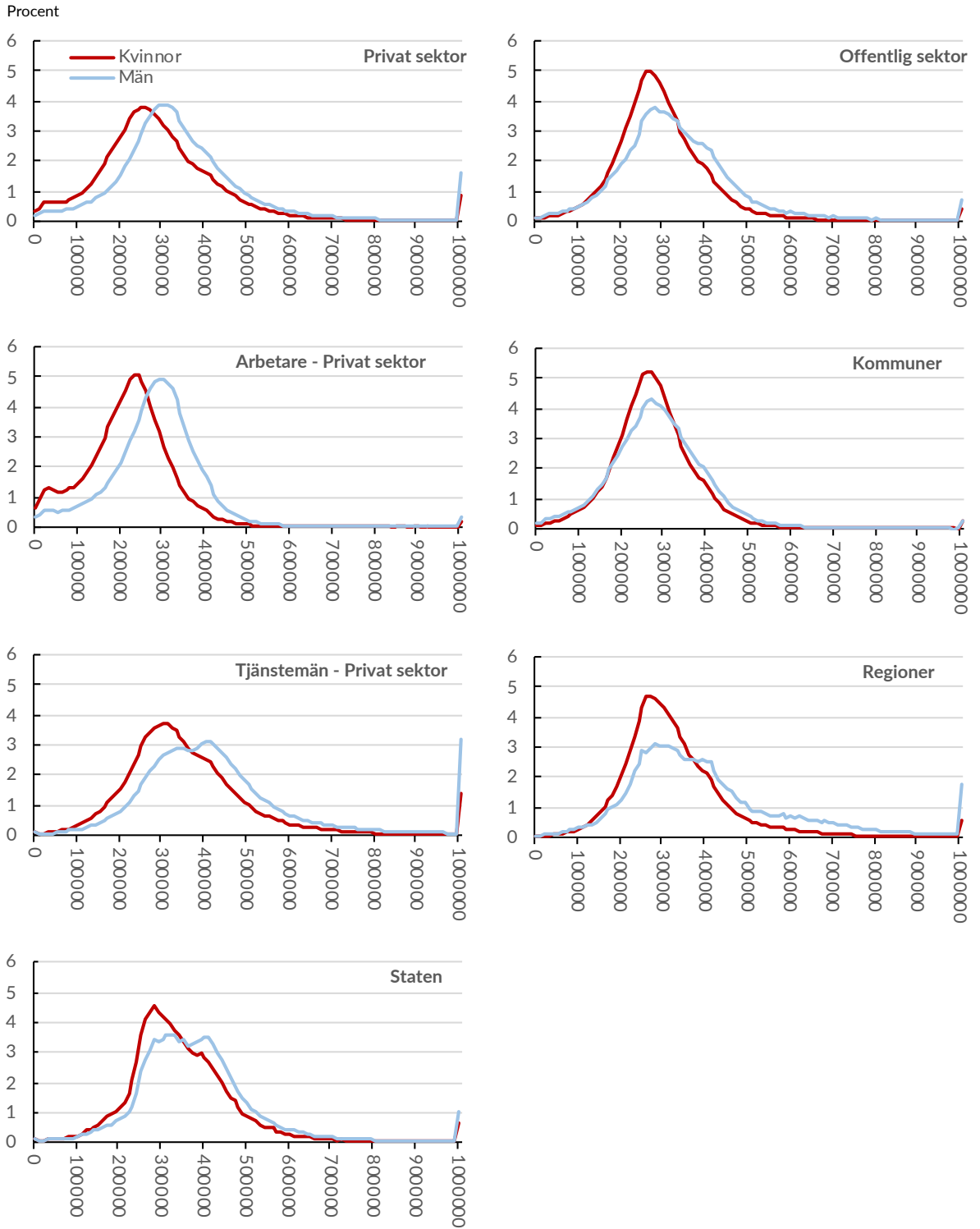
Fördelningarna för offentlig sektor skiljer sig åt mellan könen. Kvinnornas fördelning visar på en mindre spridning och har en tydlig centrering runt 280 000 kronor. Männens fördelning visar på en större spridning och på inkomstnivåer över 350 000 kronor är männens andel klart större.

Bland arbetare i privat sektor och bland anställda inom kommunerna är mäns och kvinnors fördelningar likartade, med skillnaden att männens fördelning bland arbetarna är klart förskjuten åt höger.

Bland tjänstemän i privat sektor, anställda i regionerna och anställda i staten så har mäns och kvinnors fördelningar olika utseende. Generellt sett har männens fördelning inte en tydlig mittpunkt som fördelningen är centrerad runt, och man kan även notera en större spridning av inkomsterna. Gemensamt för dessa grupper av anställda är att männens andelar konsekvent överstiger kvinnors från och med inkomster på ungefär 380 000.

En tydlig skillnad finns dock vad gäller de allra högsta inkomsterna. Framförallt bland tjänstemän i privat sektor finns en tydlig ansamling av individer med en disponibel inkomst på en miljon eller mer under året. Bland männen i gruppen var det 3,2 procent som hade en så stor inkomst, medan motsvarande andel bland kvinnorna 1,4 procent.

DIAGRAM 2.9 Mäns och kvinnors fördelning av disponibel inkomst efter sektor och personalkategori, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

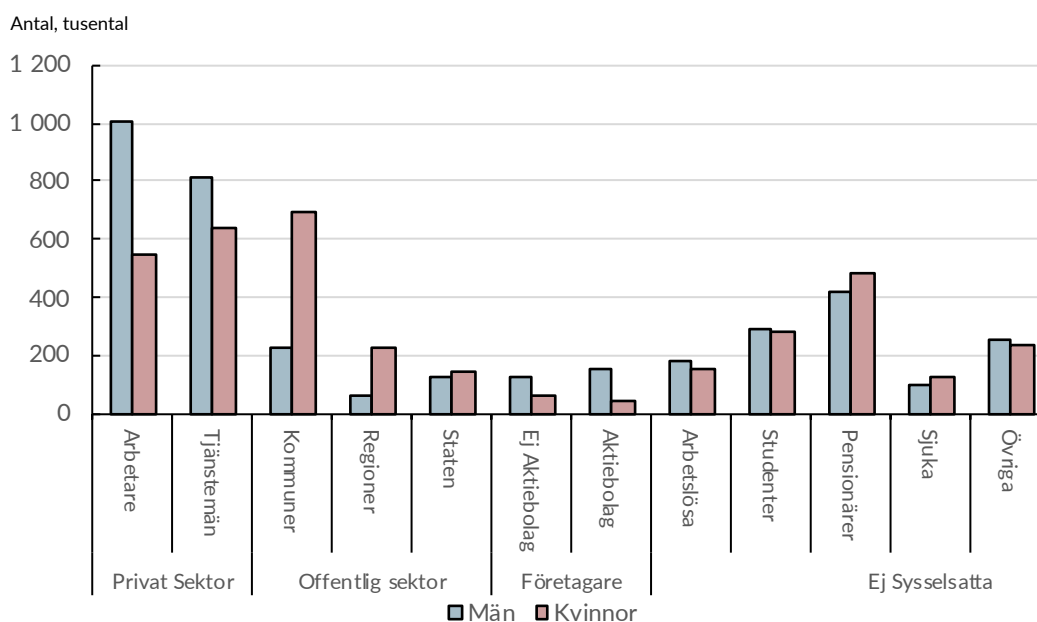
2.4 Inkomstskillnader bland sysselsatta och ej sysselsatta

I föregående avsnitt har befolkningen delats in i ett antal grupper utifrån tillgänglig information avseende deras position på arbetsmarknaden. I detta avsnitt sammanfattas inkomstfördelningen för dels personer utanför arbetskraften och därutöver en detaljerad indelning av de sysselsatta.

I **diagram 2.10** visas antalet personer efter utökad arbetsmarknadsstatus. Utifrån denna kan ett antal tydliga skillnader mellan män och kvinnor noteras. Könsfördelningen inom privat och offentlig sektor skiljer sig markant åt. Den största gruppen bland kvinnor var anställda inom kommuner i offentlig sektor. Bland män var den största gruppen arbetare i privat sektor.

Det är även tydligt att det är inom vissa undergrupper av sysselsatta som de stora skillnaderna finns. Tittar vi på de grupper som inte är aktiva på arbetsmarknaden är skillnaderna små, vilket är signifikativt för det förhållandevis stora arbetskraftsdeltagandet bland kvinnor på den svenska arbetsmarknaden.

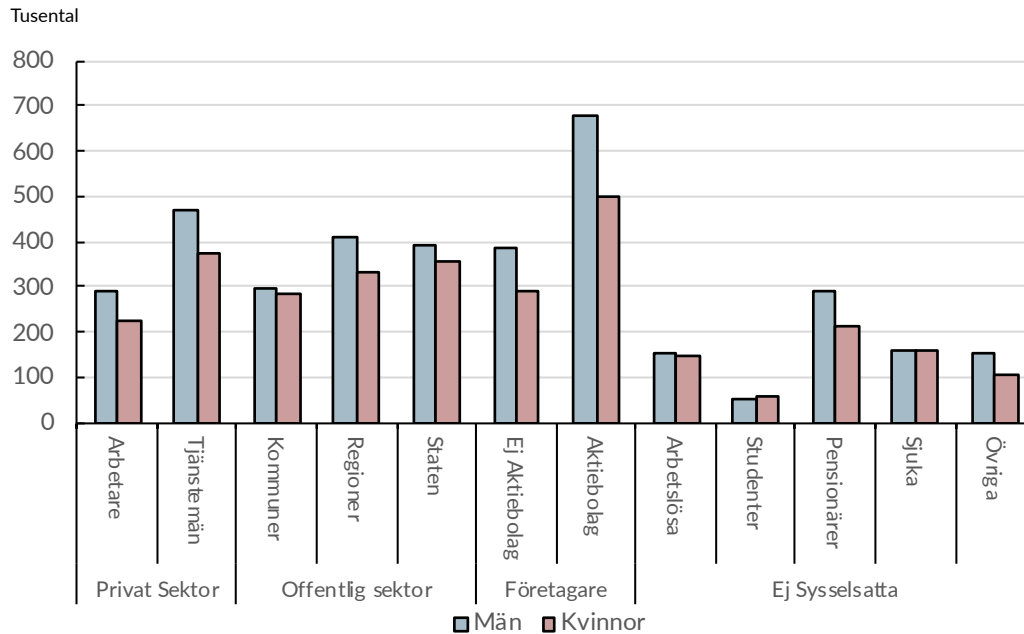
DIAGRAM 2.10 Antal personer efter utökad arbetsmarknadsstatus, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.12** visas den genomsnittliga disponibla inkomsten med samma indelning som i föregående diagram. Även här finns ett antal tydliga skillnader mellan könen som kan noteras.

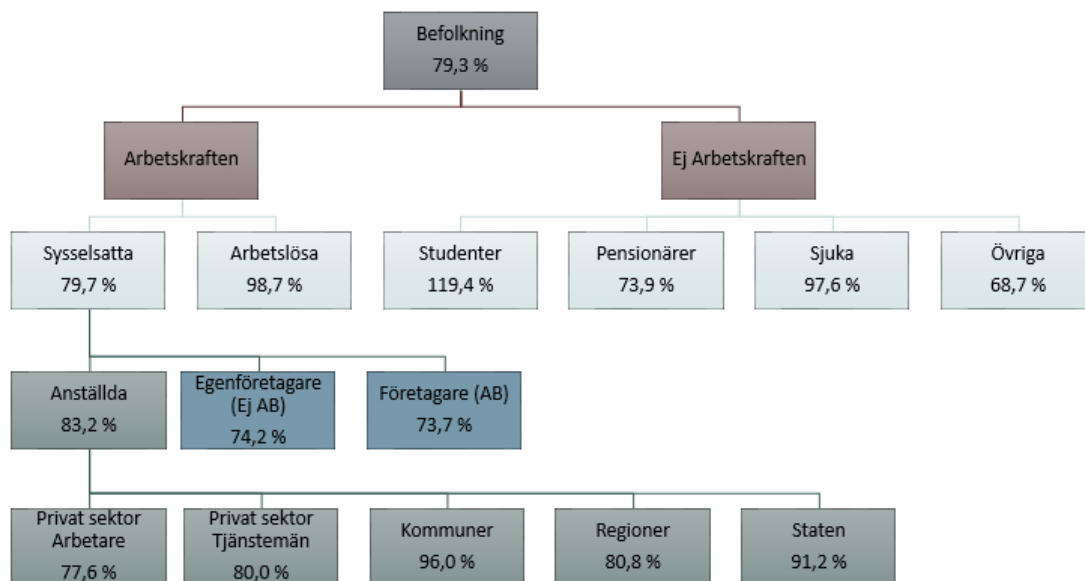
DIAGRAM 2.11 Disponibel inkomst efter arbetsmarknadsstatus, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

I **figur 2.4** sammanfattas skillnaderna i genomsnittlig disponibel inkomst mellan män och kvinnor för hela det utökade arbetsmarknadsströdet. För varje undergrupp i trädet redovisas kvinnors andel av mäns disponibla inkomst. Störst skillnader har vi bland de sysselsatta och pensionärerna. Bryter vi ner de sysselsatta ser vi stora skillnader mellan dels anställda och företagare, men även mellan olika grupper av anställda.

FIGUR 2.4 Kvinnors andel av mäns disponibla inkomst efter arbetsmarknadsstatus, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

2.5 Anställda – löneinkomst, lön och arbetad tid

Föregående avsnitt visade att merparten av de sysselsatta år 2020 var anställda. Bland dessa utgör löneinkomsterna den absolut största delen av de totala inkomsterna, mer än 80 procent.¹² Löneinkomsterna är för stora delar av befolkningen det enskilt största inkomstslaget. Detta avsnitt beskriver skillnaderna i löneinkomst mellan kvinnor och män samt hur de påverkas av skillnader i såväl arbetad tid som lön.

Även bland anställda finns andra inkomster utöver lön, som till exempel olika bidrag. Men för att renodla beskrivningen i detta avsnitt kommer enbart löneinkomsten beskrivas.

Sambandet mellan lön, arbetad tid och löneinkomst kan förenklat uttryckas som att lönen utgör priset på en given tidsenhets arbete. De arbetade timmarna i sin tur anger antalet tidsenheter som den anställde ska ersättas för. Slutligen utgör löneinkomsten det som ska utbetalas för en viss tidsperiod givet pris och antal enheter.¹³

Tankeram för sambandet mellan lön, arbetad tid och löneinkomst

I lönestatistiken definieras **lön** som ersättning för utfört arbete under en given *tidsenhet*. Lön är alltså den avtalade ersättning som utgår för arbete per tidsenhet, vanligtvis en arbetad timme, vecka eller månad. Lön kan med andra ord ses som ett "pris" på arbete.

Utöver grundlönen kan även andra lönekomponenter ingå i ett lönebegrepp, till exempel fasta och rörliga lönetillägg, beroende på arbetets beskaffenhet och tidpunkt för utförande. I lönestrukturstatistiken, som Medlingsinstitutet använder exempelvis för analys av löneskillnaden mellan könen, redovisas lön mätt som månadslön. Samtliga löner är där uppräknade till heltid för att kunna göra jämförelser för tidsenheten månad.

Löneinkomst innefattar summan av löneutbetalningar och andra ersättningar som gjorts under en bestämd *tidsperiod*. Begreppet innefattar summan av löneutbetalningar och andra ersättningar som betalas ut under tidsperioden.

Löneinkomsten kan på ett förenklat sätt beskrivas som **lön per tidsenhet(w)** multiplicerat med **arbetad tid(t)**. Sambandet kan beskrivas enligt följande ekvation:

$$\text{Löneinkomst} = w \times t$$

Där *w* representerar timlön och *t* arbetade timmar. *Löneinkomsten* bestäms alltså både av lön och av hur mycket man arbetar under denna period.

Det bör dock påpekas att det rör sig om en förenklad beskrivning, en löneutbetalning kan innehålla en mängd olika delar som inte passar in i den förenklade beskrivningen ovan. Det kan röra sig om ersättningar för arbetad tid (exempelvis tid- och prestationslön och lön för overtidsarbete), men även ersättningar som inte är direkt kopplade till den överenskomna arbetstiden (exempelvis bonus, semesterlön, sjuklön och samt ersättning utöver försäkringskassans förmåner).

¹² Av den totala befolkningen så var andelen anställda 60,8 procent i december 2020. Löneinkomst i förhållande till all form av inkomst (marknad och transfereringar) uppgick till 86,1 procent för män respektive 83,8 procent för kvinnor.

¹³ Även skattepliktiga förmåner och traktamenten som redovisas under lön i taxeringen ingår.

Sambanden ovan innebär att hur mycket man lönearbetar under året påverkar storleken på löneinkomsterna. Heltid, deltid, sjukdom, tjänstledighet och andra typer av frånvaro liksom ersättning för till exempel övertid innebär att antalet arbetade timmar förändras och därmed även nivån på löneinkomsten.

Inom arbetsmarknadsstatistiken finns det inte någon enskild källa som innehåller information om alla dessa delar, utan de behöver hämtas från olika register och undersökningar. Medlingsinstitutets lönestrukturstatistik kommer att användas som källa till uppgifter om lön. För den arbetade tiden kommer skattningar från SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU) att användas. Löneinkomster på årsbasis hämtas från Inkomst och taxeringsregistret (IoT). I en fördjupning analyseras även lön och löneinkomstfördelningar tillsammans genom att uppgifter från de månadsvisa arbetsgivardeklarationerna sammanförs med uppgifter från lönestrukturstatistiken.

2.5.1 Skillnader i faktisk arbetad tid mellan kvinnor och män

Information om de anställdas arbetade tid kommer från Statistiska centralbyråns (SCB:s) arbetskraftsundersökning (AKU). I AKU finns uppgifter om såväl överenskommen som faktisk arbetad tid. I avsnittet kommer den faktiskt arbetade tiden att användas, detta för att få med exempelvis effekter av frånvaro.

Arbetad tid i Arbetskraftsundersökningarna (AKU)

Uppgifterna avseende **arbetad tid** i detta avsnitt kommer från Arbetskraftsundersökningarna (AKU). I denna finns flera olika mått på arbetad tid.

Den **överenskomna arbetstiden** är den tid som en anställd ska arbeta enligt överenskommelsen med sin arbetsgivare.

Den **faktiskt arbetade tiden** är de timmar som den anställde faktiskt arbetat under perioden. Den faktiskt arbetade tiden redovisas oftast som en summa för samtliga anställda eller som **medelarbetstiden per vecka**.

Något förenklat kan man säga att den faktiskt arbetade tiden ges av följande samband:

$$\text{Faktiskt arbetad tid} = \text{Överenskommen tid} - \text{frånvaro} + \text{övertid}$$

Frånvaro i AKU inkluderar alla typer av frånvaro oavsett anledning. Exempelvis ingår såväl sjukfrånvaro som semester/helgdagar. Även frånvaro på grund av komp-, flex- och föräldraledighet ingår.

För år 2020 uppgick medelarbetstiden per vecka för anställda i åldern 15–74 år till i genomsnitt 30,7 timmar bland män och 26,8 timmar bland kvinnor. Det innebär en skillnad på 3,9 timmar per vecka, vilket motsvarar en arbetstidsskillnad mellan kvinnor och män på 12,7 procent. I och med att 2020 var ett år då nivån på olika typer av frånvaro påverkades kraftigt av pandemin, bör utfallen tolkas med försiktighet.

Tabell 2.7 visar det genomsnittliga antalet arbetade timmar per vecka uppdelat efter sektor och kön¹⁴. I tabellen framgår att den arbetade tiden varierar mellan de olika sektorerna. Antalet arbetade timmar var störst bland anställda i staten, som arbetade i genomsnitt 30,7 timmar per vecka. Lägst var antalet arbetade timmar bland anställda inom kommunerna, i genomsnitt arbetade en anställd inom denna sektor 27,2 timmar per vecka. Det bör dock noteras att den faktiskt arbetade tiden alltså är en produkt av såväl överenskommen arbetstid och frånvaro.

Inom samtliga sektorer arbetade kvinnor i genomsnitt färre timmar per vecka jämfört med män. Storleken på skillnaderna varierar mellan sektorerna. Skillnaderna var minst bland anställda i kommunerna och staten, där de uppgick till 2,9 respektive 2,4 timmar per vecka. Störst var skillnaderna mellan kvinnors och mäns arbetade timmar bland arbetare i privat sektor. I denna grupp av anställda uppgick skillnaden till 6 timmar 2020. Det var dessutom kvinnliga arbetare i privat sektor som arbetade färst timmar, 23,7 per vecka i genomsnitt. En förklaring till att det var just i denna grupp som den arbetade tiden var låg är att det bland dessa anställda finns många som arbetar i branscher där deltidarbete är vanligt förekommande, till exempel handel och restaurang.

TABELL 2.7 Medelarbetstid per vecka enligt faktiskt arbetad tid för anställda 15–74 år efter kön och sektor, 2020.

	Båda könen	Kvinnor	Män	Differens timmar (kvinnor-män)
Samtliga sektorer	28,8	26,8	30,7	-3,9
Privat sektor	29,1	26,5	30,7	-4,2
Arbetare	27,8	23,7	29,7	-6
Tjänstemän	30,0	28,1	31,6	-3,5
Offentlig sektor				
Kommuner	27,2	26,5	29,4	-2,9
Regioner	28,2	27,0	32,3	-5,3
Staten	30,7	29,7	32,1	-2,4

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

I **tabell 2.8** kompletteras beräkningen av skillnaden i arbetade timmar med uppgifter om andelen anställda som arbetar deltid. Andelen anställda kvinnor som arbetade deltid uppgick till 32,8 procent, medan motsvarande andel män var 14,9 procent. I samtliga sektorer var deltidarbete vanligare bland kvinnor än bland män. Skillnaderna var störst i privat sektor där andelen deltidarbetande kvinnor var mer än dubbelt så stor som andelen män både bland arbetare och tjänstemän.

I tabellen nedan visas även differensen i antalet arbetade timmar per vecka som presenterats ovan. Det framgår att det finns ett tydligt samband inom sektorerna mellan andelen deltidarbete och nivån på medelarbetstiden.

¹⁴ I AKU finns information om yrke enligt Standard för svensk yrkesklassificering, SSSYK. I och med det går det även att redovisa faktiskt arbetade timmar efter personalkategori i privat sektor. Uppdelning i arbetare och tjänstemän privat sektor görs på samma sätt som i Medlingsinstitutets lönestrukturstatistik.

TABELL 2.8 Medelarbetstid per vecka enligt faktiskt arbetad tid för anställda 15–74 år efter kön och sektor, 2020

	Andel deltid (%)		Differens deltid (kvinnor – män)	Differens timmar (kvinnor – män)
	Män	Kvinnor		
Samtliga sektorer	14,9	32,8	17,9	-3,9
Privat Sektor	14,2	34,1	19,9	-4,2
Arbetare	18,9	53,6	34,7	-6
Tjänstemän	9,9	23,5	13,6	-3,5
Offentlig Sektor				
Kommuner	24,1	33,9	9,8	-2,9
Regioner	16,6	36,9	20,2	-5,3
Staten	9,8	15,9	6,1	-2,4

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU)

Det finns flera förklaringar till att kvinnor arbetar färre timmar än män. Som exempel kan nämnas att det finns branscher och yrken där deltidsarbete av olika anledningar varit, och är, vanligt förekommande. I flera av dessa delar av ekonomin, exempelvis inom handel- och restaurangbranschen, finns en relativt stor andel kvinnor. Det finns även skillnader mellan könen vad gäller olika typer av frånvaro. Kvinnor arbetar i genomsnitt en mindre andel av sin överenskomna arbetade tid, beroende på att de har mer frånvaro än män på grund av exempelvis sjukfrånvaro, föräldraledighet och vård av sjukt barn.¹⁵

Det kan även finnas kopplingar till normer och attityder i samhället till hur familjeansvar och karriär ska delas inom familjen. Enkelt uttryckt kommer den som lägger fler timmar på obetalt arbete i hemmet att ha färre timmar att lägga på lönearbete. Det kan därför vara av intresse att belysa hur uppdelningen mellan kvinnor och män ser ut avseende familjeansvar och karriär. Detta har gjorts historiskt genom bland annat tidsanvändningsundersökningar där kvinnors och mäns betalda och obetalda arbete undersökts. Den senaste tidsanvändningsundersökningen som genomförts av SCB är från 2021.¹⁶ I denna framgår att kvinnor 2021 la mer tid än män på aktiviteter inom hushållsarbete och omsorg om egna barn, medan män la mer tid på förvärvsarbete och aktiviteter inom underhåll än vad kvinnor gjorde.¹⁷

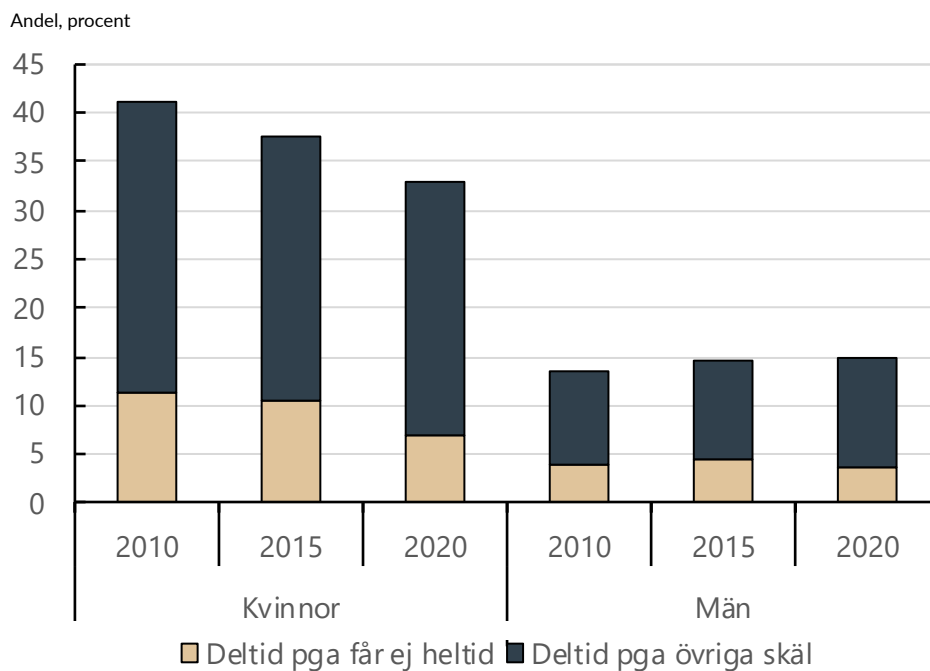
I **diagram 2.12** visas andelen anställda män och kvinnor som arbetade deltid 2010, 2015 och 2020. De ljusa delarna av staplarna anger hur stor andel som angett att de arbetar deltid för att de inte fått något heltidsarbete. De mörka delarna av staplarna är andelen som angett att de arbetar deltid av andra skäl. De senaste tio åren har andelen kvinnor som arbetar deltid minskat från 41,2 procent 2010 till 32,8 procent 2020. Samtidigt har andelen män som arbetar deltid ökat marginellt. Totalt sett har alltså skillnaderna mellan kvinnor och män minskat över tid, även om de fortfarande är påtagliga.

¹⁵ Se Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2020 (Medlingsinstitutet), Kapitel 2 <https://www.mi.se/publikationer/loneskilnaden-ar2020/>

¹⁶ SCB – En fråga om tid (TID2021). En studie av tidsanvändning bland kvinnor och män 2021.

¹⁷ De förvärvsarbetande männen lägger mer tid på just förvärvsarbete än vad de förvärvsarbetande kvinnorna gör. Männen lägger i snitt 5 timmar och 41 minuter per dygn på förvärvsarbete medan kvinnorna lägger motsvarande 5 timmar och 7 minuter. Uppräknat till veckoarbetstid arbetar männen 28,4 timmar jämfört med 25,6 för kvinnor. Detta motsvarar en arbetstidsskillnad på 10,0 procent.

DIAGRAM 2.12 Andel anställda som arbetar deltid, efter kön och orsak till deltidarbete, år 2010, 2015, 2020

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU)

2.5.2 Månadslöner för kvinnor och män 2020

Löneskillnaden mellan kvinnor och män presenteras årligen i rapporten "Löneskillnaden mellan kvinnor och män – vad säger den officiella statistiken?" som publiceras av Medlingsinstitutet. För en mer ingående beskrivning av löneskillnaderna 2020 hänvisas till rapporten avseende det året som finns tillgänglig på Medlingsinstitutets webbplats.¹⁸ I **tabell 2.9** visas månadslöner för kvinnor och män uppdelat efter sektor för 2020, samt kvinnors andel av mäns lön i procent. Jämfört med de skillnader som beskrivits ovan avseende löneinkomster så är skillnaderna mellan kvinnor och män mindre avseende lön. Bland samtliga anställda var kvinnors löner i genomsnitt 90,3 procent av männens lön. I likhet med löneinkomster så finns tydliga skillnader mellan olika sektorer, där löneskillnaden var minst bland anställda i kommuner och staten. Störst var skillnaden inom regionerna följt av tjänstemän i privat sektor.

¹⁸ Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2020 (Medlingsinstitutet)
<https://www.mi.se/publikationer/loneskilnaden-ar2020/>

TABELL 2.9 Genomsnittslöner* och kvinnors lön i procent av mäns lön 2020

	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnors lön i procent av mäns lön
Hela Ekonomin	34 200	37 900	36 100	90,3
Privat Sektor	34 400	38 000	36 600	90,5
Arbetare	27 300	30 500	29 400	89,6
Tjänstemän	40 300	47 600	44 400	84,6
Offentlig sektor	34 000	37 200	34 900	91,2
Kommuner	32 000	32 600	32 200	98,2
Regioner	37 100	45 200	38 900	82,1
Staten	38 600	41 100	39 800	94,0

Anmärkning: Månadslönerna är avrundade till närmaste hundratal.

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

2.5.3 Fördelning av löneinkomst år 2020

Den genomsnittliga löneinkomsten för anställda kvinnor uppgick år 2020 till 339 000 kronor, se **tabell 2.10**. För män var den genomsnittliga löneinkomsten 95 000 kronor högre och uppgick till 434 000 kronor. I privat sektor redovisas även lönen för arbetare respektive tjänstemän. Med en sådan uppdelning har de privatanställda tjänstemännen arbetsmarknadens högsta löneinkomster och kvinnor inom privat sektor arbetare de lägsta.

I genomsnitt hade kvinnor 78,1 procent av mäns löneinkomster 2020. Om skillnaden istället beräknas utifrån medianinkomsten, så uppgår kvinnors medianinkomst i förhållande av mäns till 82,8 procent. Skillnaden i löneinkomst är mindre om den beräknas utifrån skillnader i medianvärde istället för medelvärden, undantaget är dock arbetare i privat sektor där skillnaden ökar.

TABELL 2.10 Löneinkomst och kvinnors medel/medianinkomst i procent av mäns för anställda 15–74 år efter kön och sektor, 2020.

	Kvinnor		Män		Kvinnors medelinkomst (%) av män	Kvinnors medianinkomst (%) av män
	Medelvärde	Median	Medelvärde	Median		
Samtliga sektorer	339 000	327 000	434 000	395 000	78,1	82,8
Privat sektor	341 000	318 000	440 000	397 000	77,5	80,1
Arbetare	229 000	238 000	331 000	348 000	69,2	68,4
Tjänstemän	436 000	403 000	573 000	501 000	76,1	80,4
Offentlig sektor	337 000	335 000	404 000	384 000	83,4	87,2
Kommuner	307 000	314 000	332 000	337 000	92,5	93,2
Regioner	378 000	360 000	514 000	442 000	73,5	81,4
Staten	414 000	401 000	472 000	454 000	87,7	88,3

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

För att få en ökad förståelse för de olika mått och beräkningar som presenterades tabell 2.9, så finns även de underliggande fördelningarna av löneinkomst för kvinnor och män i appendix A.

2.5.4 Könsskillnader i lön, arbetad tid och löneinkomst

Utgångspunkten för detta avsnitt har varit att visa på sambandet mellan lön, löneinkomst och arbetad tid och hur skillnader mellan könen ser ut för de olika komponenterna. Detta för att ge en bättre förståelse för hur skillnader mellan kvinnors och mäns löneinkomster påverkas av både löneskillnaden och skillnaden i faktisk arbetad tid. **Tabell 2.11** visar en sammanställning av kvinnors lön-, arbetad tid- och löneinkomst i procent av mäns.

TABELL 2.11 Kvinnors lön, arbetad tid och löneinkomst i procent av mäns efter sektor, 2020

	Kvinnors lön i procent av mäns lön (A)	Kvinnors faktisk arbetade tid i procent av mäns (B)	Kvinnors löneinkomst i procent av mäns (C)
Samtliga sektorer	90,3	87,3	78,1
Privat sektor	90,5	86,3	77,5
Arbetare	89,6	79,8	69,2
Tjänstemän	84,6	88,9	76,1
Offentlig sektor	91,2	n.a.	83,4
Kommuner	98,2	90,1	92,5
Regioner	82,1	83,6	73,5
Staten	94,0	92,5	87,7

Anmärkning: Kvinnors lön i procent av mäns lön är beräknad utifrån den officiella lönestrukturstatistiken. Kvinnors faktisk arbetade tid i procent av mäns är beräknad utifrån Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Kvinnors löneinkomst i procent av mäns är beräknad utifrån Inkomst och Taxeringsregistret för olika grupper av anställda, enligt utökad indelning av BAS.

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

Som framgår av kolumn A i tabellen hade kvinnor i genomsnitt 90,3 procent av mäns lön år 2020, det vill säga att löneskillnaden mellan kvinnor och män var 9,7 procent (100-90,3). Variationen mellan olika sektorer var stor. Störst var löneskillnaden inom regionerna: 17,8 procent. En förklaring till att kvinnors och mäns genomsnittslöner skiljer sig åt är att arbetsmarknaden är könsuppdelad: kvinnor och män arbetar i stor utsträckning i olika yrken och dessa yrken har olika lönenivåer.

Från kolumn B framgår att männen i genomsnitt arbetade fler timmar per vecka än kvinnorna. I genomsnitt var kvinnors faktisk arbetad tid 87,3 procent av männens, det vill säga att skillnaden i faktisk arbetad tid mellan kvinnor och män var 12,7 procent (100-87,3). Även här är variationen stor mellan sektorerna. Störst var skillnaden bland arbetare i privat sektor: 20,2 procent.

I kolumn C redovisas kvinnors löneinkomst i procent av mäns. År 2020 hade kvinnor i genomsnitt 78,1 procent av mäns löneinkomst, det vill säga skillnaden löneinkomst mellan kvinnor och män var 21,9 procent (100-78,1). Störst skillnad i löneinkomst fanns bland arbetare inom privat sektor med 30,8 procent och minst inom kommunerna med 7,5 procent.

Skillnaden mellan kvinnor och mäns löneinkomster är ett resultat av skillnader i lön och arbetad tid. I och med att kvinnor har både lägre lön och färre arbetade timmar förstärks skillnaderna så att skillnaderna i löneinkomst blir större än båda dessa.

En intressant iakttagelse är att trots olika populationer och definitioner så kan skillnaden i löneinkomst mellan män och kvinnor skattas relativt väl med skillnaden i lön och timmar från lönestrukturstatistiken och AKU.¹⁹ För hela ekonomin så beräknas gapet till 78,8 procent, att jämföra med verkligt utfall på 78,1 procent.

Medlingsinstitutet har tidigare visat att det även finns en samvariation mellan löneskillnaden och arbetad tid. Yrken med hög lön verkar vara förknippade med en heltidsnorm oavsett om de är kvinnligt eller manligt dominerade. Det är snarare yrket i sig än andelen kvinnor som påverkar normen för tjänstgöringsomfattningen.²⁰

2.5.5 Fördelning av löneinkomst och lön

I detta avsnitt studeras fördelningarna av lön respektive löneinkomst. Genom att på individnivå sammanföra uppgiften om löneinkomst från månadsvisa arbetsgivardeklarationer med uppgiften om månadslön i lönestrukturstatistiken kan fördelningen av lön och löneinkomst jämföras för en identisk population av anställda.

Lönestrukturstatistiken är en årlig undersökning. Mätperioden är en enskild månad – september för privat sektor och staten samt november för kommuner och regioner. För varje anställd i undersökningspopulationen tillförs sedan individinformation om utbetald löneinkomst från månadsvisa arbetsgivardeklarationer för respektive mätmånad.

I lönestrukturstatistiken används begreppet månadslön. Måttet månadslön innehåller flera olika lönekomponenter där samtliga är uppräknade till heltid. Genom att studera skillnaden mellan fördelningen av lön (heltid) och fördelningen av löneinkomst (faktisk arbetad tid) kan påverkan av arbetad tid belysas.

Som tidigare redovisats var skillnaden mellan mäns och kvinnors genomsnittliga löneinkomster 16,8 procent 2020. Det kan jämföras med en löneskillnad på 9,7 procent samma år. Deltidsarbete och olika typer av frånvaro påverkar löneinkomsten och är en av orsakerna till att skillnaden i löneinkomst är större än skillnaden i lön.²¹

Diagram 2.13a och **Diagram 2.13b** visar fördelning av lön och löneinkomst uppdelat efter kön, för hela ekonomin samt uppdelat efter sektor. Från diagram 2.10 framgår att totalt sett så visar fördelningarna av löner, för både män och kvinnor, att det är en liten andel anställda som har en månadslön (omräknat till heltid) som understiger 20 000 kr. Andelen med en löneinkomst som understiger 20 000 kr är betydligt större eftersom den inte räknas om till heltid. Denna andel är större för kvinnor än män, och avspeglar en ojämn fördelning av deltidarbete och frånvaro.

¹⁹ Notera att den genomsnittliga skillnaden i löneinkomst mellan män och kvinnor kan skrivas som produkten av

löneskillnaden $\left(\frac{\bar{w}_k}{\bar{w}_m}\right)$ och skillnaden i arbetade timmar $\left(\frac{\bar{t}_k}{\bar{t}_m}\right)$. Sambandet kan beskrivas av följande ekvation:

$$\frac{\bar{w}_k}{\bar{w}_m} \times \frac{\bar{t}_k}{\bar{t}_m} = \frac{\text{löneinkomst}_k}{\text{löneinkomst}_m} = \text{Kvinnors genomsnittliga löneinkomst som andel av mäns.}$$

Där k och m representerar kvinnor respektive män.

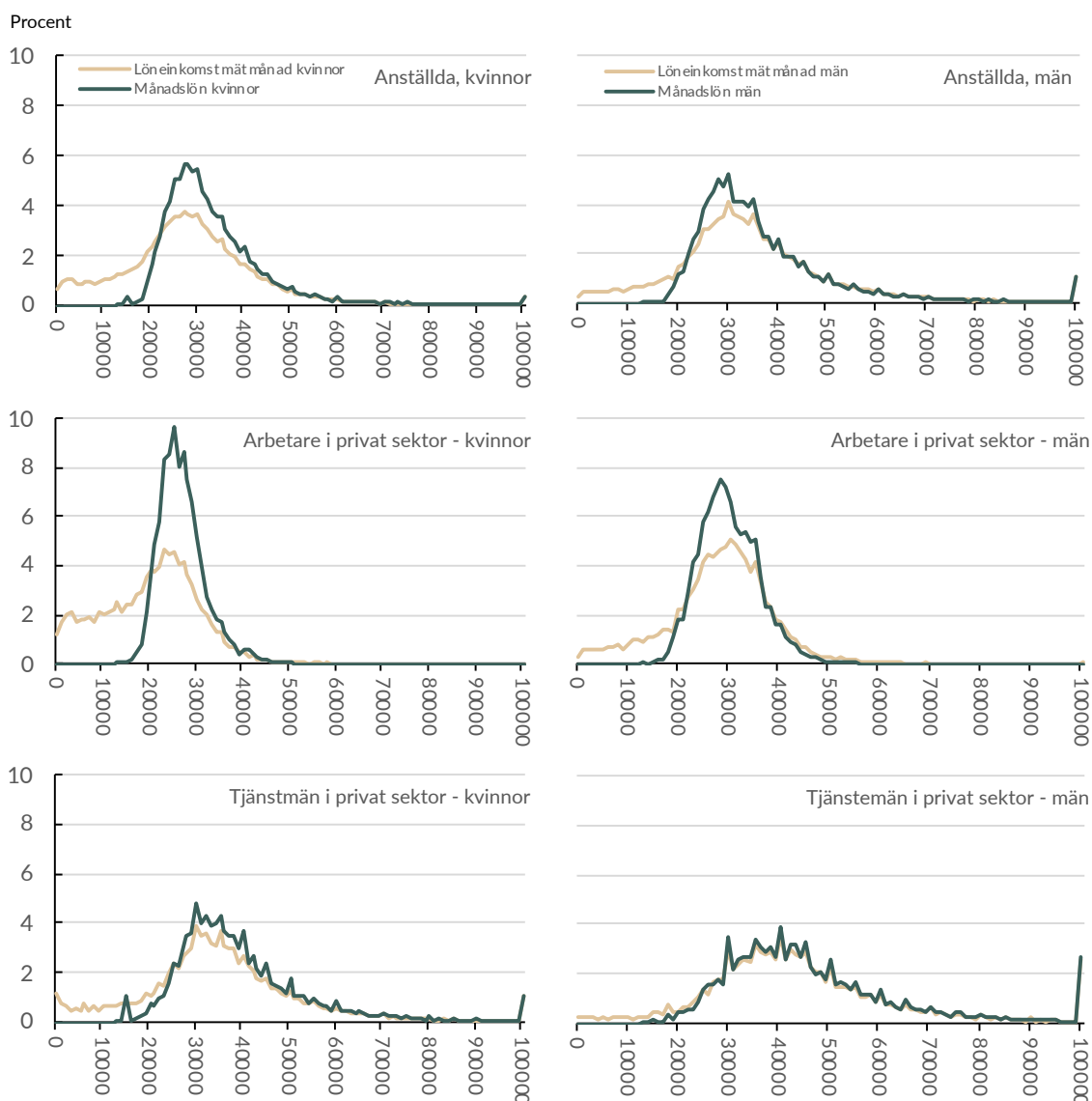
²⁰ Se fördjupningsavsnitt i *Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2019*.

²¹ En viktig distinktion är att lön och löneinkomst är olika mått. Löneinkomsten kan innehålla komponenter som härrör från en annan intjänandemånad. Exempelvis retroaktiva löneutbetalningar, utbetalning av semestertillägg, sjuklön, bonus eller övertid ersättning. Alltså komponenter som inte ingår i lönemåttet.

I högre lönelägen sammanfaller månadslönen med löneinkomsten per månad. Det tycks finnas ett starkt samband mellan fördelningarna av månadslön och löneinkomst vid nivåer som överstiger 40 000 kr. Detta samband är i linje med tidigare resultat där yrken med hög lön verkar vara förknippade med en heltidsnorm oavsett om de är kvinnligt eller manligt dominerade.²²

Det finns tydliga skillnader mellan sektorerna. Skillnaden mellan lön och löneinkomst är större bland arbetare i privat sektor och anställda inom regionerna och kommunerna jämfört med privatanställda tjänstemän och statligt anställda. Detta återspeglar skillnaden i genomsnittlig arbetad tid mellan sektorerna (se tabell 2.7).

DIAGRAM 2.13A Fördelning av mäns och kvinnors lön och löneinkomst i privat sektor, anställda 18–66 år, mätmånad 2020

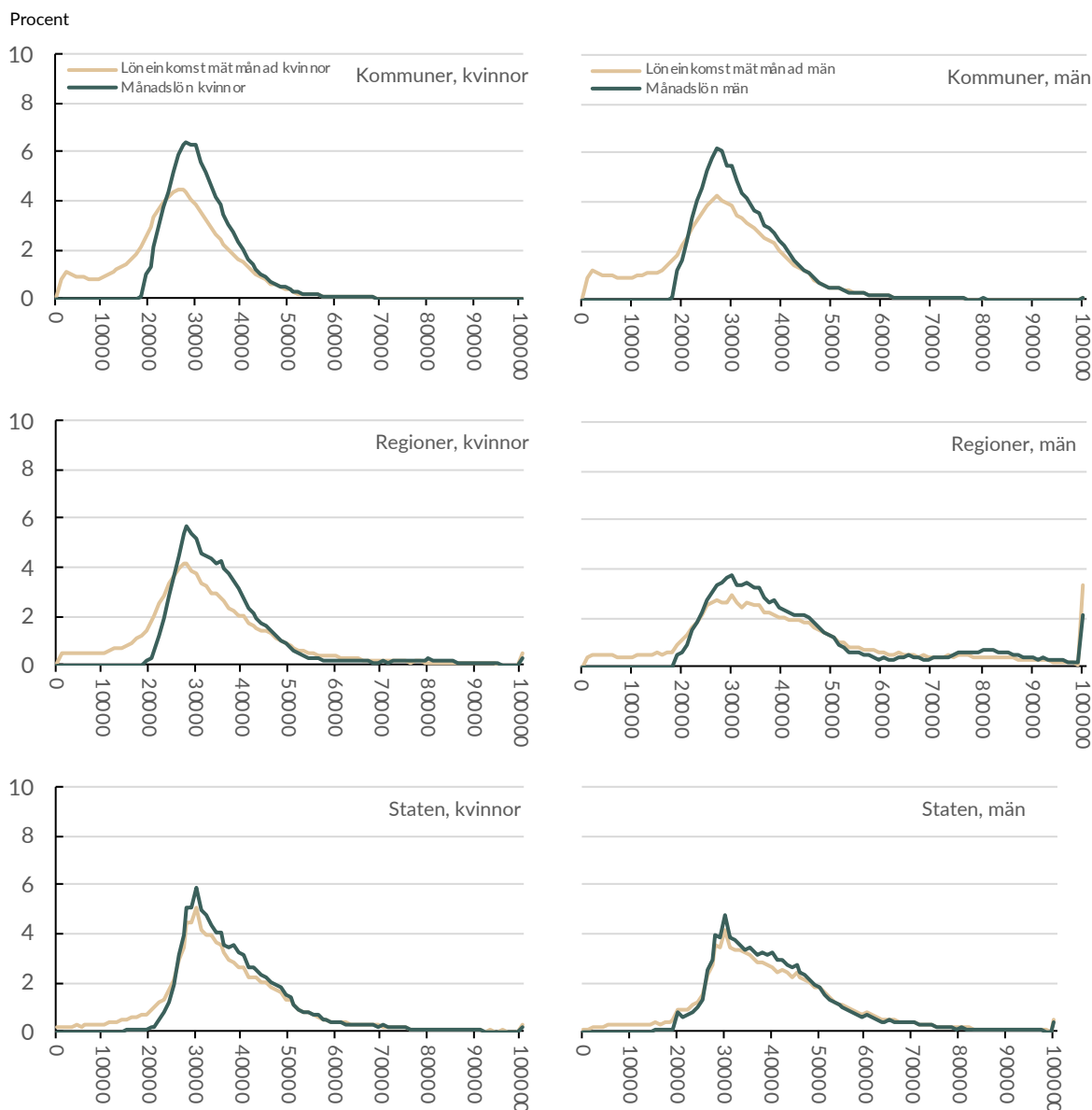

Anm.: heltidsekvivalent månadslön under aktuell mätmånad i lönestrukturstatistiken respektive löneinkomst motsvarande månad.

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

²² Se fördjupningsavsnitt i *Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2019*.

DIAGRAM 2.13B Fördelning av mäns och kvinnors lön och löneinkomst i offentlig sektor, anställda 18–66 år

Anmärkning: heltidsekvivalent månadslön under aktuell mätmånad i lönestrukturstatistiken respektive löneinkomst motsvarande månad. Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

2.6 Inkomstskillnader efter ålder

I denna del av analysen kommer skillnader mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst efter olika demografiska indelningar att beskrivas.

I detta avsnitt analyseras inkomstskillnaden mellan kvinnor och män ur ett åldersperspektiv. I nästa avsnitt följer en beskrivning av inkomstskillnader bland inrikes och utrikes födda.

I denna rapport har i regel befolkningen i åldern 15–74 år använts som utgångspunkt för den huvudsakliga beskrivningen. Det finns dock ett antal andra möjliga åldersavgränsningar som hade kunnat användas. Exempelvis är 20–64 år ofta använt i de jämställdhetsindikatorer som publiceras av SCB. Denna åldersavgränsning är ett försök att avgränsa befolkningen till de individer som kan förväntas vara aktiva på arbetsmarknaden. I **tabell 2.12** nedan redovisas inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män i ett antal olika åldersgrupper.

Om avgränsningen görs för åldrarna 20–64 år var kvinnors andel av mäns disponibla inkomst 80,5 procent, alltså 1,2 procentenheter högre jämfört med den andel som gäller för inkomsterna i befolkningen 15–74 år. Att kvinnors andel är något lägre i befolkningen 15–74 år förklaras framförallt av att en större del av pensionärerna är inkluderade, en grupp där kvinnors andel av mäns inkomster är lägre. I de äldre åldersgrupperna är inkomstskillnaderna som störst. Det är också i de åldrarna som det är vanligare med höga inkomster, vilket tenderar att påverka medelinkomsten mer bland män än bland kvinnor.

TABELL 2.12 Inkomstskillnader mellan kvinnor och män i olika åldersgrupper

Kvinnors inkomst i procent av mäns

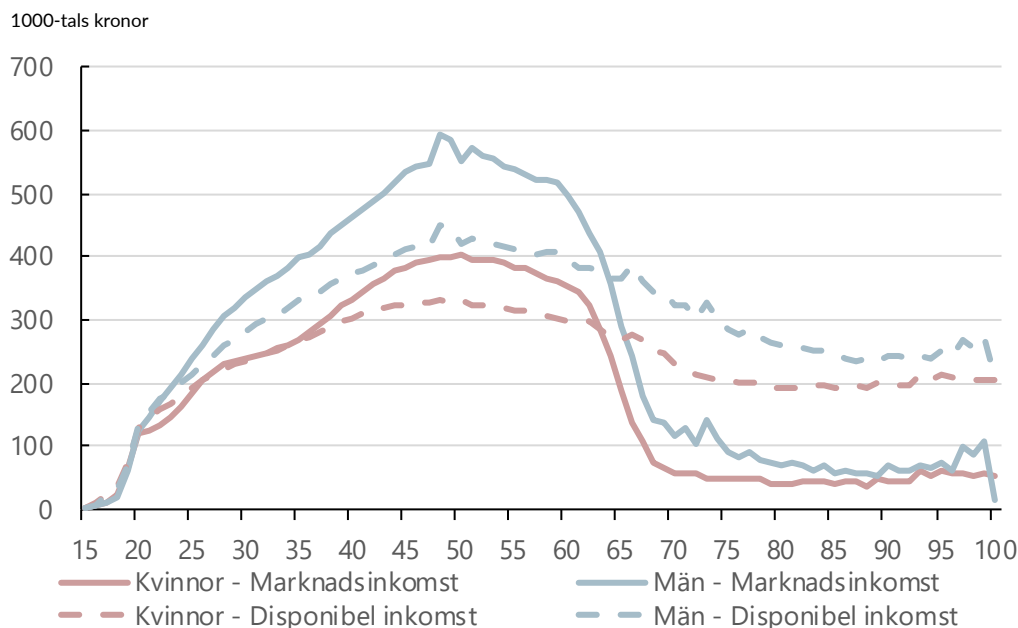
	Marknads- inkomster	Välfärdsstaten	Negativa transfereringar	Disponibel inkomst
Alternativa populationer				
15–74 år	70,6	103,5	68,4	79,3
20–64 år	72,1	132,2	70,1	80,5
25–54 år	71,3	151,7	69,9	80,6
Yngre				
15–19 år	106,9	100,6	98,0	105,3
20–24 år	81,3	126,1	77,4	92,3
Äldre				
55–74 år	66,0	80,3	63,5	73,6
65+	53,3	74,4	56,9	71,7

Källa: SCB, egna beräkningar

Ett annat sätt att illustrera ålderseffekten görs i **diagram 2.14** nedan. Där redovisas genomsnittsvärdena för kvinnors och mäns marknadsinkomster och disponibla inkomster för 2020 i ettårsklasser. I diagrammet framgår att skillnaden mellan kvinnor och män bland de allra yngsta i populationen är liten, men från 20 års ålder fram till 45 års ålder så är mäns marknadsinkomster klart högre jämfört med kvinnors. Skillnaden kvarstår ända fram till den ålder då marknadsinkomsterna minskar i samband med att individerna går i pension.

Som framgår i diagrammet så är skillnaderna mellan kvinnor och män mindre uttalade om man istället jämför de disponibla inkomsterna. Som tidigare beskrivits så sker en omfördelning via transfereringssystemet som i viss mån jämnar ut skillnaderna i marknadsinkomster. Skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst är i princip oförändrad i och med övergången till pensionsåldern. Detta eftersom den disponibla inkomsten innefattar välfärdsinkomster, där pensionsinkomsterna återfinns.

DIAGRAM 2.14 Kvinnors och mäns disponibla inkomst och marknadsinkomst efter ålder, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

En grupp som är av särskilt intresse i jämställdhetsperspektivet är pensionärerna. Detta eftersom deras inkomster i viss mån speglar de ackumulerade skillnader som funnits under arbetslivet. I **tabell 2.13** visas disponibel inkomst för gruppen 65+ uppdelat efter kön och inkomsttyp. Tabellen är en något modifierad variant av tabell 1.1. Det framgår tydligt att skillnaderna i denna grupp var större än bland befolkningen 15–74 år som varit rapportens huvudsakliga avgränsning.

Som framgår från tabell 2.13 så var skillnader i disponibla inkomster mellan kvinnor och män större bland äldre över 65 jämfört med befolkningen som helhet.²³ Pensionerna kan ses som uppskjuten lön och skillnaden i disponibel inkomst bland äldre är dels en avspeglning av den ojämna fördelning av förvärvsarbete och hushållsarbete som har förekommit under arbetslivet. Pensionsinkomsterna kan grovt delas in i tre olika undergrupper: den allmänna pensionen, tjänstepensionen samt privat pensionssparande. Den allmänna pensionen utgör den största delen av inkomsterna. I den delen uppgick kvinnors andel av mäns inkomster till 82,8 procent. Skillnaden är betydligt större i tjänstepensionen, som dock utgör en mindre del av de totala pensionerna. Där uppgår kvinnors andel till 50,9 procent. Tjänstepensionen kan ses som en spegling av förvärvsarbetets omfattning under arbetslivet, att skillnaderna mellan kvinnor och män är större för denna pensionstyp kan ses som en konsekvens av skillnader i arbetskraftsdeltagande.

²³ Kvinnors inkomst i procent av mäns är 79,6 i gruppen 15–74 år, se tabell 1.1.

TABELL 2.13 Individuell disponibel inkomst efter inkomstslag och kön, personer i åldern 65+ år, 2020

Kod	Inkomstslag	Båda Könen	Män	Kvinnor	inkomst (%) av män
	Antal Personer	2 083 700	971 000	1 112 800	
A	MARKNADEN	91 300	121 700	64 900	53,3
A01	+ löneinkomst	28 200	36 000	21 300	59,2
A02	+ näringsinkomst	4 100	6 500	1 900	29,9
A03	+ ränta och utdelning	21 400	34 100	10 400	30,5
A04	+ kapitalvinst	37 700	45 000	31 200	69,3
B	VÄLFÄRDSSTATEN	244 200	282 800	210 500	74,4
B06	Pensioner	237 500	278 100	202 000	72,7
B07a	+ allmän pension	164 834	181 481	150 235	82,8
B07b	+ tjänstepension	61 113	82 820	42 172	50,9
B07c	+ privat pension	11 553	13 799	9 593	69,5
B12	Behovsprövade bidrag	100	200	100	34,0
B15	Övriga bidrag	5 500	3 400	7 400	221,5
C	NEGATIVA TRANSFERERINGAR	76 700	99 600	56 700	56,9
C01	- skatt	76 600	99 500	56 700	57,0
D	INDIVIDUELL DISPONIBEL INKOMST	258 900	304 900	218 700	71,7

Källa: SCB, egna beräkningar

Fördjupning: Skillnad i livsinkomst mellan kvinnor och män

En individs livsinkomst utgörs av de sammanlagda inkomsterna under hela livet. För att få en heltäckande bild av livsinkomsterna vore det önskvärt att kunna summera en individs disponibla inkomst (justerat för inflation) över en hel livscykel. Då skulle hänsyn tas till samtliga inkomster, både från marknaden och från välfärdsstaten, samt effekten av skatter och andra negativa transfereringar.

I praktiken är det dock svårt att mäta de faktiska livsinkomsterna. Det krävs väldigt långa tids-serier och att heltäckande uppgifter finns tillgängliga. I praktiken finns det dock luckor där delar av inkomsten inte kan beräknas eller där uppgifterna inte är jämförbara över tid. Dessutom kan den faktiska livsinkomsten endast beräknas för personer som har avlidit.

Ofta används istället den så kallade *hypotetiska metoden* för att uppskatta livsinkomsten. Denna metod utgår vanligen från skattningar av inkomster för ett tvärsnitt av individer vid en given tidpunkt. Livsinkomsten beräknas enligt denna metod utifrån olika antaganden om exempelvis inkomströrlighet.²⁴

Ett alternativ till den *hypotetiska metoden* är att beräkna *ofullständiga* livsinkomster. Vid denna typ av beräkning avgränsas livscykelströmlöppet vid en viss ålder. Avgränsningen görs för att möjliggöra summering av inkomstbegrepp som är tillgängliga och jämförbara över tid.

²⁴ För en genomgång av olika metoder se: Minska gapet –Åtgärder för jämställda livsinkomster SOU 2022:4

Fördjupning: Skillnad i livsinkomst mellan kvinnor och män *forts.*

SCB har i en artikel publicerad 2022 presenterat beräkningar av vad kvinnor och män födda 1950, 1960 och 1970 har tjänat totalt under sina yrkesverksamma liv.²⁵

Studien utgår i huvudsak från personer som är födda 1950 och som varit bosatta i Sverige. Dessa individer var i arbetsför ålder under perioden 1968–2019, det vill säga under perioden de var mellan 18 och 69 år. För samtliga individer har *totalinkomsten* beräknats, där alla inkomster har omräknats till 2019 års priser.²⁶

Studien visar att män födda 1950 hade en totalinkomst som var fyra miljoner kronor högre än kvinnorna för åren 1968–2019. Studien visade även att inkomsterna har ökat genom åren. För individer födda 1960 låg den totala inkomsten 2019, vid 59 års ålder, på 9,6 miljoner kronor för kvinnor och 12,2 miljoner kronor för män. För kvinnor innebar det 25 procent högre inkomst än kvinnor födda 1950 hade vid 59 års ålder. För män skiljde det 14 procent.

Om skillnaderna skulle bestå skulle kvinnor födda 1960 vid 69 års ålder nå upp till 13 miljoner kronor och män till drygt 16 miljoner kronor. Skillnaden mellan kvinnors och mäns livsinkomst skulle i så fall minska med ungefär en miljon kronor jämfört med de födda 1950, till tre miljoner kronor.

Gruppen födda 1970 kan följas till 49 års ålder. Kvinnor födda 1970 hade vid denna ålder en total livsinkomst på 7,6 miljoner och män 9,7 miljoner kronor. Det är för kvinnor 54 procent mer än vad kvinnor födda 1950 hade vid 49 års ålder. För män var skillnaden 33 procent. Om denna skillnad skulle bestå skulle kvinnor födda 1970 ha tjänat ungefär 16 miljoner kronor och män cirka 19 miljoner kronor år 2039 när de är 69 år.

2.7 Inkomstskillnader bland utrikes födda

En av de indelningar som uttryckligen nämns i beskrivningen av uppdraget är uppdelningen i inrikes och utrikes födda. Denna indelning är särskilt relevant eftersom Sverige i ett internationellt perspektiv har en förhållandevis hög andel utrikes födda i befolkningen. Samtidigt finns väldigt stora skillnader mellan de inrikes och utrikes födda, exempelvis i relation till etablering på arbetsmarknaden.²⁷

Dock är det viktigt att tydliggöra att de utrikes födda inte är en homogen grupp. Det finns stora skillnader inom gruppen, vilket beror på ett antal olika skäl. Inom ramen för denna rapport kommer två ytterligare dimensioner beaktas vid beskrivningen av inkomstskillnader bland utrikes födda. Det är dels vistelsetiden, alltså hur länge en utrikes född har varit bosatt i Sverige. Och dels födelseregion, alltså vilken del av världen individen är född i.²⁸

Utöver de faktorer som beaktas i denna rapport finns andra tänkbara faktorer att beakta, till exempel grund för bosättning, alltså varför individen invandrat till Sverige. Många av dessa faktorer samvarierar dock, till exempel kan en omvärldsfaktor som ett krig leda till ett ökat antal flyktingar som då förutom gemensam grund för bosättning kommer ha samma vistelsetid.

²⁵ Se <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2022/jamstallda-inkomster-en-fraga-om-tid/>

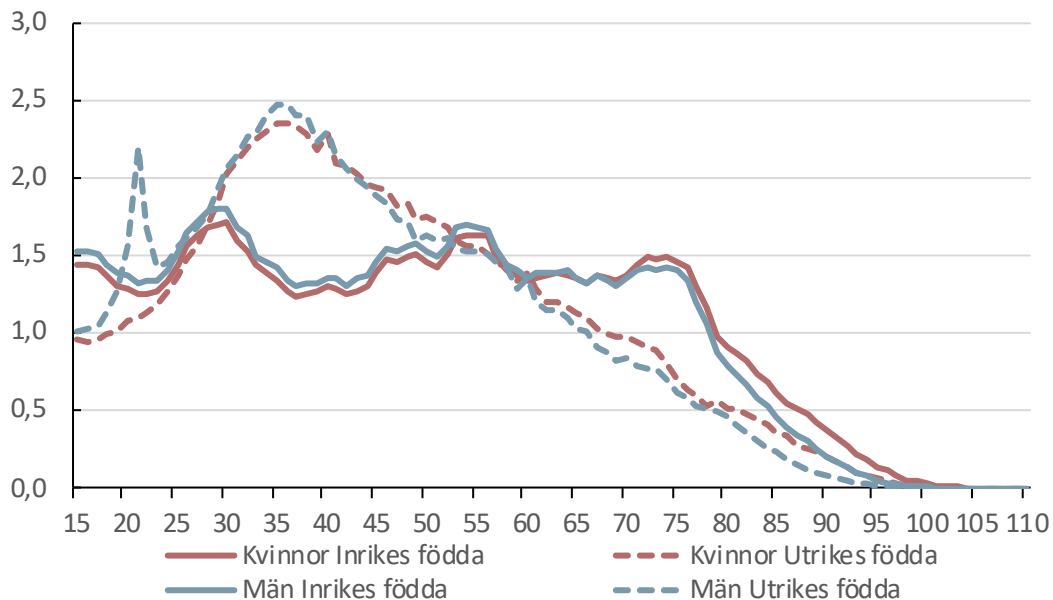
²⁶ I måttet *totalinkomst* ingår alla skattepliktiga förvärvsinkomster som en person fått utbetalt under sitt yrkesverksamma liv, såsom löneinkomst och inkomst av näringsverksamhet, sjukpenning, sjuk-/aktivitetsersättning, föräldrapenning, arbetslöshetsersättning och pension.

²⁷ Ett antal rapporter finns exempelvis på Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) webbplats: <https://www.ifau.se/Press/Forskningsrapporter/Utrikes-foddas-eta-pa-arbetsmarknaden/>

²⁸ Med hjälp av SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) går det att dela upp de utrikesfödda efter bland annat vistelsetid och födelseregion.

Att åldersstrukturen skiljer sig åt mellan inrikes och utrikes föddas påverkar fördelningen efter arbetsmarknadsstatus och därmed även inkomstnivåerna. I **diagram 2.15** nedan visas åldersfördelningen för män och kvinnor uppdelat efter inrikes och utrikes födda. De heldragna linjerna anger andelen av befolkningen vid en viss ålder för inrikes födda män och kvinnor, medan de streckade linjerna anger motsvarande för de utrikes födda. Vi kan exempelvis se en tydlig spik i fördelningen bland utrikes födda män som fyllt 21 under 2020, vilket hör ihop med den omfattande migrationen 2015. Generellt kan man notera att den utrikes födda delen av befolkningen i större utsträckning än den inrikes födda är mellan 29 år och 53 år. Omvänt så är en större andel av den inrikes födda befolkningen 60 år eller äldre. För inrikes födda är genomsnittsåldern för kvinnor 50,1 år respektive 48,4 år för män. För utrikesfödda är genomsnittsåldern för kvinnor 46,1 år respektive 43,9 år för män. Denna skillnad i åldersstruktur är viktig att ha i åtanke när skillnader i inkomster och arbetsmarknadsutfall analyseras.

DIAGRAM 2.15 Inrikes och utrikes födda efter ålder, procent

Källa: SCB, egna beräkningar

I **tabell 2.14** visas befolkningen uppdelat efter kön, inrikes och utrikes födda samt arbetskraftsstatus. Antalet utrikes födda i befolkningen 15–74 år uppgick 2020 till 1 671 000. Av dessa var totalt 978 000 sysselsatta, vilket motsvarar 58,5 procent av alla utrikes födda. Jämför man antalet utrikes födda i befolkningen med antalet efter arbetsmarknadsstatus är det två grupper där det blir tydligt att utrikes födda är överrepresenterade. Dels bland de arbetslösa där 55 procent, alltså mer än varannan arbetslös var utrikes född år 2020. Även gruppen av övriga, som alltså inte kunnat klassificeras i någon av de ovanstående grupperna med hjälp av tillgänglig registerinformation, består av en relativt sett stor andel utrikes födda i relation andelen utrikes föddas i befolkningen. Totalt var 45,8 procent av gruppen övriga utrikes födda, medan andelen utrikes födda i befolkningen var 22,5 procent.

TABELL 2.14 Befolkningen efter inrikes och utrikes födda, befolkningen 15–74 år

	Inrikes födda			Utrikes födda		
	Båda Könen	Män	Kvinnor	Båda Könen	Män	Kvinnor
Sysselsatta	3 931	2 016	1 915	978	516	462
Arbetslösa	152	88	64	186	93	93
Studera	478	243	234	99	48	51
Pensionärer	765	361	405	135	60	75
Sjuka	171	76	95	51	23	29
Övriga	263	146	116	222	104	118
Befolkningen	5 760	2 931	2 829	1 671	843	828

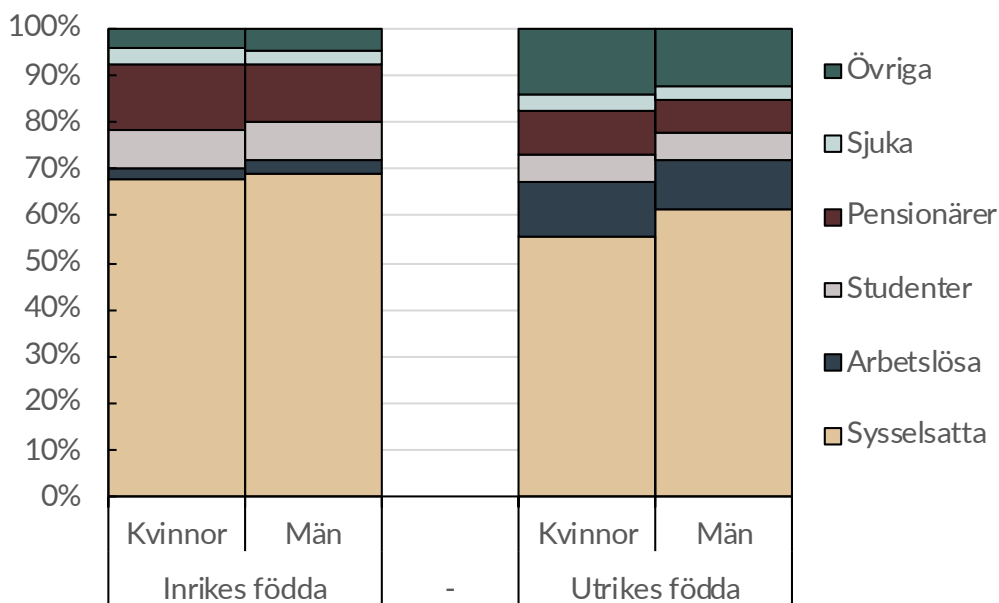
Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.16** visas hur inrikes och utrikes födda fördelar sig efter arbetsmarknadsstatus. Som framgår i diagrammet så är skillnaderna större mellan inrikes och utrikes födda än mellan kvinnor och män inom de grupperna. Skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda är särskilt tydliga vad gäller vissa grupper. De arbetslösa utgör 2–3 procent av de inrikes födda, vilket kan jämföras med 11 procent av de utrikes födda. Skillnaderna mellan såväl inrikes som utrikes födda män och kvinnor är relativt små.

Även bland de som inte kunnat klassificeras i någon kategori och som därför hamnat i ”övriga” är skillnaderna stora mellan inrikes och utrikes födda. Bland de inrikes födda var andelen kvinnor 4,1 procent och bland män 5,0 procent. Det kan jämföras med andelen utrikes födda kvinnor som uppgick till 14,3 procent och andelen utrikes födda män som var 12,3 procent. Det är alltså stora skillnader i hur stor andel av befolkningen som inte lämnar några spår efter sig i de register som används för att framställa BAS.

Man kan även konstatera att andelen pensionärer skiljer sig relativt kraftigt åt mellan inrikes och utrikes födda. Detta har sin förklaring i de skillnader i åldersstrukturen mellan inrikes och utrikes födda som diskuterats ovan. Bland de inrikes födda var andelen pensionärer 14,3 procent bland kvinnor och bland män 12,3 procent. Bland de utrikes födda var andelen pensionärer 9,0 procent bland kvinnor och 7,1 procent bland män.

DIAGRAM 2.16 Inrikes och utrikes födda efter arbetsmarknadsstatus, procent

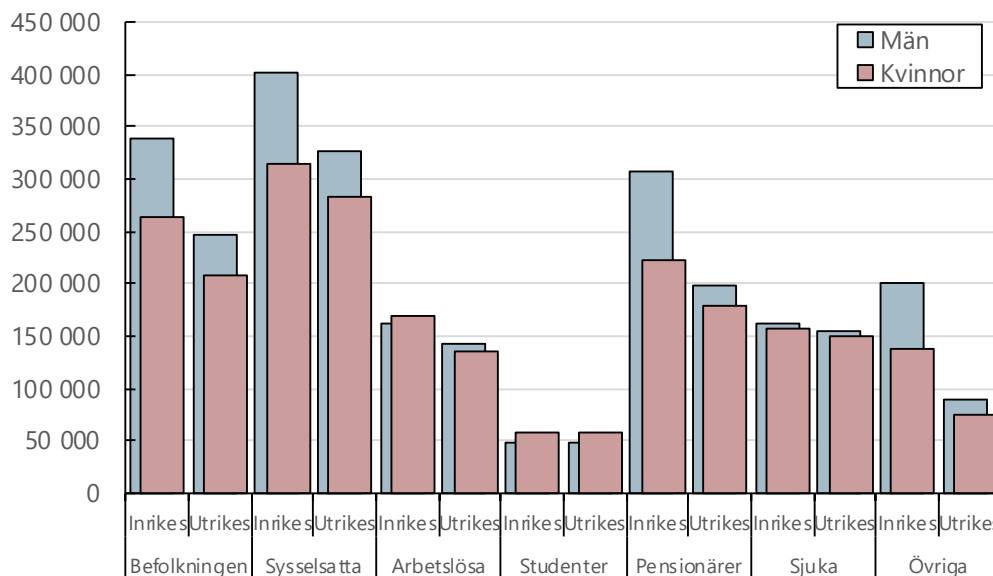
Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.17** redovisas de disponibla inkomsterna efter kön samt inrikes och utrikes födda. I hela befolkningen 15–74 år så var den disponibla inkomsten större bland inrikes födda jämfört med utrikes födda. Högst disponibel inkomst hade inrikes födda män, följt av inrikes födda kvinnor. Lägst var den disponibla inkomsten bland utrikes födda kvinnor.

Uppdelat efter arbetsmarknadsstatus framgår att den disponibla inkomsten var det tydligt att skillnaden i befolkningen som helhet förklaras av högre disponibla inkomster bland inrikes födda sysselsatta, pensionärer och övriga. Däremot var skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda förhållandevis små bland arbetslösa, studerande och sjuka.

Skillnaderna mellan män och kvinnor var större bland de inrikes födda jämfört med de utrikes födda. Bland de utrikes födda var kvinnors andel av mäns disponibla inkomst 84,6 procent medan motsvarande andel bland inrikes födda var 78,2 procent. Dock var alltså nivån på den disponibla inkomsten lägre bland både utrikes födda kvinnor och män. Uppdelat efter arbetsmarknadsstatus framgår att kvinnors andel av mäns inkomster var större bland utrikes födda sysselsatta, pensionärer och i gruppen med övriga. Exempelvis var andelen bland inrikes födda sysselsatta 78,1 procent medan motsvarande andel bland utrikes födda sysselsatta var 87,0 procent.

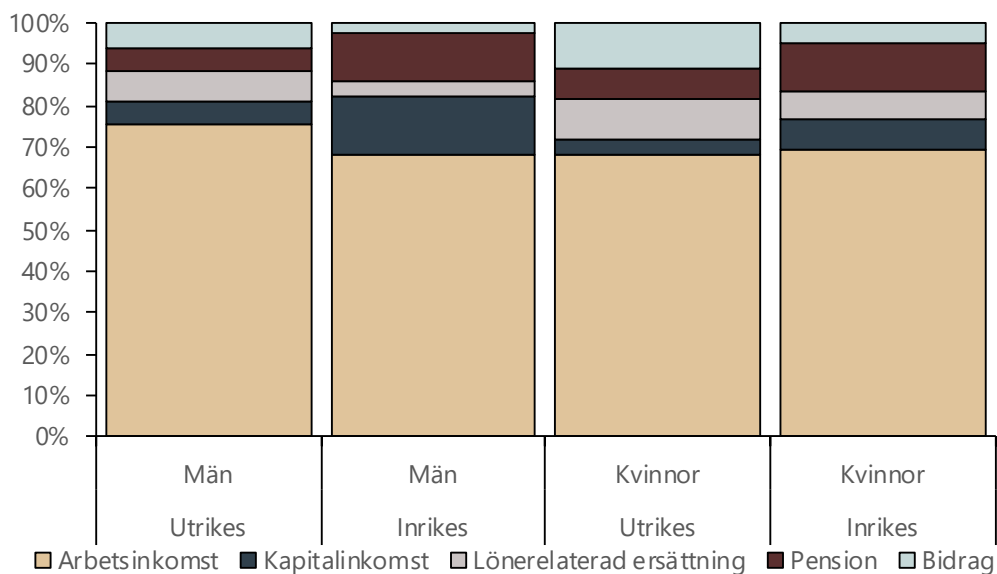
DIAGRAM 2.17 Disponibel inkomst efter inrikes och utrikes födda, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.18** nedan presenteras den disponibla inkomstens olika beståndsdelar uppdelat efter kön samt inrikes och utrikes födda. I och med att staplarna summerar till hundra går det inte att jämföra skillnader i nivå, utan endast fördelningen mellan grupperna. Tydligt från diagrammet är att skillnaderna är större mellan inrikes och utrikes födda än mellan könen. Jämför vi inrikes och utrikes födda män framgår att de inrikes födda mäns disponibla inkomst till större del består av kapitalinkomster och pensioner, medan andelen lönerelaterade ersättningar och bidrag är större bland utrikes födda. Jämför man inrikes och utrikes födda kvinnor framgår ett liknande mönster, men skillnaderna avseende inkomster från bidrag och lönerelaterade ersättningar är större än bland männen.

DIAGRAM 2.18 Disponibel inkomst för inrikes och utrikes födda efter inkomstslag, befolkningen 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

2.7.1 Vistelsetid

Som nämnts ovan är de utrikes födda inte en homogen grupp, utan består i praktiken av ett antal mer eller mindre distinkta undergrupper som kan ha väldigt varierande förutsättningar. För att fördjupa beskrivningen av de utrikes födda kan de delas in i undergrupper efter hur lång vistelsetid i Sverige de har. Ju längre vistelsetid, desto större chans har individerna haft att etablera sig i samhället och arbetsmarknaden. Samtidigt skiljer sig etableringsmönstret åt beroende på ett antal andra faktorer, exempelvis kön, födelseregion och ålder vid invandring.²⁹ En grupp som särskilt sticker ut i relation till etablering på arbetsmarknaden är arbetskraftsinvandrare.

I **diagram 2.19** nedan visas antalet utrikes födda uppdelat efter vistelsetid där de utrikes födda har delats in i fyra grupper efter hur länge de bott i Sverige. Grupperna är indelade i intervall om tio år. Den gruppen med kortast vistelsetid är alltså de som varit i Sverige i upp till 9 år.

Det finns en hel del tidigare analyser som visar att etableringen bland de utrikes födda till stor del sker under de första tio åren i landet, efter 9 år är exempelvis andelen förvärvsarbete mer än 50 procent bland alla utrikes födda oavsett skäl till invandring.³⁰ Denna grupp speglar alltså i någon mening i huvudsak de som är på väg in i samhället.

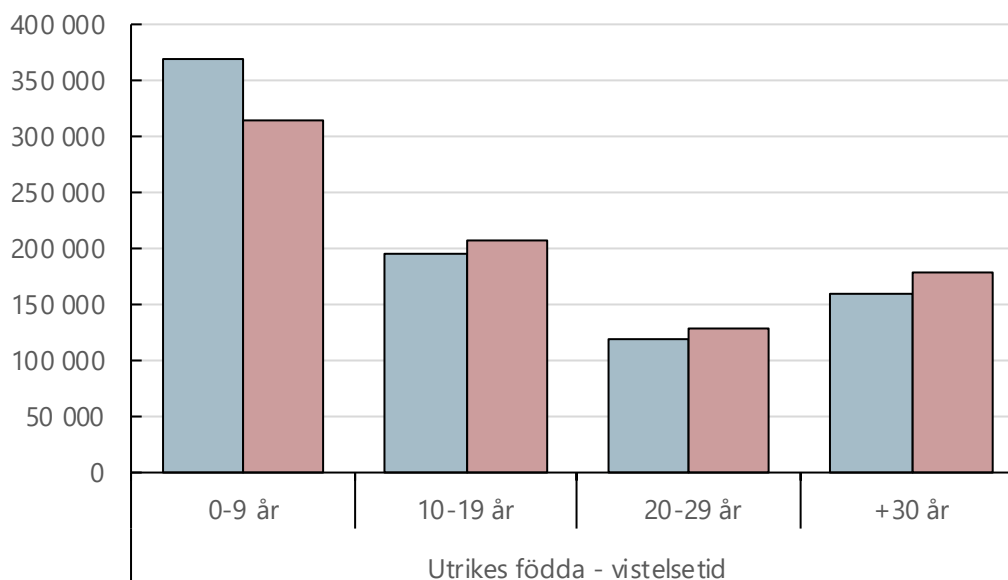
I diagram 2.19 framför att både bland kvinnor och bland män var den största gruppen utrikes födda i Sverige 2020 de med en vistelsetid på 0–9 år. Totalt var det 684 000 utrikes födda som hade bott i Sverige mindre än tio år. Det innebär att denna grupp bestod av fler individer än de två grupper med en vistelsetid på 20 år eller mer tillsammans. Detta gällde även för såväl utrikes födda män som utrikes födda kvinnor. Detta tyder alltså på att det fanns en relativt stor grupp individer vars etablering i samhället var pågående under 2020.

Noterbart i diagram 2.19 är även hur könsfördelningen ser ut bland de utrikes födda. I de grupper med längre vistelsetid var det ett större antal kvinnor, medan det i gruppen med kortare vistelsetid var en övervikt av män. Det var totalt 44,2 procent av de utrikes födda männen som hade bott i Sverige kortare än tio år, jämfört med 38,3 procent av de utrikes födda kvinnorna.

²⁹ Se exempelvis:
<https://www.ifau.se/Forskning/Publikationer/Rapporter/2007/Ungdomars-och-invandrades-intrade-pa-arbetsmarknaden-1985-2003/>
<https://www.ifau.se/Press/Pressmeddelanden/svagare-anknytning-till-arbetsmarknaden-for-flyktingar-i-malmo-an-i-stockholm/>

³⁰ Exempelvis:
https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/jwodit_utrikesfoddas_arbetsmarknadsdeltagande_webbpdf_1004426.html/Utrikesfoddas_arbetsmarknadsdeltagande_webb.pdf

DIAGRAM 2.19 Antalet utrikes födda efter vistelsetid

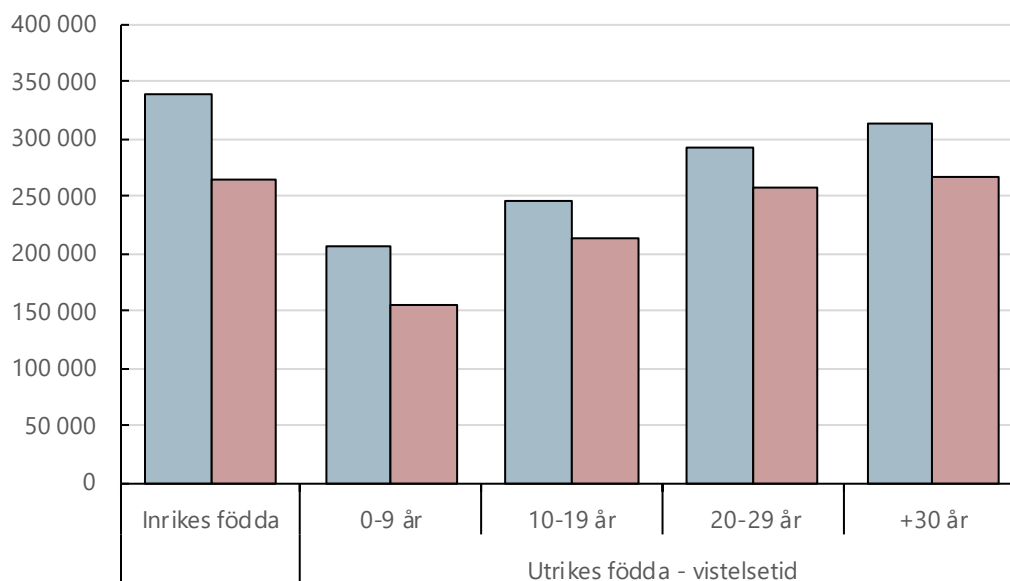

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.20** visas den disponibla inkomsten för inrikes födda samt utrikes födda efter vistelsetid. Det framgår tydligt att den disponibla inkomsten samvarierar med vistelsetiden, både bland män och bland kvinnor. Bland kvinnor så är den disponibla inkomsten för utrikes födda med en vistelsetid på 30 år eller mer på samma nivå som inrikes födda kvinnor. Bland männen så är dock den disponibla inkomsten klart högre bland de inrikes födda jämfört med samtliga grupper av utrikes födda.

Bland de inrikes födda var kvinnors andel av mäns inkomster 78,2 procent, det vill säga en större skillnad än för befolkningen som helhet. Bland de med kortast vistelsetid i diagrammet, alltså de som varit i Sverige i 0–9 år, var kvinnors andel av mäns disponibla inkomst 75,3 procent. För de grupperna med längre vistelsetid var kvinnors andel av mäns inkomster klart högre, över 85 % procent i samtliga. Andelen var 86,6 procent bland de som varit i Sverige 10–19 år, 88,1 procent bland de som varit i Sverige 20–29 år och 85,1 procent bland de som varit i Sverige mer än 30 år.

DIAGRAM 2.20 Disponibel inkomst efter vistelsetid

Källa: SCB, egna beräkningar

2.7.2 Födelseregion

I **tabell 2.15** redovisas befolkningen 15–74 år efter inrikes och utrikes födda samt födelseregion för de utrikes födda. Den största gruppen bland de utrikes födda utgörs av de födda i Europa och de födda i Asien. Jämför man antalet kvinnor och män i de olika grupperna kan man notera att det inte är några större skillnader. Dock så är andelen kvinnor något lägre bland de utrikes födda från Afrika, och Asien, medan det omvända gäller för utrikes födda från Amerika och Europa.

TABELL 2.15 Utrikes födda efter födelseregion³¹, befolkningen 15–74 år, 2020

	Antal, tusental			Andel, procent		
	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor
Utrikes födda	1 671	843	828	100	100	100
Afrika	200	105	95	12,0	12,5	11,4
Amerika	101	49	51	6,0	5,9	6,2
Asien	668	343	325	40,0	40,7	39,3
Europa	692	340	352	41,4	40,3	42,6
Övriga	10	5	5	0,6	0,6	0,6

Källa: SCB, egna beräkningar

³¹ Klassificeringen av födelseregion utgår från gruppering enligt variabeln FodGrEg5 i SCB:s LISA register. I gruppen övriga ingår följande kategorier: Oceanien, Sovjet, statslösa och de med okänt födelseland. För mer information se dokumentation över LISA på SCB:s webbplats: <https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/bestalla-mikrodata/vilka-mikrodata-finns/longitudinella-register/longitudinell-integrationsdatabas-for-sjukforsakrings-och-arbetsmarknadsstudier-lisa/>

I **tabell 2.16** redovisas de disponibla inkomsterna för utrikes födda uppdelat efter kön och födelseregion. Nivån på den disponibla inkomsten var lägst bland utrikes födda från Afrika och Asien, för dessa grupper var den disponibla inkomsten 50 000 – 60 000 kronor lägre jämfört med utrikes födda från Europa och Amerika. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män varierar även mellan grupperna. Som tidigare nämnts hade kvinnor 84,6 procent av mäns inkomster bland de utrikes födda som helhet. Bland utrikes födda från Afrika var kvinnors andel av mäns inkomster 93,2 procent. Dock var inkomstnivån för utrikes födda kvinnor klart lägst bland de födda i Afrika och Asien.

TABELL 2.16 Disponibel inkomst efter kön bland inrikes födda samt utrikes födda efter födelseregion i åldern 15–74 år, 2020

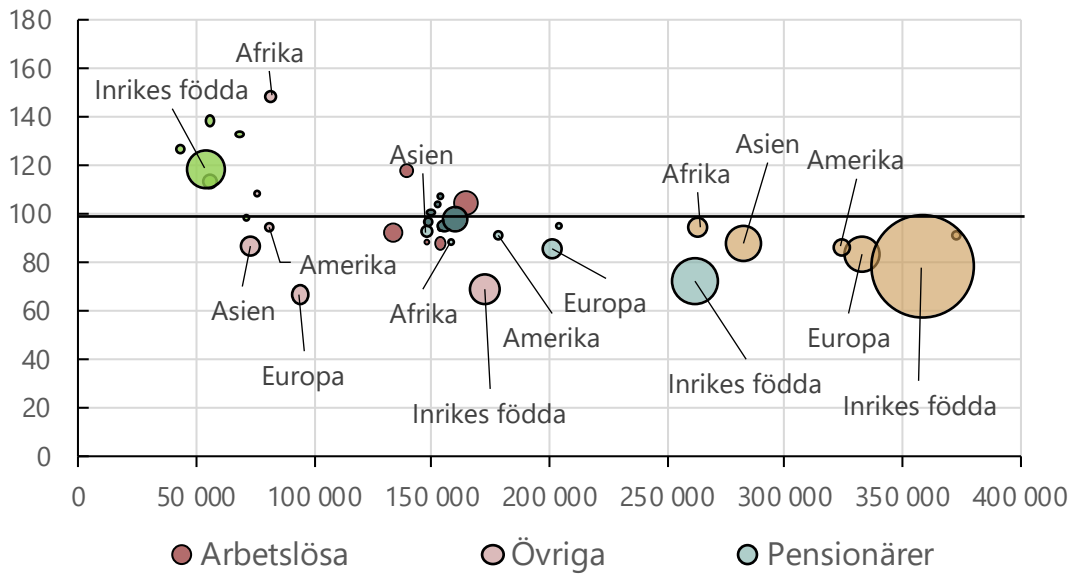
	Båda Könen	Män	Kvinnor	Kvinnors andel (%) av mäns inkomster
Inrikes födda	301 700	337 900	264 200	78,2
Utrikes födda	228 400	247 300	209 200	84,6
Afrika	190 100	196 500	183 100	93,2
Amerika	254 800	274 400	235 800	85,9
Asien	201 200	218 300	183 200	83,9
Europa	261 200	287 700	235 600	81,9
Övriga	279 900	295 600	262 400	88,8

Källa: SCB, egna beräkningar

I **diagram 2.21** nedan sammanfattas inkomstnivå, kvinnors andel av mäns disponibla inkomst, arbetsmarknadsstatus samt födelseregion i ett bubbeldiagram. På X-axeln finns den disponibla inkomsten för gruppen från 0 till 400 000 kronor per år. På Y-axeln anges kvinnors andel av mäns inkomster, bubblor som ligger ovanför strecket innebär att kvinnor i genomsnitt har högre inkomster än män i den gruppen. Bubblornas storlek är satt som gruppens storlek i befolkningen. Slutligen är bubblornas färg satt utifrån den arbetsmarknadsstatus de hade i december 2020.

Noterbart är att bubblorna för sysselsatta som förväntat har högst inkomstnivåer, alltså ligger längst till höger i diagrammet. Bubblorna för sysselsatta visar även hur inkomstnivån ökar ju närmare födelseregionen ligger Sverige. En ytterligare generell slutsats är att det finns ett tydligt samband mellan inkomstnivå och inkomstskillnader för de flesta grupper i befolkningen, undantaget studerande.

DIAGRAM 2.21 Kvinnors disponibla inkomst i procent av mäns, genomsnitt disponibel inkomst, storlek och arbetsmarknadsstatus efter inrikes och utrikes födda i åldern 15–74 år, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

3. Inkomstskillnader inom familjer och hushållstyper

Det uppdrag som ligger till grund för rapporten avser jämställdhetsanalyser av löneinkomster och andra inkomster som påverkar individers disponibla inkomster över livet. En individs inkomst är dock ofta en del av en större helhet, hushållets inkomst.

I tidigare kapitel analyserades skillnader mellan kvinnors och mäns individuella inkomster inom och mellan olika grupper i befolkningen, men också för olika grupper på arbetsmarknaden. Individens inkomst kan i varierande omfattning påverkas av beslut som tas med syfte att optimera hushållets totala inkomst.

För att få en bättre förståelse av hur inkomstskillnaderna mellan könen ser ut kompletteras i detta kapitel de tidigare kapitlens resultat med en analys av inkomstskillnaderna på familjenivå.

Utgångspunkten för kapitlet är de jämställdhetsindikatorer som idag publiceras av SCB avseende inkomstskillnader för olika hushållstyper (exempelvis ensamstående utan barn och sammanboende med barn). Därefter kompletteras beskrivningen genom att inkomstskillnaderna inom respektive hushållstyp analyseras.

Olika inkomstmått kommer att analyseras i kapitlet. Den beskrivning av skillnader i disponibel inkomst som ingår i de etablerade jämställdhetsindikatorerna kommer även kompletteras med en analys av skillnader i marknadsinkomster inom familjen. Men i kapitlet redovisas i huvudsak enbart tabeller och diagram över kvinnans andel av mäns disponibla inkomster. Motsvarande tabeller och diagram över kvinnans andel av mäns marknadsinkomster redovisas i appendix B.

Marknadsinkomsterna utgörs av löne- och näringsinkomst samt kapitalinkomst och är som tidigare beskrivits en del av den disponibla inkomsten. Marknadsinkomsterna studeras för att vi ska kunna analysera utfallet av de val familjen gör, exempelvis när det gäller kvinnors och män olika arbetsutbud.

Oberoende av om familjer har gemensam hushållsekonomi eller inte analyseras den individuella inkomsten för att ge en helhetsbild av skillnader mellan kvinnor och män inom familjer. I linje med den övriga redovisningen i rapporten så kommer skillnaden uttryckas som kvinnors andel av mäns inkomster.

Vid analyser av inkomstskillnader på hushållsnivå justeras ofta inkomsterna utifrån hushållets familjesammansättning.³² Det kommer dock inte göras i detta avsnitt då syftet är att jämföra kvinnors och mäns inkomster inom hushållstyperna.

³² För att göra jämförelser av till exempel disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll används ett viktsystem där konsumtionen är relaterad till hushållets sammansättning. För en beskrivning se: https://www.scb.se/contentassets/894d4afa900f4123aece341cd10e59e2/he0110_kd2_2021_jl_230125.pdf

3.1 Disposition av kapitlet

I avsnitt 3.2 presenteras en beskrivning av befintlig jämställdhetsindikator från SCB som belyser kvinnor och mäns disponibla inkomst per hushållstyp. I avsnitt 3.3 kompletteras analysen med inkomstskillnader inom olika familjekonstellationer. Kapitlets sista avsnitt 3.4 är en fördjupning där vi visar hur skillnaderna inom familjen påverkas av några faktorer som ålder, utbildning och om kvinnan är född i Sverige eller inte.

3.2 Befintlig jämställdhetsindikator – kort beskrivning och redovisning

3.2.1 Hushållstyper

SCB:s jämställdhetsstatistik redovisar medianvärden av disponibel inkomst för kvinnor och män som är 20 år och äldre grupperat efter hushållstyp.³³

Individerna är indelade i olika hushållstyper efter två faktorer. Den första är om de är ensam- eller sammanboende. Den andra är huruvida det finns hemmavarande barn under 20 år eller inte. Totalt uppgick populationen till 6 321 000 individer år 2020. Nästan två tredjedelar av de drygt 6,3 miljoner individerna är sammanboende, vilket kan beräknas från tabell 3.1. Ungefär lika många individer har inte hemmavarande barn. Utav dessa fyra hushållstyper är sammanboende utan barn den största enskilda gruppen och utgjorde 36 procent av individpopulationen.

Definition av hushållstyper

Jämställdhetsstatistiken utgår ifrån bostadshushåll och det är SCB:s lägenhetsregister som ligger till grund för den registerbaserade hushållsstatistiken. Hushåll definieras efter individer som är folkbokförda på samma adress, så kallade *bostadshushåll*, per den 31 december respektive år. Det innebär även att vuxna hemmaboende barn ingår bostadshushållet.

Normalt sett när det gäller hushållstyper är det brukligt att redovisa statistiken på ensamboende/stående- samt sammanboende respektive med eller utan barn som är 19 år eller yngre.

Dessutom är det brukligt att särredovisa antalet barn för de ensamboende samt de sammanboende. För de ensamboende gäller grupperna ett samt två eller fler barn, medan för de sammanboende har tre klasser: ett respektive två barn, men även nu tre eller fler barn.

Tabell 3.1 visar antal och hushållstypernas medianinkomst uppdelat efter kön. I samtliga hushållstyper var kvinnors disponibla inkomst, uttryckt som medianvärde, lägre än männens. Hur stora inkomstskillnaderna mellan könen var varierade mellan hushållstyperna. Kvinnors andel av mäns inkomst var lägst inom gruppen sammanboende utan barn, där uppgick andelen till 77,0 procent av mäns medianvärde. Detta kan jämföras med ensamstående med barn där kvinnors andel av mäns inkomster uppgick till 90,5 procent.

Om vi även tar hänsyn till antalet barn inom respektive hushållstyp var andelen lägst bland de sammanboende med tre eller fler barn. Där uppgick andelen till 76,3 procent.

³³ Ekonomisk jämställdhet (scb.se). Där redovisas medianinkomsterna uppdelade på hushållstyper och kön. Åldersavgränsningen är 20 år och äldre. Alla individer som bildar bondehushåll i statistiken inkluderas. Redovisningen bygger på en indelning som gjordes 2010.

TABELL 3.1 Antal individer per hushållstyp och respektive grupps medianinkomst, uppdelat på kvinnor och män, 20 år och äldre, 2020

Hushållstyp	Antal personer i 1 000-tal		Medianinkomst i 1 000-tal kronor		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel (%)
Ensamboende, 20+ år	920	966	240	192	80,0
Ensamstående med barn 0-19 år	77	194	328	297	90,5
1 barn	46	104	302	275	91,1
2 barn	31	90	363	322	88,7
Sammanboende utan barn, 20+ år	1135	1132	278	214	77,0
Sammanboende med barn 0-19 år	954	943	354	276	78,0
1 barn	344	336	329	257	78,1
2 barn	436	435	373	292	78,3
3 barn	173	172	359	274	76,3

Källa: SCB, egna beräkningar

Eftersom åldersfördelningen varierar kraftigt mellan de olika hushållstyperna i tabell 3.1 kan medianvärdet av den disponibla inkomsten vara svårt att tolka. Det gäller framför allt hushållstyper utan hemmavarande barn då dessa kan sägas bestå av två grupper av individer som skiljer sig kraftigt åt. Den ena gruppen utgörs av personer i arbetsför ålder, medan den andra består av personer som lämnat arbetsmarknaden och har pension som sin huvudsakliga inkomstkälla.

Medianvärdet av den disponibla inkomsten beskriver då inte någon av dessa grupper på ett representativt sätt. Värdet blir för lågt för att spegla individer som är i arbetsför ålder, men för högt för de individer som har pensionerat sig. Hushållstyperna med hemmaboende barn ger inte upphov till samma problem eftersom de hushållen befinner sig i en liknande fas i sin livscykel.

3.3 Inkomstskillnader inom familjen

3.3.1 Nytt perspektiv på inkomstskillnader mellan könen

Tidigare har inkomstskillnader mellan könen studerats utifrån ett individuellt perspektiv. Det vill säga medianinkomsten har först beräknats för kvinnor respektive män och sedan har inkomstskillnaden beräknats. Men om skillnader mellan män och kvinnor i olika hushållstyper studeras på gruppnivå går det inte att besvara den grundläggande frågan om hur den ekonomiska jämställdheten inom familjerna ser ut.

Den fortsatta analysen kommer i stället utgå ifrån skillnaden inom familjen eftersom det ofta är där beslut fattas som påverkar individens arbetsutbud. Beräkningen sker i två steg. I ett första steg beräknas inkomstskillnaden inom respektive familj. Utifrån dessa skillnader beräknas sedan olika lägesmått som beskriver könsskillnader inom familjer i respektive hushållstyp.

Det har traditionellt varit kvinnors arbetsutbud som påverkats mest under småbarnsåren och detta förstärks troligen om det finns skillnader mellan föräldrarna i exempelvis utbild-

nings- och lönenivå. När kvinnor får sitt första barn minskar deras inkomster, inte bara under barnets första år utan effekten kvarstår under en längre tid.

En annan aspekt som bör beaktas vid analyser av jämställda familjeinkomster är den sorteringsmekanism som finns i parbildningen. Olika mönster avseende detta kan påverka familjernas inkomstnivå. Ju större skillnaderna är mellan kvinnor och män inom familjen avseende yrkesval, utbildningsnivå och åldersskillnad desto viktigare är det att beakta detta vid en jämförelse av inkomsterna.

Avgränsningar för att göra jämförelser mellan män och kvinnor inom samma familj

Eftersom detta avsnitt fokuserar på inkomstskillnader mellan kvinnor och män inom familjer inkluderar analysen endast familjer som består av en kvinna och en man som är folkbokförda i Sverige på samma adress och är gifta eller lever under äktenskapsliknande förhållanden.^{34, 35} Vidare utgår undersökningspopulationen från de familjer där kvinnan är mellan 20 och 64 år, år 2020, oavsett mannens ålder.

För att analysera de sammanboende paren ur ett jämställdhetsperspektiv kommer kvinnans andel av mannens inkomster inom samma familj att vara utgångspunkten.

En viss andel (6,4 procent) av de familjer som ingår i populationen består av en arbetande kvinna och en man som är pensionär. I dessa familjer blir kvinnans andel av mannens marknadsinkomst extremt hög eller matematiskt odefinierbar. På grund av det senare lägger vi även ett krav på att båda individerna i de ingående familjerna måste ha en marknadsinkomst större än noll.³⁶

3.3.2 Undersökningspopulation

När vi avgränsar populationen enligt ovanstående beskrivning består den av 1 160 000 familjer. I dessa familjer finns 2 320 000 vuxna individer och drygt 1 500 000 hemmavarande barn. I **Tabell 3.3** beskrivs hur familjerna är fördelade med hänsyn till antalet hemmavarande barn. Totalt hade 835 000 av de ingående familjerna minst ett hemmavarande barn.

3.3.3 Marknadsinkomst och disponibel inkomst

Tidigare har vi valt att fokusera på den disponibla inkomsten när vi analyserat kvinnors andel av mäns inkomster. Men när vi nu väljer att analysera familjers jämställdhet är marknadsinkomsten intressant när vi bestämmer den slutgiltiga populationen, då denna bättre speglar individernas arbetsutbud. Vi vill heller inte att redovisningen ska påverkas av en populationsförändring. Det vill säga oavsett om vi analyserar kvinnans andel av mannens marknadsinkomst eller kvinnans andel av mannens disponibla inkomst ska populationen vara densamma. Marknadsinkomsten utgörs av löne- och näringsinkomst samt kapitalinkomst och lämpar sig bäst för att analysera effekterna av de val familjen gör när det gäller exempelvis kvinnors och mäns arbetsutbud.

³⁴ Detta innebär att alla barn som är sammanboende med sina föräldrar exkluderas från populationen.

³⁵ Med hjälp av en familjeställningsvariabel i LISA exkluderas alla hemmaboende barn som är äldre 19 år.

³⁶ Drygt 54 000 familjer exkluderas på grund av detta krav. Om dessa observationer skulle ingå i populationen skulle det redovisade värdet av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst marginellt öka.

När skillnader inom familjerna beskrivs kommer andra beskrivande mått än medelvärdet att användas, exempelvis medianen, percentiler och deciler³⁷. Detta eftersom den underliggande fördelningen av hushåll är skev, vilket gör medelvärdet mindre representativt.

I **tabell 3.2** redovisas genomsnittsålder för de olika hushållstyperna. I samtliga hushållstyper är mannen äldre än kvinnan och det går att se ett samband mellan fler barn i familjen och större åldersdifferens mellan föräldrarna. Även genomsnittsåldern för kvinnor respektive män skiljer sig åt mellan hushållsgrupperna.

TABELL 3.2 Antal individer och deras genomsnittsålder per hushållstyp, uppdelat på kvinnor och män mellan 20 och 64 år, 2020.

Hushållstyp	Antal personer i 1 000-tal		Genomsnittsålder		Ålderskillnad
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män-Kvinnor
Sammanboende utan barn, 20+ år	325	325	57,8	54,6	3,1
Sammanboende med barn 0–19 år	835	835	42,9	40,1	2,8
1 barn	280	280	43,8	41,0	2,8
2 barn	404	404	42,4	39,8	2,6
3 barn	152	152	42,6	39,3	3,3

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Män som är sammanboende kan vara äldre än 64, då kvinnans ålder styr om familjen är inkluderad i populationen.

3.3.4 Kvinnors andel av mäns inkomster inom familjen

Likt tidigare kapitel analyseras även här kvinnans andel av mannens inkomst.³⁸ **Tabell 3.3** visar kvinnors andel av männens marknadsinkomster och andelen av de disponibla inkomsterna. Medianvärdet av marknadsinkomsten i tabell 3.3 är generellt lägre än motsvarande andelar för den disponibla inkomsten. Den hushållstyp som sticker ut mest är sammanboende med tre eller fler barn, där kvinnans medianvärde av mannens marknadsinkomst var 59,3 procent. Det är troligen ett resultat av att kvinnor i denna hushållstyp i allmänhet har ett lägre arbetsutbud. I hushållstypen sammanboende med två barn var motsvarande medianvärde nästan tio procentenheter högre. Genom välfärdspolitiken görs sedan en omfördelning av inkomster och kvinnans andel av mannens disponibla inkomster stiger till cirka 75 procent. Det motsvarar en ökning med drygt 8 procentenheter från kvinnans andel av mannens marknadsinkomster och nästan 15 procentenheter för sammanboende med tre barn. Tendensen är densamma i alla hushållstyper med barn. På grund av att kvinnor oftare har lägre marknadsinkomster, bland annat till följd av att de i högre utsträckning tar hand om det oavlönade hushållsarbetet kopplat till småbarnsåren, får de också i högre utsträckning del av välfärdssystem respektive en lägre andel negativa transfereringar (skatter). På så vis omfördelas ekonomiska resurser till kvinnor vilket resulterar i att deras andel av mäns disponibla inkomster ökar jämfört med andelen av marknadsinkomsterna.

³⁷ Percentiler är värden som delar upp en grupp av ordnade data i etthundra lika delar. Deciler är värden som delar upp en grupp av ordnade data i tio lika delar.

³⁸ Det finns andra mått för att analysera kvinnors ekonomiska jämställdhet inom familjen. Exempelvis är det möjligt att analysera beräkna kvinnans andel av familjen totala inkomster. Per definition erhålls då en andel mellan 0 och 100. Utifrån detta alternativa mått presenteras ett kompletterande diagram till diagram 3.1 i appendix, se diagram B3.1.

TABELL 3.3 Beskrivande mått för kvinnans andel av mannens inkomst, disponibel inkomst, procent, 2020

Hushållstyp	Marknadsinkomst			Disponibel inkomst		
	P10	Median	P90	P10	Median	P90
Sammanboende utan barn, 20+ år	0,8	80,9	723,1	29,6	79,7	148,3
Sammanboende med barn 0–19 år	2,7	65,9	146,8	31,9	75,6	128,6
1 barn	1,9	65,5	156,3	28,2	74,6	132,0
2 barn	7,3	68,4	144,2	34,9	76,8	127,6
3 barn	0,0	59,3	138,6	31,3	74,1	125,3

Källa: SCB, egna beräkningar.

För sammanboende utan barn är skillnaden relativt konstant oavsett om marknadsinkomsten eller den disponibla inkomsten jämförs.

En intressant och utstickande observation är andelen av marknadsinkomsten i den 90:e percentilen (P90). Den visar att i 10 procent av familjerna i hushållstypen sammanboende utan barn har kvinnan 723,1 procent eller mer av mannens marknadsinkomst. Det är troligen ett resultat av att dessa kvinnor fortfarande var fullt etablerade på arbetsmarknaden, medan deras män hade en lägre etableringsgrad.³⁹ I och med att dessa män kompenserar en stor del av de minskade marknadsinkomsterna med pension krymper kvinnans andel av mannens disponibla inkomst till 148,3 procent.

Däremot är förklaringen troligen en annan när det gäller kvinnor som är sammanboende med barn och deras höga P90-andel på 128,6 procent. De hade troligen helt enkelt högre marknadsinkomster än sina respektive partner. En alternativ förklaring är att pappornas arbetsutbud påverkades negativt av att de under året varit föräldralediga med föräldrapeng. De kvinnor som tillhörde denna grupp hade en medianålder är 42 år. Lägesmåten P10 och median tyder på att kvinnans andel av den disponibla inkomsten blir större, än vid en jämförelse med marknadsinkomsten.

3.3.5 Fördelningen av kvinnans andel av mannens inkomst

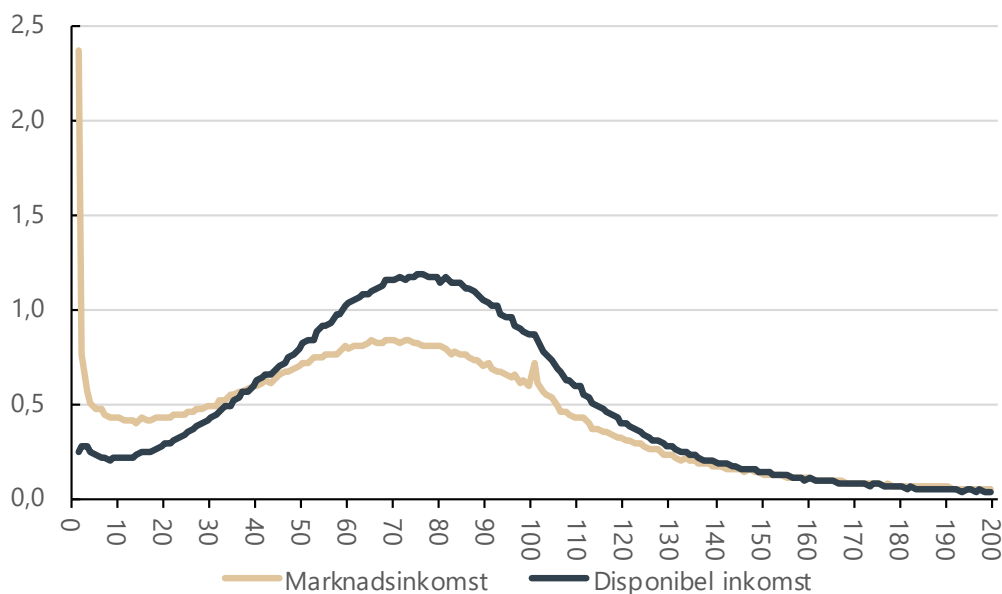
I detta avsnitt illustreras kvinnans andel av mannens inkomst, både när det gäller marknadsinkomst och disponibel inkomst. När det gäller fördelningen⁴⁰ av kvinnans andel av mannens inkomst, oavsett hushållstypstillhörighet, framträder en tydlig bild av hur välfärdssystemet omfördelar resurser i samhället. Övergången från att analysera marknadsinkomsten till att analysera den disponibla inkomsten signalerade tydligt en högre ekonomisk jämställdhet inom familjen. Något som även blir tydligt i **diagram 3.1** är att en hel del kvinnor inom familjer tjänade mer än sin partner – det vill säga till höger om 100 procent i diagrammet. I totalt 27 procent av familjerna hade kvinnorna högre disponibel inkomst än sina män.⁴¹

³⁹ Medianålder för dessa kvinnor är 61 år medan deras män är 5 år äldre (medianvärdet på åldersdifferensen).

⁴⁰ För att få ett pedagogiskt bättre diagram har båda "svansarna" i fördelningarna exkluderats. Det innebär att andelar som är noll eller lägre respektive 200 procent eller högre är exkluderade.

⁴¹ Motsvarande andel om man analyserar marknadsinkomsterna var 28 procent. Dock är det ett svårtolkat värde i och med att marknadsinkomsterna till skillnad från de disponibla inkomsterna är starkt korrelerade med ålder, framförallt i de äldre då många slutar att arbeta. Se diagram 2.13 vilket illustrerar detta.

DIAGRAM 3.1 Andelen familjer efter kvinnans andel av mannens inkomst, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: observationerna som är noll respektive 200 procent eller högre är exkluderade.

3.3.6 Familjers totala disponibla inkomst

Familjers ekonomiska förutsättningar, det vill säga totala inkomster, påverkar i olika grad flera av familjens ekonomiska beslut. Exempelvis har familjer olika ekonomiska förutsättningar att låta någon av föräldrarna arbeta deltid under småbarnsåren. De ekonomiska förutsättningarna är också en av faktorerna som påverkar vem av föräldrarna som är hemma med sjukt barn. Nästa steg i analysen är att beräkna medianvärdet av familjernas totala disponibla inkomster per decil⁴².

Därefter beräknas kvinnors andel av mäns disponibla inkomst i respektive decil. Tanken är att jämföra medianvärden mellan decilerna inom samma hushållstyp inte att jämföra olika hushållstyper med varandra. Även om de olika hushållstyperna har olika försörjningsbördor är det intressant att se nivån av den rena disponibla inkomsten.

Tabell 3.4 visar medianvärdet av familjers disponibla inkomster i respektive decil uppdelat efter hushållstyper. Det är stora kontraster i inkomstnivåerna mellan decilgrupperna i ändarna av fördelningen (alltså mellan decil 10 och decil 1). Exempelvis hade sammanboende utan barn i decil 10 hela 4,1 gånger högre disponibel inkomst än medianfamiljen i decil 1. Motsvarande kvot för sammanboende med barn var 3,7 gånger. Den hushållstyp av sammanboende med barn som hade störst spridning var sammanboende med tre eller fler barn där motsvarande kvot var 3,8. Noterbart i tabell 3.4 är att hushållstypen sammanboende med två barn hade de högsta medianvärdena i alla decilgrupper, även jämfört med sammanboende utan barn.

⁴² Deciler är värden som delar upp en grupp av ordnade data i tio lika delar.

TABELL 3.4 Medianvärdet för familjernas totala disponibla inkomster per decil, tusentals kronor, 2020

Hushållstyp	Decil 1	Decil 2	Decil 3	Decil 4	Decil 5	Decil 6	Decil 7	Decil 8	Decil 9	Decil 10
Utan barn	313	434	503	554	601	650	705	778	897	1 286
Med barn	348	463	529	581	630	681	741	818	940	1 283
1 barn	320	432	495	545	591	639	696	770	885	1 209
2 barn	375	493	556	606	654	705	765	843	966	1 311
3 barn	346	455	529	586	637	689	751	830	959	1 329

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Motsvarande tabell över marknadsinkomster finns i appendix, se tabell A3.1.

Tabell 3.5 beskriver medianvärdet av kvinnors andel av mäns disponibla inkomster i respektive decil. Av resultaten i tabell 3.5 framträder en tydlig bild av att kvinnans andel av mannens disponibla inkomster var låga i de lägre decilerna för att sedan öka från decil 4–5 och i decil 10 återigen bli lägre. För sammanboende utan barn blir andelen stabil redan i decil 3 och ligger fram till decil 9 i princip konstant över sammanboende med barn. De låga disponibla inkomsterna i exempelvis decil 1 är troligen ett resultat av att någon av individerna i dessa familjer hade en låg etableringsgrad på arbetsmarknaden. Den låga nivån kan vara tillfällig, eventuellt kopplad till att någon av föräldrarna var föräldraledig eller till en sjukdomsperiod. Utifrån registerdata är det mycket svårt att besvara om det är frågan om frivillig eller ofrivillig låg etablering på arbetsmarknaden. Dock finns det en avvikelse bland andelarna som utmärker sig. Det är kvinnans andel av mannens disponibla inkomst i decil 1 för hushållstypen 3 barn eller fler som låg på 83,9 procent.

TABELL 3.5 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst i respektive decil av familjens totala disponibla inkomster, procent, 2020

Hushållstyp	Decil 1	Decil 2	Decil 3	Decil 4	Decil 5	Decil 6	Decil 7	Decil 8	Decil 9	Decil 10
Utan barn	65,6	79,4	85,1	85,2	84,7	83,2	81,7	82,3	81,1	66,5
Med barn	66,9	64,1	73,6	77,8	79,0	79,1	79,6	81,7	81,9	66,2
1 barn	59,3	61,0	70,1	76,1	78,8	79,0	78,8	80,7	81,2	67,0
2 barn	63,3	68,4	76,7	78,9	79,6	79,5	80,4	83,2	82,1	65,7
3 barn	83,9	65,7	69,2	75,5	77,9	78,6	78,4	80,6	81,5	64,5

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Motsvarande tabell över marknadsinkomster finns i appendix, se tabell A3.2.

3.4 Fördjupning – faktorer som påverkar inkomstskillnaderna inom familjen

Vi kan naturligtvis inte förklara varför kvinnorna valt sin partner eller vice versa. Däremot kan vi studera parens eventuella demografiska skillnader i termer av ålder- och utbildningsnivå. Tidigare har vi utifrån en deskriptiv ansats försökt beskriva hur kvinnans andel av mannens disponibla inkomst varierar mellan de olika hushållstyperna. Nästa steg i analysen är att försöka visa hur kvinnans andel av mannens disponibla inkomster ändras över hennes livscykel, hennes utbildningsnivå liksom även efter hennes partners utbildningsnivå.

3.4.1 Åldersskillnad inom familjen

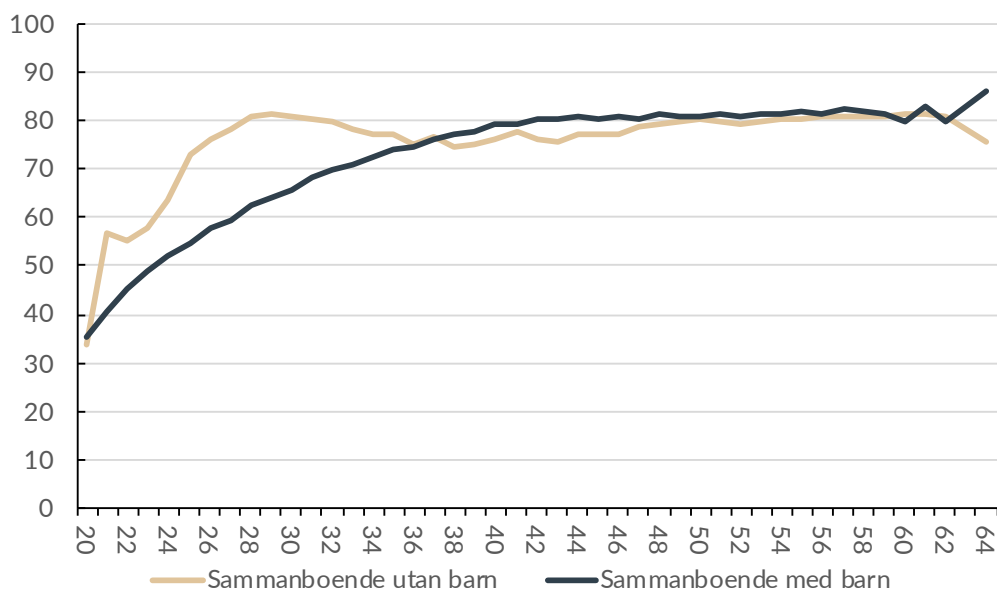
När vi studerar den genomsnittliga åldersskillnaden mellan kvinnor och män pekar resultaten på att ju högre utbildningsnivå kvinnan hade desto mindre var parens åldersskillnad. Den genomsnittliga åldersskillnaden mellan sammanboende kvinnor och män var 2,7 år, det vill säga att kvinnan var generellt yngre än mannen. För kvinnor med eftergymnasial utbildning eller gymnasial utbildning var åldersskillnaden något mindre, 2,5 år. Åldersskillnaden var störst, 4,1 år, för par där kvinnan hade en förgymnasial utbildningsnivå.

3.4.2 Kvinnans ålder

Nästa steg är att vi studerar alla sammanboende kvinnor i åldersspannet mellan 20 och 64 år och låter kvinnor med samma demografiska bakgrund bilda grupper utifrån hushållstyp. I detta fall sammanboende med respektive utan barn, samt efter hur många hemmavarande barn som fanns i familjen.

Diagram 3.2 visar kvinnans andel av mannens disponibla inkomst efter kvinnans ålder. Av resultatet i diagram 3.2 framgår det att sammanboende kvinnor utan barn hade en högre andel av mäns disponibla inkomst än gruppen kvinnor med barn fram till 35-års ålder. Efter 35-årsåldern blir förhållandet omvänt, kvinnor som är sammanboende med barn hade en andel som var högre än gruppen sammanboende kvinnor utan barn. Från och med 42 års ålder var andelen stabil kring 80 procent. För kvinnor utan barn var andelen marginellt lägre. En trolig förklaring till resultatet är att kvinnor med barn påverkas ekonomiskt negativt genom att de i högre utsträckning är föräldralediga och ansvarar för vårdnaden av sjukt barn vilket kan ge upphov till långvariga effekter på deras inkomster, se också inledningen av avsnitt 3.3).

DIAGRAM 3.2 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst efter kvinnans ålder och om barn finns i familjen eller inte, procent, 2020

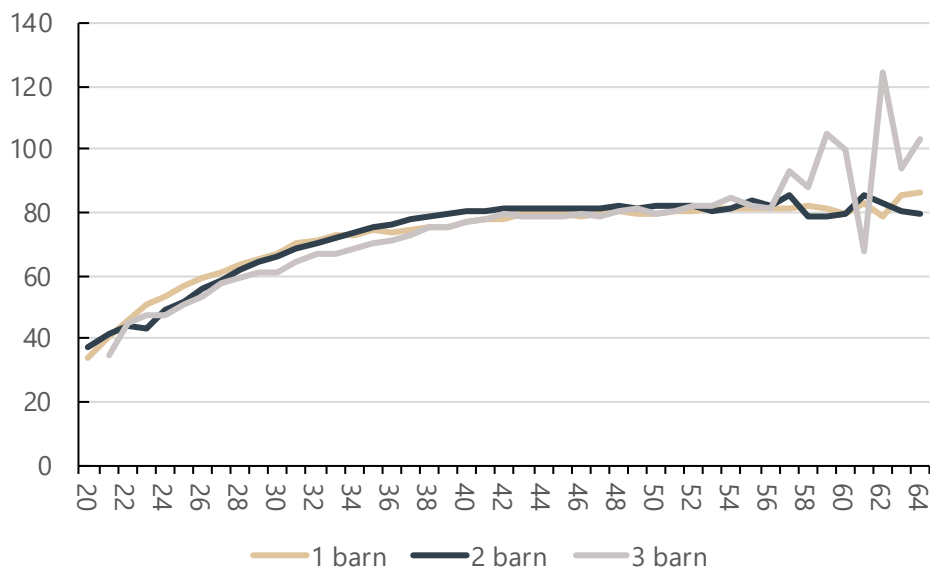

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Motsvarande diagram över marknadsinkomster finns i appendix, se diagram B3.2.

I **diagram 3.3** ses en liknande redovisning som i diagram 3.2 men grupperat efter antal barn. Som framgår av resultaten i diagram 3.3 ses endast marginella skillnader mellan dessa hushållstyper. Kvinnor med 1 barn hade mellan 21 och 33 år en marginellt högre inkomstandel än de två övriga hushållstyperna. Resultatet pekar mot tolkningen att kvinnans arbetsutbud blir lägre ju fler barn hon har. Efter 33 års ålder var jämlikheten mellan kvinnors och mäns disponibla inkomster marginellt högst i familjer med två barn. Det är även i dessa hushåll som den totala disponibla inkomsten var högst. Kurvorna följer en relativt stabil utveckling fram till 57 års ålder, därefter tenderar utvecklingen att vara svajig. Noterbart är ändå utvecklingen för trebarnsfamiljerna vars andel ökade kraftigare än övriga barnfamiljer.

DIAGRAM 3.3 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst uppdelat efter kvinnans ålder och antal barn, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar

Anm: Observationen för kvinnor i åldern 20 år med 3 barn är exkluderad då medianvärdet bedöms vara en outlier på grund av ett fåtal observationer.

Anm: Motsvarande diagram över marknadsinkomster finns i appendix, se diagram B3.3.

3.4.3 Kvinnans utbildningsnivå

Nivån på lönen beror till stor del på yrke och erfarenhet medan löneinkomsten även beror på arbetsutbudet, antalet timmar. En av de enskilt starkaste faktorerna som påverkar lön/löneinkomster är individens utbildningsnivå. Det innebär att i många yrken finns en utbildningspremie som är kopplad till individens utbildningsnivå. I **tabell 3.6** visas kvinnans andel av mannens disponibla inkomst uppdelat efter hushållstyp och utbildningsnivå.

I tabell 3.6 ses ett positivt samband mellan kvinnans andel av mannens disponibla inkomst och hennes utbildningsnivå. I alla hushållstyper ökar andelen med nästan 10 procentenheter för varje utbildningsnivå, vilket gör att det är 20 procentenheters större ekonomisk jämställdhet i familjer där kvinnan har en eftergymnasial utbildning än i familjer där kvinnan har en förgymnasial utbildningsnivå.

TABELL 3.6 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst uppdelat efter kvinnans utbildningsnivå, procent, 2020

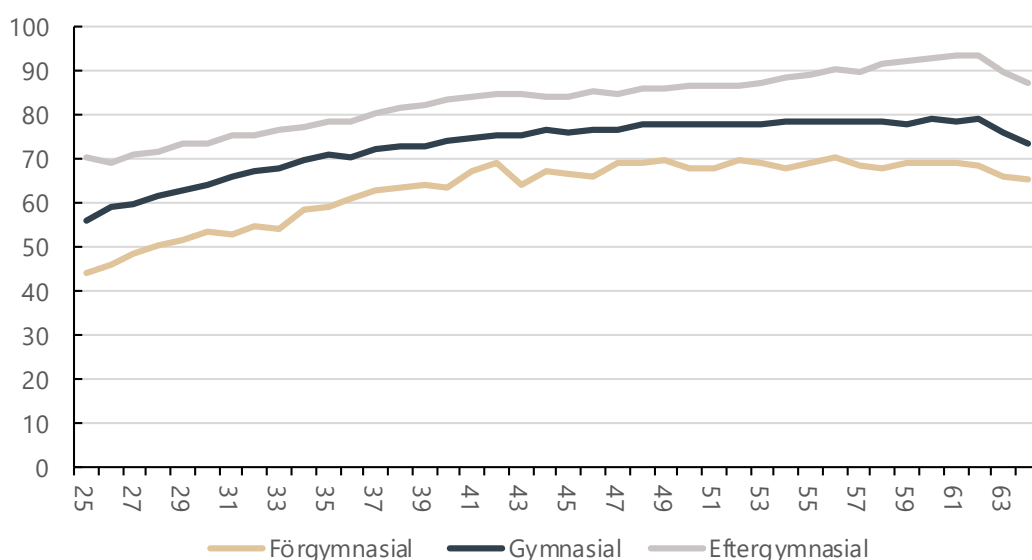
Hushållstyp	Disponibel inkomst		
	Förgymn	Gymn	Eftergymn
Sammanboende utan barn, 20+ år	66,7	77,5	89,0
Sammanboende med barn 0–19 år	60,0	71,9	81,6
1 barn	58,9	71,6	80,7
2 barn	61,3	72,3	82,5
3 barn	59,6	71,2	80,3

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Motsvarande tabell över marknadsinkomster finns i appendix, se tabell B3.3.

I nästa steg inkluderas även en stor del av kvinnans livscykel, nämligen i åldersspannet 25–64 år, i redovisningen över hur utbildningsnivån påverkar kvinnans andel av mannens disponibla inkomst. I **diagram 3.4** ses tydligt att oavsett kvinnans ålder ökar andelen med högre utbildningsnivå. Det är stora och relativt stabila nivåskillnader i andel mellan utbildningsnivåerna. Det var ungefär 10 procentenheters skillnad över hela livscykeln mellan gymnasial utbildning och förgymnasial utbildning medan skillnaden var i genomsnitt dubbelt så stor, 20 procentenheters, mellan eftergymnasial och förgymnasial utbildning.

DIAGRAM 3.4 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst uppdelat efter kvinnans ålder och utbildningsnivå, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Observationerna för kvinnor i åldrarna under 25 år är exkluderad då medianvärdet bedöms vara outliers på grund av ett fåtal observationer i respektive kategori.

Anm: Motsvarande diagram över marknadsinkomster finns i appendix, se diagram B3.4.

3.4.4 Mannens utbildningsnivå

En familj strävar ofta efter att maximera hushållsinkomsterna. Ibland uppstår det då en målkonflikt mellan den politiska ambitionen om ekonomiskt jämställda familjer och denna strävan. Vid köksbordet, när det ska beslutas exempelvis om vem som ska vara hemma med sjukt barn är det kortsiktigt ofta mest gynnsamt att låta personen med lägst lön vara hemma. Resonemanget pekar på behovet av att titta på hur utbildningsnivåerna skiljer sig inom familjen.

Tabell 3.7 visar sammansättningen av familjerna utifrån kvinnans utbildningsnivå samt om mannens utbildningsnivå är lägre, densamma eller högre än hennes utbildningsnivå, det vill säga mannens relativa utbildningsnivå. Observera att i tabell 3.7 och 3.8 är kvinnor grupperade efter utbildningsnivå i tre grupper. Jämförelsen mellan mannen och kvinnans utbildningsnivå är dock gjord på en finare indelning av utbildningsklassificeringen som innehåller sju nivåer.

Av tabell 3.7 framgår det att den vanligaste familjekonstellationen, 102 000 familjer, var att kvinnan hade en eftergymnasial utbildningsnivå och att mannens utbildningsnivå var lägre samt att de hade två hemmavarande barn som var 19 år eller yngre. Den näst vanligaste konstellationen var att både kvinnan och mannen hade samma nivå av eftergymnasial utbildning samt att de hade två hemmavarande barn som 19 år eller yngre.

TABELL 3.7 Antal par i respektive familjekonstellation, uppdelat efter kvinnans och mannens utbildningsnivå inom familjen, 2020

Mannens utbildningsnivå i förhållande till kvinnans	Kvinnans utbildningsnivå	Antal barn			
		0	1	2	3+
Högre	Förgymnasial	19 000	13 000	14 000	11 000
	Gymnasial	55 000	42 000	53 000	19 000
	Eftergymnasial	3 000	3 000	6 000	2 000
Samma	Förgymnasial	7 000	3 000	4 000	4 000
	Gymnasial	71 000	53 000	69 000	24 000
	Eftergymnasial	32 000	49 000	92 000	31 000
Lägre	Förgymnasial	1 000	1 000	1 000	1 000
	Gymnasial	83 000	53 000	64 000	25 000
	Eftergymnasial	53 000	63 000	102 000	32 000

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Motsvarande tabell över marknadsinkomster finns i appendix, se tabell B3.4.

I **tabell 3.8** visas kvinnans andel av mannens disponibla inkomst utifrån kvinnans utbildningsnivå jämfört med om mannens utbildningsnivå är lägre, densamma eller högre. Generellt minskar kvinnans andel av mannens disponibla inkomst med lägre utbildningsnivå, lägre utbildningsnivå än mannens samt med fler hemmavarande barn.

TABELL 3.8 Kvinnans andel av mannens disponibla inkomst inom familjen uppdelat efter kvinnans utbildningsnivå och hennes relativa utbildningsnivå, medianvärde, procent, 2020

Mannens utbildningsnivå i förhållande till kvinnans	Kvinnans utbildningsnivå	Antal barn			
		0	1	2	3+
Högre	Förgymnasial	64,9	58,1	61,1	58,4
	Gymnasial	68,5	66,1	67,5	66,6
	Eftergymnasial	68,0	68,6	73,1	71,4
Samma	Förgymnasial	71,0	62,9	62,2	61,9
	Gymnasial	77,9	71,0	72,0	71,2
	Eftergymnasial	83,2	77,2	79,6	77,3
Lägre	Förgymnasial	75,5	54,7	59,3	63,3
	Gymnasial	82,8	76,5	76,6	74,6
	Eftergymnasial	94,1	84,3	85,6	83,8

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Motsvarande tabell över marknadsinkomster finns i appendix, se tabell B3.4.

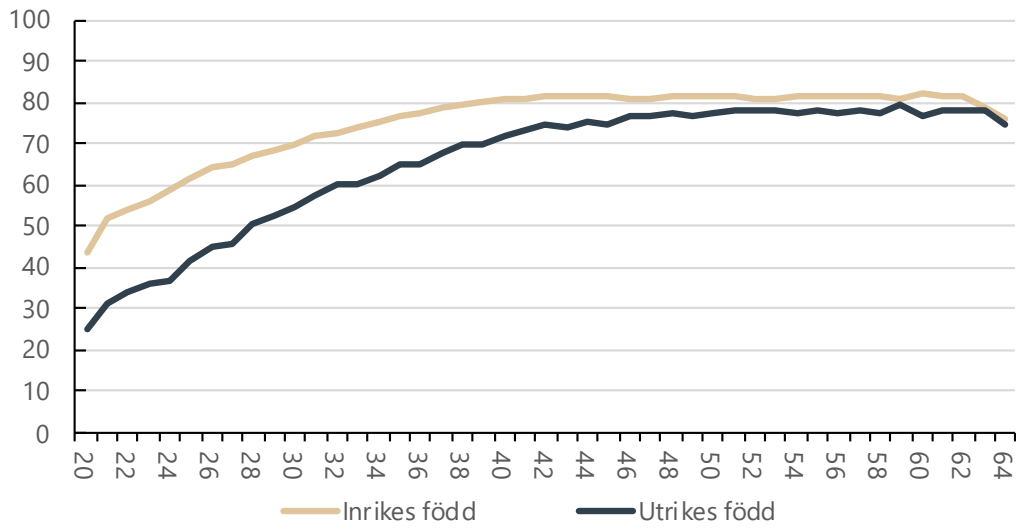
3.4.5 Inrikes eller utrikes född kvinna

Ungefär en fjärdedel av den arbetsföra befolkningen (20–64 år) är utrikesfödd. Det är en grupp som har lägre sysselsättningsgrad på arbetsmarknaden än inrikes födda. Nästa steg i analysen är att särredovisa inrikes födda respektive utrikes födda kvinnors andel av deras mäns disponibla inkomster. Vi gör här ingen skillnad på om mannen är inrikes eller utrikes född, det är kvinnans ursprung som styr indelningen.

Diagram 3.5 visar kvinnans andel av mannens disponibla inkomst uppdelat efter om kvinnan är inrikes eller utrikes född. Resultaten i diagram 3.5 visar på skillnader i kvinnans andel mellan inrikes och utrikes födda kvinnor i de yngre åldrarna. Gapet minskar med stigande ålder och strax efter 50-årsåldern blir gapet mellan inrikes och utrikes födda i princip konstant runt 3–4 procentenheter, förutom de två sista åren. Det kan vara ett resultat av att sysselsättningsgraden för utrikesfödda kvinnor ökar ju äldre de blir samt att de hunnit vistats längre tid i Sverige.

Skillnaden mellan inrikes och utrikes födda kvinnor i diagram 3.5 kan jämföras med de resultat som beskrivs i kapitel 2.7, där det konstaterades att inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män var större bland inrikes födda. Jämför man istället män och kvinnor inom samma familj gäller alltså det omvända, att skillnaderna är större bland utrikes födda kvinnor. Dock bör det noteras att det endast är huruvida kvinnan är inrikes eller utrikes född som återspeglas i diagram 3.5, mannen kan alltså vara antingen utrikes eller inrikes född.

DIAGRAM 3.5 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst uppdelat efter om kvinnans är inrikes respektive utrikes född samt hennes ålder, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar.

Anm: Motsvarande tabell över marknadsinkomster finns i appendix, se tabell B3.5.

Appendix A

A1. Befolkningens Arbetsmarknadsstatus (BAS) – beskrivning

Bakgrund

BAS, Befolkningens arbetsmarknadsstatus är en statistikprodukt där befolkningen delas in i sex olika kategorier utifrån deras position på arbetsmarknaden (sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionär, sjuk och övrig). Syftet med produkten är att med hjälp av administrativa data beskriva arbetsmarknadsläget samt utvecklingen över tid. BAS redovisar statistik för den folkbokförda befolkningen i åldern 15 till 74 år per månad, kvartal och år.

Efter ett omfattande utvecklingsarbete publicerades statistik från BAS för första gången den 31 maj 2022, då med preliminär statistik avseende januari 2020 till mars 2022. Statistiken redovisas för månad, kvartal och år. I dagsläget är BAS enligt SCB så kallad *statistik under uppbyggnad*, men den planeras att redovisas som officiell statistik på sikt.

För att hålla en hög aktualitet redovisas BAS både som preliminär och slutlig statistik. Det innebär att de administrativa data som finns tillgängliga i anslutning till referensmånaden används för att skapa den preliminära versionen. För att skapa den slutliga versionen kompletteras sedan den preliminära versionen med uppdaterad information. Det finns idag ingen uppgift om storlek eller riktning på de revideringar av den preliminära statistiken som kommer ske när den slutliga statistiken tas fram för 2020.

I denna rapport används den preliminära versionen av BAS 2020. Sannolikt kommer den slutliga versionen inte innebära några större förändringar av rapportens slutsatser, men mindre skillnader kan uppstå mot publicerad statistik i efterhand. I framtiden, när slutlig statistik från SCB finns tillgänglig, bör den slutliga statistiken användas.

Klassificering av arbetsmarknadsstatus

Till grund för klassificeringen i BAS används uppgifter som är inhämtade av SCB från Arbetsförmedlingen, Skatteverket, Bolagsverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, men även från andra myndigheter såsom Socialstyrelsen och CSN. Se faktaruta nedan för en mer ingående beskrivning.

Klassificeringen av arbetsmarknadsstatus i BAS

Den huvudsakliga målvariabeln i BAS är arbetsmarknadsstatus som anger om en person är *sysselsatt*, *arbetslös*, *studerande*, *pensionär* eller *sjuk*. Personer som inte kan placeras i någon av dessa grupper samlas i gruppen *övriga*. Målvariabeln definieras utifrån tidsperioden månad vilket till exempel innebär att gruppen *sysselsatta* innehåller de personer som någon gång under månaden har varit sysselsatta.

Arbetsmarknadsstatus i BAS är i grunden ett försök att återskapa den indelning av befolkningen som görs i Arbetskraftsundersökningarna (AKU), arbetskraftsstatus, fast med administrativa data. Klassificeringen av arbetsmarknadsstatus är hierarkisk vilket innebär att varje person endast kan erhålla en arbetsmarknadsstatus per månad. Indelningen sker sekventiellt och den första nivån är kategorin *sysselsatt*.

Nedan görs en beskrivning av klassificeringen, för mer information se SCB:s dokumentation⁴³.

Sysselsatta

En person klassificeras som *sysselsatt* om minst ett av följande kriterier är uppfyllda:

- Har under månaden fått en utbetalning av ersättning för arbete som är underlag för arbetsgivaravgifter enligt Skatteverkets arbetsgivardeklaration på individnivå (AGI).
- Bedöms under månaden driva ett verksamt företag som enskild näringsidkare, handels- eller kommanditbolagsdelägare. Bedömningen om en egenföretagare anses vara verksam eller inte baseras på information från Skatteverket och aktivitetsstatus från SCB:s Företagsregister.
- har under minst en av de elva månader som föregår referensmånaden fått utbetalning av ersättning för arbete som är underlag för arbetsgivaravgifter enligt AGI. Dessutom har fått utbetald ersättning från Försäkringskassan under samtliga efterföljande månader fram till och med referensmånaden.

Arbetslösa

En person klassificeras som *arbetslös* om den inte definierats som *sysselsatt* och varit inskriven som arbetslös hos Arbetsförmedlingen som öppet arbetslös eller sökande i program med aktivitetsstöd någon gång under månaden. Arbetsmarknadsstatusen *arbetslös* erhålls dessutom endast om personen är i åldern 16–64 år per den sista dagen i månaden.

Studerande

En person klassificeras som *studerande* om den inte klassificerats som varken *sysselsatt* eller *arbetslös* och samtidigt uppfyller något av följande:

- har under månaden fått utbetalning från Centrala studiestödsnämnden av typen studiestöd, studiehjälp eller studiestartsstöd eller utbetald aktivitetsersättning från Försäkringskassan för förlängd skolgång.
- är 15 år eller i flertalet fall 16 år per den sista dagen i månaden.

Pensionär

En person som klassificeras som *pensionär* har inte klassificerats som *sysselsatt*, *arbetslös* eller *studerande* enligt ovan och har under månaden enligt uppgift från Pensionsmyndigheten fått utbetalning av typen inkomstpension, tilläggspension, garantipension, premiepension, bostadstillägg till pensionärer eller äldreförsörjningsstöd.

⁴³ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/befolkningens-arbetsmarknadsstatus/>

Klassificeringen av arbetsmarknadsstatus i BAS *forts.*

Sjuk

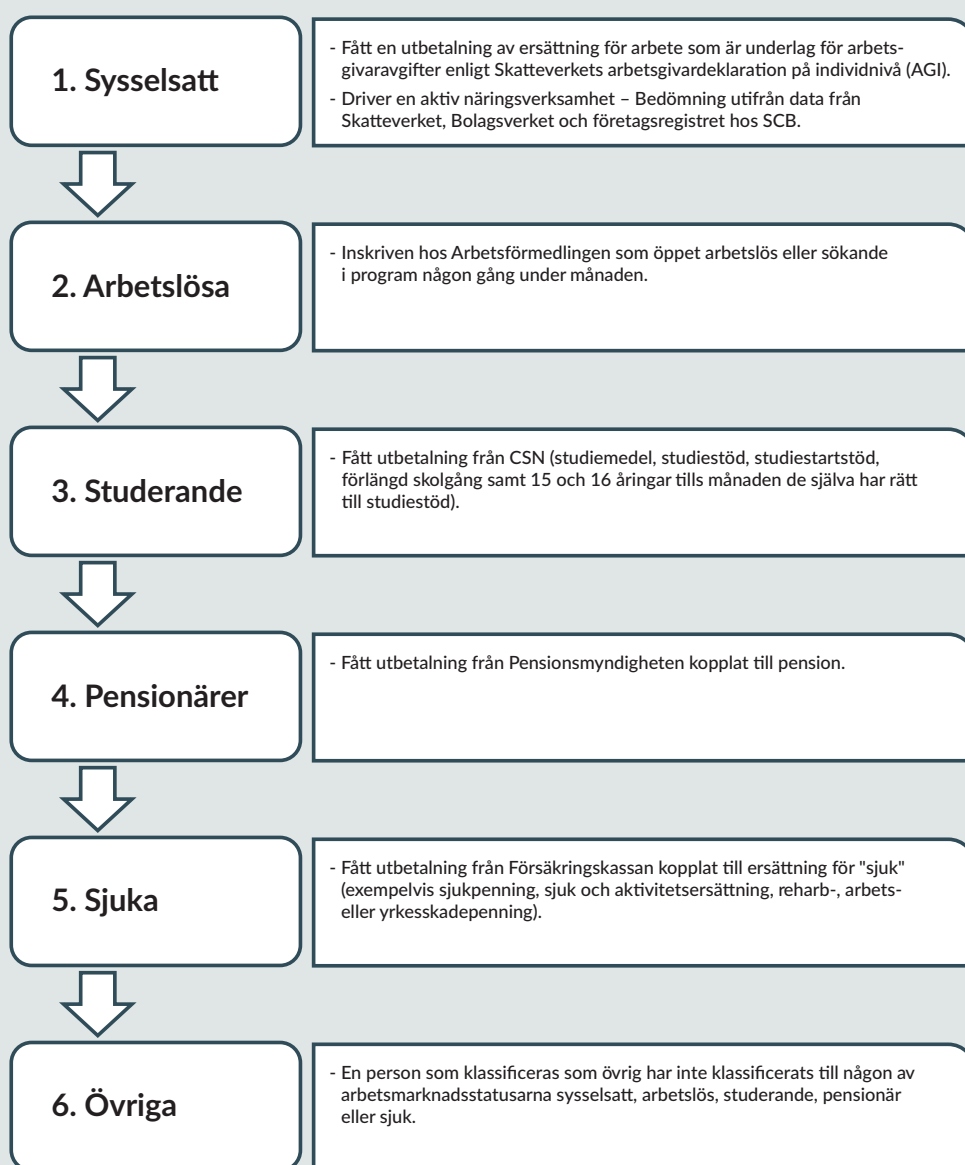
En person som klassificeras som sjuk har inte klassificerats i någon av ovanstående grupper **och** har under månaden fått utbetald ersättning från Försäkringskassan av typen sjukersättning, aktivitetsersättning (förutom för förlängd skolgång), sjukpenning, rehabiliteringspenning, arbets- eller yrkesskadesjukpenning, smittbärrpenning eller ersättning till riskgrupp.

Övrig

En person som klassificeras som övrig har inte klassificerats till någon av arbetsmarknadsstatusarna sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionär eller sjuk.

I **figur 2.1** nedan illustreras hur arbetsmarknadsstatus i BAS klassificeras enligt den sekventiellt hierarkiska indelningen.

Figur 2.1. Klassificeringen av arbetsmarknadsstatus

Källa: SCB

Matchning mellan Inkomst- och Taxeringsregistret och BAS

I denna rapport kommer vi använda oss av BAS för att dela in befolkningen efter arbetsmarknadsstatus. Vi utgår från en helårspopulation i Inkomst- och Taxeringsregistret, vilket innebär att de personer som ingår är folkbokförda i Sverige både december 2020 och december 2019. Denna avgränsning görs för att inte personer som endast varit folkbokförda delar av året ska snedvridera skattningarna.

Uppgifterna från BAS avser december 2020 och avser i första hand den population som redovisas av SCB i publicerad statistik från BAS, det vill säga befolkningen 15–74 år. I rapporten kommer dock även skattningar för den äldre delen av befolkningen utan någon övre åldersavgränsning att redovisas för att kunna ge en bild av inkomstskillnader bland äldre och pensionärer, se fördjupningsavsnittet om ålder.

Det bör noteras att uppgifterna alltså speglar arbetsmarknadsstatus för december 2020 och inkomster från hela 2020. Det innebär att individer som har haft varierande arbetsmarknadsstatus under året kan komma att ha ett antal olika typer av inkomster. Till exempel kan en individ som klassades som arbetslös i december 2020 ha löneinkomster som härrör från andra månader under året då de varit sysselsatta.

För att belysa hur individer med varierande status påverkar skattningarna kommer vi även skapa grupper utifrån förekomst av olika inkomstslag. Till exempel inkomstskillnader bland arbetslösa utan någon löneinkomst under året, eller sysselsatta utan några studiemedel. Se faktarutan om Personer med olika status under året nedan.

A2. Beskrivning av vidare indelningar av grupper i BAS

Vid framställningen av denna rapport har information från andra källor än de huvudsakliga, alltså produkterna BAS och IoT, kopplats på materialet. Det rör sig om information från register som finns hos SCB, exempelvis SCB:s allmänna företagsregister SCB:s Företagsdatabas (FDB) och SCB:s Yrkesregister. Utifrån den sammantagna informationen går det att dela upp gruppen sysselsatta i ett ytterligare antal undergrupper och att beskriva inkomstskillnader mellan kvinnor och män även i dessa

Klassning av anställda och företagare

Som beskrivits ovan klassas personer enligt BAS som sysselsatta av två huvudsakliga anledningar. För den största gruppen på grund av att det för individen finns en inrapporterad arbetsgivardeklaration (AGI-uppgift) för den aktuella referensmånaden (i detta fall december 2020), dessa blir normalt sett klassade som anställda. Merparten av de resterande sysselsatta blir klassade som sysselsatta genom att de bedöms driva ett aktivt företag under månaden.

Värt att notera är att personer både kan ha en AGI-uppgift samt driva företag under den aktuella månaden. I dessa fall, då personen alltså både är verksam både som företagare och anställd, klassificeras individen enligt den del som genererar störst inkomst.

Vidare så kan företagen delas in i två undergrupper utifrån om de bedriver sin verksamhet i form av aktieföretag eller inte. Denna klassning görs med hjälp av information om juridisk form som hämtats från SCB:s Företagsdatabas (FDB). I registret finns olika företagsformer registrerade (exempelvis Enskild näringsverksamhet, handels-/kommanditbolag och Aktieföretag). Med hjälp av variabeln juridisk form går det att dela upp de individer som bedöms vara företagare i AB ägare respektive Ej AB ägare.

Anställda efter sektor

Utifrån information från olika källor går det även att dela in gruppen anställda efter vilken sektor de är anställda i samt dela upp gruppen anställda inom privat sektor efter personalkategori. Med variabeln sektorkod hämtad från SCB:s Företagsdatabas (FDB), går det att dela in de sysselsatta efter vilken sektor de är anställd inom (privat sektor, kommuner, regioner, staten). Utifrån information från SCB:s Yrkesregister går det även att dela upp de anställda i privat sektor efter personalkategori (arbetare respektive tjänstemän).⁴⁴

Uppdelningen efter personalkategori (arbetare respektive tjänstemän) följer den som görs i Medlingsinstitutets lönestrukturstatistik för privat sektor. Personalkategori definieras efter fackligt löneavtalsområde. Anställda inom LO-förbundens löneavtalsområde klassas som arbetare och övriga anställda ska klassas som tjänstemän. Från och med 2014 års undersökning klassificeras personalkategori (arbetare/tjänstemän) utifrån vilken yrkeskod som den anställda har.

⁴⁴ Yrkesregistret är ett register på individnivå som ger årlig information om den arbetande befolkningens yrkesfördelning. Registret bygger på yrkesuppgifter från ett tjugotal olika källor, varav de viktigaste är lönestrukturstatistiken, arbetsgivarorganisationer samt yrkesenkät till arbetsgivare.

A3. Beskrivning av personer med olika status under året

FAKTARUTA – Personer med olika status under året

I rapporten så redovisas befolkningen uppdelad efter den arbetsmarknadsstatus de hade i **december 2020**. För vissa personer kommer denna klassificering vara mer representativ för året än för andra, beroende på om deras status varierat under året eller inte.

I och med att inkomstuppgifterna avser hela 2020 så finns det möjlighet att undersöka närmare hur skattningarna påverkas av de personer som inte har samma status under hela året.

I tabellen nedan redovisas resultaten av denna analys. För varje statusgrupp i BAS har kontroller gjorts för förekomsten av inkomstslag som indikerar varierande status. Till exempel har gruppen helårsarbetslösa skapats utifrån om arbetsinkomster förekommit under året eller inte.

Totalt sett kan drygt 80 procent av individerna antas ha haft samma arbetsmarknadsstatus under året utifrån vilka inkomster de haft. Resultaten visar dock att det är relativt stora skillnader mellan de olika statusgrupperna.

Bland sysselsatta var det cirka 95 procent som hade haft samma status över hela året. Bland arbetslösa och studerande var andelen cirka 30 procent (bland studerande ska man dock hålla i åtanke att sommarperioden innebär att få studerande kan förväntas klassificeras som studerande hela året).

Jämför man män och kvinnor var skillnaderna generellt sett relativt små, med visst undantag för gruppen övriga. En förklaring till det är att gruppens sammansättning skiljer sig kraftigt åt mellan inrikes och utrikes födda, se avsnittet om inkomstskillnader i olika demografiska grupper nedan.

Om kvinnors och mäns disponibla inkomst jämförs endast inom gruppen som har haft samma status under hela året blir skillnaden mot utfallet med decembers klassning mycket liten. För 2020 blev kvinnors andel av mäns inkomster 0,2 procentenheter högre.

Tabell 2.2. Andelen av personer i en viss status december 2020 som kan antas ha samma status under hela året, befolkningen 15–74 år

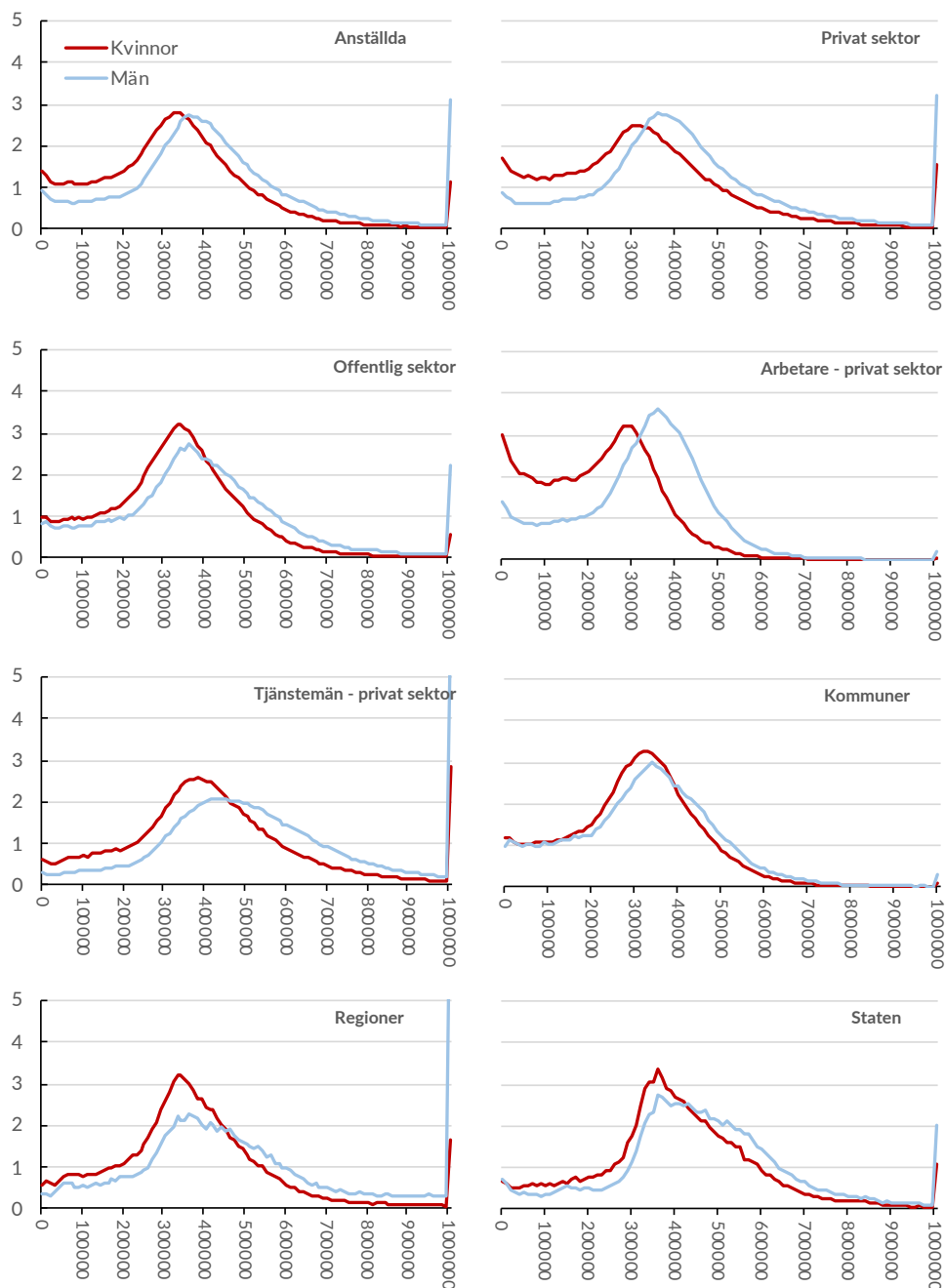
	Andel, procent		
	Båda könen	Män	Kvinnor
Sysselsatta	95	95	95
Arbetslösa	31	29	33
Studerande	29	31	28
Pensionärer	78	76	80
Sjuka	81	82	79
Övriga	47	43	51
Befolkningen	81	81	82

Källa: Bearbetning av BAS (SCB)

A4. Fördelningar av löneinkomster för anställda

I diagrammen nedan framgår att kvinnors fördelning av löneinkomster ligger till vänster av mäns för anställda som helhet, en effekt av skillnader både i antalet arbetade timmar och lön. Även de sektorsvisa fördelningarna uppvisar detta mönster, även om fördelningarnas utseende och position varierar. Tydligt är även att det är fler löntagare med högre löneinkomster bland anställda tjänstemän inom privat sektor, regionerna och staten.

DIAGRAM 2.12 Män och kvinnors löneinkomst uppdelat, totalt samt efter sektor, anställda 15-74 år, 2020

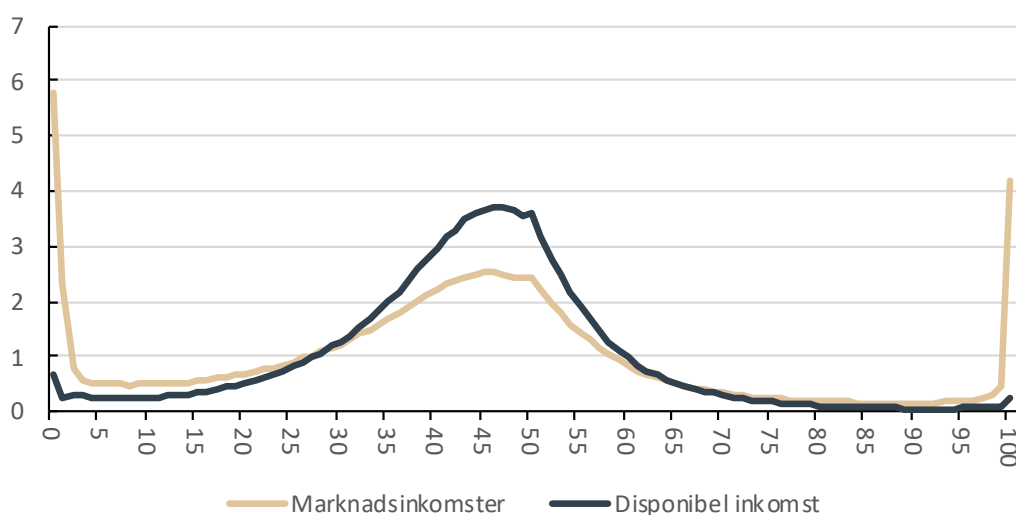
Andel av män respektive kvinnor i procent
Källa: SCB, egna beräkningar.

Appendix B

Diagram B3.1 visar ett alternativt mått för att beskriva inkomstfördelningen inom familjen. Istället för att ange kvinnans andel av mannens inkomst anges kvinnans andel av familjens totala inkomster. Vid värdet 50 på x-axeln är alltså kvinnans och mannens inkomster lika stora. Att det är låga värden i svansarna på fördelningen visar att det vanligaste är att en familj har två personer som båda bidrar med en väsentlig del av familjens totala inkomst.

Samtidigt är det viktigt att notera att diagrammet nedan endast avspeglar hur inkomsten inom familjen är fördelad och att nivån på de totala inkomsterna kan skilja sig åt.

DIAGRAM B3.1 Fördelningen av kvinnans andel av familjens totala inkomster efter både marknadsinkomst respektive disponibel inkomst, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar.

B1. Marknadsinkomster som alternativ till disponibel inkomst

Som komplement till beskrivningen av kvinnans andel av mannens disponibla inkomst innehåller detta avsnitt alternativa tabeller och diagram där kvinnans andel av mannens marknadsinkomst redovisas.

När kvinnans andel av mannens marknadsinkomst jämförs istället för kvinnans andel av mannens disponibla inkomst är nivåerna olika. I stora drag är skillnaderna för kvinnor som ligger i båda ändarna av undersökta fördelningen störst. Oavsett vilket av de två undersökta utfallsmåtten vi studerar påminner kurvaturer och förändringar i tabeller och diagram om varandra. Effekterna av välfärdssystemets påverkan på kvinnans ekonomiska jämställdhet är tydligt när vi går från kvinnans andel av mannens marknadsinkomst till kvinnans andel av mannens disponibla inkomst.

TABELL B3.1 Medianvärdet för familjernas marknadsinkomster per decil, tusentals kronor, 2020

Hushållstyp	Decil 1	Decil 2	Decil 3	Decil 4	Decil 5	Decil 6	Decil 7	Decil 8	Decil 9	Decil 10
Utan barn	89	340	463	619	722	802	891	1 001	1 180	1 729
Med barn	208	410	537	640	724	809	908	1 035	1 239	1 815
1 barn	219	402	507	607	693	776	869	989	1 180	1 709
2 barn	270	468	599	690	772	856	954	1 082	1 292	1 876
3 barn	63	289	428	554	656	747	851	987	1 199	1 822

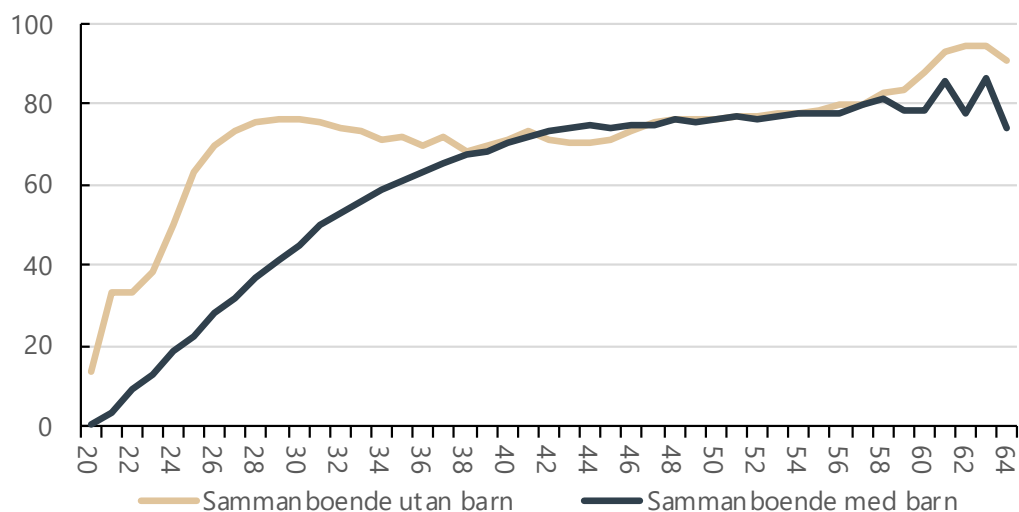
Källa: SCB, egna beräkningar.

TABELL B3.2 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens marknadsinkomst i respektive decil av familjens totala disponibla inkomster, procent, 2020

Hushållstyp	Decil 1	Decil 2	Decil 3	Decil 4	Decil 5	Decil 6	Decil 7	Decil 8	Decil 9	Decil 10
Utan barn	5,5	54,2	83,4	87,0	87,1	86,4	84,9	84,8	80,7	64,8
Med barn	0,4	30,0	57,7	68,9	72,3	73,3	74,1	75,8	74,6	57,9
1 barn	1,3	28,1	51,6	66,0	72,6	74,3	74,4	76,1	75,0	59,8
2 barn	5,8	44,6	66,6	71,9	73,9	74,3	75,2	77,4	74,8	57,6
3 barn	0,0	3,3	34,7	57,7	66,2	68,6	69,8	72,4	72,8	55,0

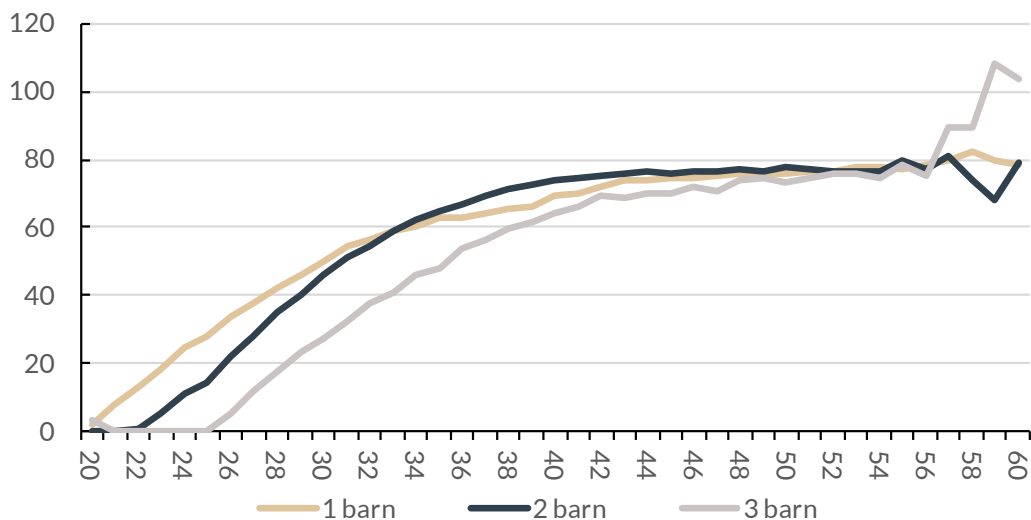
Källa: SCB, egna beräkningar.

DIAGRAM B3.2 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens marknadsinkomst uppdelat efter kvinnans ålder och om barn finns i familjen eller inte, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar.

DIAGRAM B3.3 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens marknadsinkomst uppdelat efter kvinnans ålder och antal barn, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar.

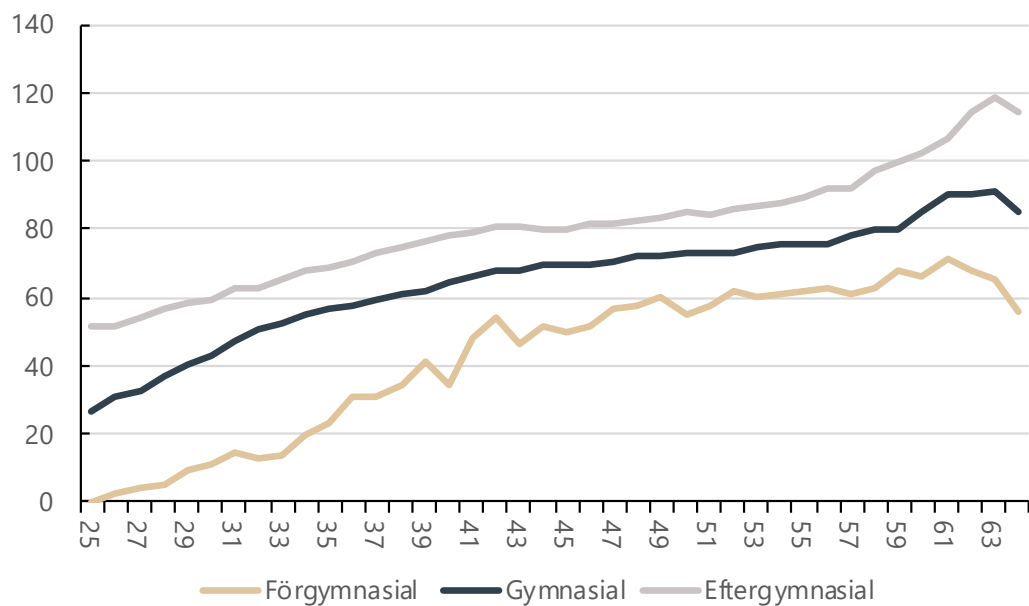
Anm: Observationerna för kvinnor i åldrarna över 60 år är exkluderad då medianvärdet bedöms vara outliers på grund av ett fåtal observationer i respektive kategori.

TABELL B3.3 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens marknadsinkomst uppdelat efter kvinnans utbildningsnivå, procent, 2020

Hushållstyp	Marknadsinkomst		
	Förgymn	Gymn	Eftergymn
Sammanboende utan barn, 20+ år	60,7	78,2	92,6
Sammanboende med barn 0–19 år	28,9	60,5	75,0
1 barn	38,8	61,6	73,8
2 barn	38,5	61,8	76,6
3 barn	5,1	53,9	71,5

Källa: SCB, egna beräkningar.

DIAGRAM B3.4 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens marknadsinkomst uppdelat efter kvinnans ålder och utbildningsnivå, procent, 2020

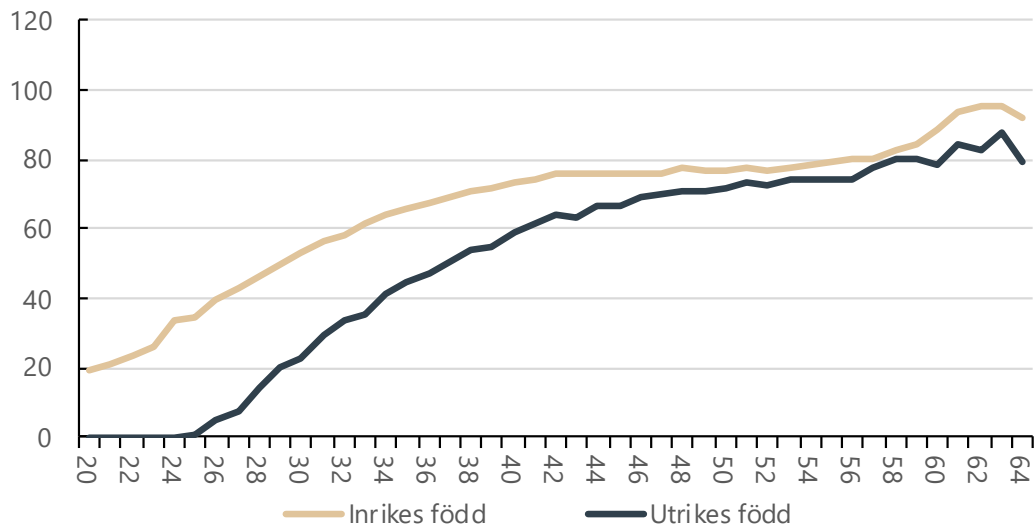
Källa: SCB, egna beräkningar.

TABELL B3.4 Kvinnans andel mannens marknadsinkomst inom familjen uppdelat efter kvinnans utbildningsnivå och hennes relativa utbildningsnivå, medianvärde, procent, 2020

Mannens utbildningsnivå i förhållande till kvinnans	Kvinnans utbildningsnivå	Antal barn			
		0	1	2	3+
Högre	Förgymnasial	57,8	39,3	40,8	9,0
	Gymnasial	67,6	54,9	55,7	48,6
	Eftergymnasial	63,5	59,8	64,1	61,0
Samma	Förgymnasial	68,0	40,3	31,3	0,0
	Gymnasial	77,5	60,6	61,8	54,9
	Eftergymnasial	84,2	68,4	72,2	67,7
Lägre	Förgymnasial	85,1	16,8	14,7	0,0
	Gymnasial	85,3	68,2	67,2	57,1
	Eftergymnasial	99,9	79,1	81,6	76,3

Källa: SCB, egna beräkningar.

DIAGRAM B3.5 Medianvärdet av kvinnans andel av mannens marknadsinkomst uppdelat efter om kvinnan är inrikes respektive utrikes född samt efter kvinnans ålder, procent, 2020

Källa: SCB, egna beräkningar.

MEDLINGS-
INSTITUTET

Medlingsinstitutet

Box 1236

111 82 Stockholm

Telefon: 08-545 292 40

info@mi.se

Webbplats: www.mi.se